

Міністерство освіти і науки України
Західноукраїнський національний університет

З.-М. В. Задорожний, В. В. Муравський, І. Я. Омецінська

СЛОВНИК ТЕРМІНІВ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Навчальний посібник

Тернопіль, ЗУНУ – 2025

УДК 657
С48

Рекомендовано Вченою радою Західноукраїнського національного університету (протокол № 3 від 29.10.2025 р.)

У К Л А Д Ч І:

Задорожний Зеновій-Михайло Васильович, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри обліку і оподаткування ЗУНУ;

Муравський Володимир Васильович, доктор економічних наук, професор;
Омецінська Ірина Ярославівна, кандидат економічних наук, доцент.

Р е ц е н з е н т и:

Куцик Петро Олексійович, доктор економічних наук, професор, ректор Львівського торговельно-економічного університету;

Реслер Марина Василівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування та маркетингу Мукачівського державного університету;

Струк Наталія Семенівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку і аудиту Львівського національного університету імені Івана Франка.

Словник термінів бухгалтерського обліку: навч. посіб. (2-ге вид.). Електронне видання / укл. З.-М. В. Задорожний, В. В. Муравський, І. Я. Омецінська. Тернопіль: ЗУНУ, 2025. 154 с.

Правильне розуміння облікових дефініцій забезпечує чітке тлумачення законодавства з бухгалтерського обліку, сприяє критичному осмисленню основних облікових теорій, принципів, методів та обґрунтованій формалізації й інтерпретації інформації. Фахівці з бухгалтерського обліку повинні знати його методологію, організацію та методіку, а також грамотно застосовувати спеціальну облікову термінологію. У Словнику термінів бухгалтерського обліку наведена в алфавітному порядку облікова термінологія, яка використовується у національних та міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Крім цього, у словнику наведенні відмінності в облікових термінах бухгалтерського обліку, що мають місце у стандартах США, Великобританії і МСФЗ. Структурним елементом словника є також Концептуальна основа фінансової звітності, яка була видана РМСБО у вересні 2010 р. Цей словник стане цінним інструментом при вивченні облікових дисциплін та веденні обліку на практиці.

Навчальний посібник розраховано, насамперед, для студентів та аспірантів закладів вищої освіти (наукових установ), які навчаються за спеціальністю «Облік і оподаткування». Посібник також буде корисним для викладачів, бухгалтерів-практиків, підприємців, менеджерів усіх рівнів управління підприємством.

УДК 657

ISBN 978-966-654-822-4

© З.-М. В. Задорожний, В. В. Муравський,
І. Я. Омецінська, 2025

© Західноукраїнський національний університет, 2025

ЗМІСТ

Передмова.....	5
1. Термінологія Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.....	12
А-Б.....	12
В-Г.....	14
Д-Е.....	21
З-І.....	23
К-Л.....	25
М-Н.....	28
О-П.....	31
Р-С.....	39
Т-Ф.....	44
Х-Ц.....	47
Ч.....	47
2. Термінологія Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.....	49
А-Б.....	49
В-Г.....	52
Д-Е.....	60
З-І.....	64

К-Л.....	71
М-Н.....	76
О-П.....	80
Р-С.....	93
Т-У.....	99
Ф-Ц.....	104
Ч-Ю.....	107
3.Основні відмінності в облікових термінах бухгалтерського обліку (US GAAP / IFRS / UK GAAP).....	109
4.Концептуальна основа фінансової звітності.....	111
Перелік літератури.....	146

ПЕРЕДМОВА

Бухгалтерський облік розвивається під дією багатьох чинників, серед яких глобалізаційні процеси в економіці, цифровізація, реалізація концепції сталого розвитку, усвідомлення ролі людського капіталу як головного ресурсу інноваційної економіки та генератора нових знань.

Головним драйвером сучасної системи бухгалтерського обліку стає фахівець, який володіє знаннями з основ економіки, розуміє потреби користувачів облікової інформації з урахуванням галузевої специфіки підприємства та порядок її формування, знає інноваційні методи обробки інформації, вміє систематизувати нормативно-правову базу в сфері обліку і оподаткування, розуміє напрямки оптимізації системи оподаткування суб'єкта господарювання. Серед фахівців з бухгалтерського обліку виділяють тих, які забезпечують практичну реалізацію облікових функцій, та тих, які здійснюють розвиток його теорії, методології, практики через формування законодавчо-нормативної бази або видання наукової літератури. Водночас обидві категорії професіоналів повинні володіти знаннями щодо облікових дефініцій. Розвиток облікової системи, який супроводжується стрімким розвитком науки та технологій, зміною можливостей управління, значними інституційними перетвореннями, вимагає окреслення чітких меж термінології системи обліку для подальшої імплементації нових термінів відповідно до сучасних потреб економіки, постійних трансформацій мети і завдань бухгалтерського обліку під впливом сучасних економічних викликів.

Грамотне застосування термінології забезпечує обґрунтовану формалізацію та інтерпретацію інформації, сприяє критичному осмисленню основних облікових теорій, принципів, методів, застосуванню інноваційних підходів до вирішення проблем у сфері обліку і оподаткування. Точне розуміння усіх термінів, які

застосовуються в національних і міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та фінансової звітності, сприяють якісній фаховій комунікації як на рівні науковців, так і практиків.

Національна облікова термінологія, яка є невід'ємною частиною облікової науки та практики, представлена в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також в тридцятьох національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), серед яких:

- НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;
- НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»;
- НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»;
- НП(С)БО 7 «Основні засоби»;
- НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи»;
- НП(С)БО 9 «Запаси»;
- НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»;
- НП(С)БО 11 «Зобов'язання»;
- НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»;
- НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти»;
- НП(С)БО 14 «Оренда»;
- НП(С)БО 15 «Дохід»;
- НП(С)БО 16 «Витрати»;
- НП(С)БО 17 «Податок на прибуток»;
- НП(С)БО 18 «Будівельні контракти»;
- НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»;
- НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»;
- НП(С)БО 22 «Вплив інфляції»;
- НП(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»;
- НП(С)БО 24 «Прибуток на акцію»;
- НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»;
- НП(С)БО 26 «Виплати працівникам»;

НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»;

НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів»;

НП(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами»;

НП(С)БО 30 «Біологічні активи»;

НП(С)БО 31 «Фінансові витрати»;

НП(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»;

НП(С)БО 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин»;

НП(С)БО 34 «Платіж на основі акцій».

Вплив глобалізаційних процесів на розвиток економік різних країн, глобалізація ринків капіталу, фінансових потоків зумовили створення міжнародних регуляторів обліку, які забезпечують генерування облікової інформації, зрозумілої користувачам різних країн, сприяють комунікації фахівців у сфері бухгалтерського обліку та є стратегічним інструментом розвитку науки та техніки.

Міжнародні стандарти носять добровільний характер, тому забезпечують незалежність країн в економічних питаннях. У їх розробці беруть участь фахівці з усього світу через добре налагоджений процес комунікацій. Затверджуються такі стандарти Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB). До складу цієї ради входять: консультативний форум з питань стандартів бухгалтерського обліку (ASAF), Консультативний комітет з ринків капіталу (CMAC), Консультативна група з аналізу впливу (EACG), Економічна група з розвитку (EEG), Консультативна група з фінансової кризи (FCAG), Глобальний форум установників (GPF), Робочі групи IASB, Консультативна рада МФЗ, Консультативна група з питань таксономії МФЗ (ITCG), Спільна транснаціональна група визнання доходів, Консультативна група коментарів з управління, Група з впровадження малого та середнього бізнесу (SMEIG), Група щодо знецінення фінансових інструментів, Група перехідного періоду МФЗ 17. Членами Ради МСБО (IASB) є професійні бухгалтерські

організації таких країн: Австралія, Канада, Франція, Німеччина, Японія, Мексика, Нідерланди, Великобританія та Ірландія, Сполучені Штати Америки, Нігерія Південно-Африканська Республіка, Італія, КНР, Пакистан, Індія, Сінгапур, Гонконг, Малайзія, Нова Зеландія, Данія, Йорданія, Корея.

Нині чинними є 14 стандартів фінансової звітності (МСФЗ) та 30 міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО), серед яких:

МСФЗ 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності»;

МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій»;

МСФЗ 3 «Об'єднання бізнесу»;

МСФЗ 4 «Страхові контракти»;

МСФЗ 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»;

МСФЗ 6 «Розвідка та оцінка запасів корисних копалин»;

МСФЗ 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації»;

МСФЗ 8 «Операційні сегменти»;

МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»;

МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність»;

МСФЗ 11 «Спільна діяльність»;

МСФЗ 12 «Розкриття інформації про частки участі в інших суб'єктах господарювання»;

МСФЗ 13 «Оцінка справедливої вартості»;

МСФЗ для МСП «Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств»;

МСБО 1 «Подання фінансової звітності»;

МСБО 2 «Запаси»;

МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів»;

МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки»;

МСБО 10 «Події після звітного періоду»;

МСБО 11 «Будівельні контракти»;
МСБО 12 «Податки на прибуток»;
МСБО 16 «Основні засоби»;
МСБО 17 «Оренда»;
МСБО 18 «Дохід»;
МСБО 19 «Виплати працівникам»;
МСБО 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу»;
МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів»;
МСБО 23 «Витрати на позики»;
МСБО 24 «Розкриття інформації про зв'язані сторони»;
МСБО 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення»;
МСБО 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність»;
МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства»;
МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»;
МСБО 31 «Частки у спільних підприємствах»;
МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання»;
МСБО 33 «Прибуток на акцію»;
МСБО 34 «Проміжна фінансова звітність»;
МСБО 36 «Зменшення корисності активів»;
МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи»;
МСБО 38 «Нематеріальні активи»;
МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»;
МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка»;
МСБО 40 «Інвестиційна нерухомість»;
МСБО 41 «Сільське господарство»;
Текст Міжнародних стандартів фінансової звітності включає також Тлумачення (КТМФЗ, ПКТ), серед яких:

КТМФЗ 1 «Зміни в існуючих зобов'язаннях з виведенням з експлуатації, відновленням та подібних зобов'язаннях»;

КТМФЗ 2 «Частки учасників кооперативних суб'єктів господарювання та подібні інструменти»;

КТМФЗ 4 «Визначення, чи містить угода оренду»;

КТМФЗ 5 «Права на частки у фондах на виведення з експлуатації, відновлення та екологічну реабілітацію»;

КТМФЗ 6 «Зобов'язання, що виникають внаслідок участі у специфічному ринку – відходів електричного та електронного обладнання»;

КТМФЗ 7 «Застосування методу перерахунку згідно з МСБО 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції»;

КТМФЗ 10 «Проміжна фінансова звітність і зменшення корисності»;

КТМФЗ 12 «Послуги за угодами про концесію»;

КТМФЗ 13 «Програми лояльності клієнта»;

КТМФЗ 14 «МСБО 19: обмеження на активи з визначеною виплатою, мінімальні вимоги до фінансування та їхня взаємодія»;

КТМФЗ 15 «Угоди про будівництво об'єктів нерухомості»;

КТМФЗ 16 «Хеджування чистих інвестицій в закордонну господарську одиницю»;

КТМФЗ 17 «Виплати негрошових активів власникам»;

КТМФЗ 18 «Передачі активів від клієнтів»;

КТМФЗ 19 «Погашення фінансових зобов'язань інструментами власного капіталу»;

ПКТ-7 «Введення євро»;

ПКТ-10 «Державна допомога: відсутність конкретного зв'язку з операційною діяльністю»;

ПКТ-12 «Консолідація: суб'єкти господарювання спеціального призначення»;

ПКТ-13 «Спільно контрольовані суб'єкти господарювання: негрошові внески контролюючих учасників»;

ПКТ-15 «Операційна оренда: заохочення»;

ПКТ-25 «Податки на прибуток: зміни у податковому статусі суб'єкта господарювання або його акціонерів»;

ПКТ-27 «Оцінка сутності операцій, які мають юридичну форму угоди про оренду»;

ПКТ-29 «Угоди про концесію послуг: розкриття інформації»;

ПКТ-31 «Дохід: бартерні операції, пов'язані з рекламними послугами»;

ПКТ-32 «Нематеріальні активи: витрати на сторінку в Інтернеті».

Вищенаведені міжнародні облікові стандарти, а також Концептуальна основа фінансової звітності формують облікове термінологічне поле на глобальному рівні.

1. ТЕРМІНОЛОГІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОЛОЖЕНЬ (СТАНДАРТІВ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Аванси за будівельним контрактом – грошові кошти або інші активи, отримані підрядником у рахунок оплати робіт, що виконуватимуться за будівельним контрактом.

Активи – ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому;

Активи з розвідки запасів корисних копалин – витрати, пов'язані з розвідкою та визначенням обсягів і якості запасів корисних копалин, визнаних активами.

Активи програми – активи фонду і кваліфікований страховий поліс.

Активи фонду – активи (окрім фінансових інструментів без права передачі, що емітовані платником внесків) юридичної особи (далі - фонд), діяльність якого спрямована на здійснення виплат його учасникам, які призначені тільки для довгострокових виплат його учасникам, на які не може бути звернене будь-яке стягнення відповідно до закону та які не повертаються платнику внесків, крім випадків, якщо залишки активів фонду перевищують зобов'язання за програмою з визначеною виплатою або повертаються платнику внесків для погашення вже здійснених ним виплат учасникам фонду.

Активний ринок – ринок, якому притаманні такі умови: предмети, що продаються та купуються на цьому ринку, є однорідними; у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців; інформація про ринкові ціни є загальнодоступною.

Актуарні прибутки (збитки) – прибутки (збитки), які є різницею між попередніми актуарними припущеннями і тим, що фактично відбулося, з урахуванням зміни актуарних припущень.

Актуарні припущення – демографічні та фінансові припущення, що використовуються для обчислення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою.

Амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Амортизована собівартість фінансової інвестиції – собівартість фінансової інвестиції з урахуванням часткового її списання внаслідок зменшення корисності, яка збільшена (зменшена) на суму накопиченої амортизації дисконту (премії).

Антирозбавляюча потенційна проста акція – фінансовий інструмент або інша угода, конвертація яких у прості акції приведе до збільшення чистого прибутку (зменшення чистого збитку) на одну просту акцію від звичайної діяльності в майбутньому.

Асоційоване підприємство – підприємство, на яке інвестор має суттєвий вплив і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора.

Баланс (звіт про фінансовий стан) – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал;

Балансова вартість валюти – вартість іноземної валюти, визначена за валютним курсом грошової одиниці України до іноземної валюти на дату здійснення господарської операції або на дату складання балансу.

Балансова вартість активу – вартість активу, за якою він включається до підсумку балансу.

Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позивної давності.

Біологічний актив – жива тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи.

Біологічні перетворення – процеси росту, дегенерації, продукування та відтворення, які спричиняють якісні та/або кількісні зміни біологічних активів.

Близькі члени родини – чоловік або дружина і родичі (визнані такими згідно із законодавством) фізичної особи, що є пов'язаною стороною, які можуть впливати або перебувають під впливом такої фізичної особи щодо прийняття рішень з фінансової, господарської та комерційної політики підприємства.

Будівельний контракт – договір про будівництво.

Будівництво – спорудження нового об'єкта, реконструкція, розширення, добудова, реставрація і ремонт об'єктів, виконання монтажних робіт.

Бухгалтерська звітність – звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів;

Валова заборгованість замовникам за роботи за будівельним контрактом – сума перевищення проміжних рахунків (без непрямих податків) над витратами підрядника і визнаним ним прибутком (за вирахуванням визнаних збитків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту.

Валова заборгованість замовників за роботи за будівельним контрактом – сума перевищення витрат підрядника і визнаного ним прибутку (за вирахуванням визнаних збитків) над сумою проміжних

рахунків (без непрямих податків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту.

Валова інвестиція в оренду – сума мінімальних орендних платежів, які має одержати орендодавець відповідно до договору про фінансову оренду, та будь-якої негарантованої ліквідаційної вартості, нарахованої орендодавцю.

Валюта звітності – грошова одиниця України.

Валютний курс – установлений Національним банком України офіційний валютний курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.

Валютний ризик – імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін валютного курсу.

Вартість використання – теперішня вартість майбутніх грошових потоків, які, як очікується, виникнуть від використання активу та його вибуття наприкінці строку його корисного використання (експлуатації).

Вартість поточних робіт, виконаних працівником – збільшення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою в результаті виконання робіт працівником у звітному періоді.

Вартість раніше виконаних робіт працівником – збільшення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою щодо робіт, виконаних працівником у попередніх періодах, яке виникає у звітному періоді в результаті запровадження виплат по закінченні трудової діяльності чи інших довгострокових виплат працівникам або в результаті їхніх змін.

Вартість, яка амортизується – первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Вигоди від відновлення корисності – величина, на яку сума очікуваного відшкодування активу (у межах балансової (залишкової) вартості цього активу, визначеної на дату відновлення корисності без урахування попередньої суми втрат від зменшення його корисності) перевищує його балансову (залишкову) вартість.

Виплати за невідпрацьований час, що не підлягають накопиченню – виплати за невідпрацьований час, право на які не поширюється на майбутні періоди.

Виплати за невідпрацьований час, що підлягають накопиченню, – виплати за невідпрацьований час, право на отримання яких працівником може бути використано в майбутніх періодах.

Виплати інструментами власного капіталу підприємства – виплати працівнику, за якими йому надається право на отримання фінансових інструментів власного капіталу, емітованих підприємством (або його материнським підприємством), або сума зобов'язань підприємства працівнику залежить від майбутньої ціни фінансових інструментів власного капіталу, емітованих підприємством.

Виплати по закінченні трудової діяльності – виплати працівнику (окрім виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які підлягають сплаті по закінченні трудової діяльності працівника.

Виплати при звільненні – виплати працівнику, які підлягають сплаті за рішенням підприємства про звільнення працівника до досягнення ним пенсійного віку або за рішенням працівника про звільнення за власним бажанням до досягнення ним пенсійного віку.

Витрати (дохід) з податку на прибуток – загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу.

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками);

Витрати за будівельним контрактом – собівартість робіт за будівельним контрактом.

Витрати на відсотки за програмою – збільшення протягом звітного періоду теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою в результаті наближення остаточного розрахунку.

Витрати на продаж – витрати, пов'язані з продажем біологічних активів і сільськогосподарської продукції (комісійні винагороди продавцям, брокерам, непрямі податки, що сплачуються при реалізації продукції тощо, за винятком фінансових витрат).

Витрати на продаж необоротних активів (групи вибуття) – додаткові витрати, які виникають у зв'язку з вибуттям необоротного активу (або групи вибуття), за винятком фінансових витрат і витрат з податку на прибуток.

Витрати на розвідку запасів корисних копалин – витрати, що виникають у зв'язку з розвідкою та визначенням обсягів і якості запасів корисних копалин за період, після якого визначена технічна можливість та економічна доцільність їх видобутку.

Витрати, пов'язані з розподілом необоротних активів – додаткові витрати, які виникають у зв'язку з розподілом активів між власниками, за винятком фінансових витрат і витрат з податку на прибуток.

Відновлювальна вартість – сучасна собівартість придбання.

Відсотковий ризик – імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін відсоткових ставок.

Відстрочене податкове зобов'язання – сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових податкових різниць, що підлягають оподаткуванню.

Відстрочений податковий актив – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню у наступних періодах унаслідок: тимчасової податкової різниці, що підлягає вирахуванню; перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді; перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися у звітному періоді неможливо.

Відстрочений податок на прибуток – сума податку на прибуток, що визнана відстроченим податковим зобов'язанням і відстроченим податковим активом.

Відхилення від ціни за будівельним контрактом – зміна ціни будівельного контракту внаслідок змін попередньо погодженого обсягу робіт, конструктивно-якісних характеристик і строків виконання будівельного контракту.

Владні повноваження – повноваження, обсяг яких надає можливість підприємству-інвестору, як правило, одноосібно управляти найбільш значущими видами діяльності, які суттєво впливають на формування фінансового результату підприємства, яке є об'єктом інвестицій, зокрема через формування уповноваженого органу управління, визначення фінансової, інвестиційної і комерційної політики, та контроль за їх реалізацією.

Власний капітал – різниця між активами і зобов'язаннями підприємства;

Внутрішньогосподарські розрахунки – розрахунки, що виникають у результаті господарських операцій між структурними підрозділами підприємства, виділеними як сегменти з метою розкриття їх доходів, витрат, фінансових результатів, активів та зобов'язань.

Внутрішньогрупове сальдо – сальдо дебіторської заборгованості та зобов'язань на дату балансу, яке утворилося внаслідок внутрішньогрупових операцій;

Внутрішньогрупові операції – операції між материнським та дочірніми підприємствами або між дочірніми підприємствами однієї групи.

Внутрішня вартість – різниця між справедливою вартістю акцій, на які постачальник товарів (робіт, послуг) має за договором про платіж на основі акцій право підписатися або отримати, та вартістю, яку йому має бути сплачено за ці акції.

Втрати від зменшення корисності – сума, на яку балансова (залишкова) вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування.

Гарантія ліквідаційної вартості – гарантія, надана орендодавцеві не пов'язаною з ним стороною, стосовно того, що вартість (або частина вартості) орендованого активу на кінець оренди щонайменше дорівнюватиме вказаній сумі.

Гарантована ліквідаційна вартість – частина ліквідаційної вартості, яка гарантується до сплати орендодавцеві.

Гарантовані виплати працівнику – виплати працівнику, які не залежать від майбутньої трудової діяльності.

Географічний сегмент – відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг) у конкретному економічному середовищі, яка відрізняється від інших: економічними і політичними умовами географічного регіону; взаємозв'язком між діяльністю в різних географічних регіонах; територіальним розташуванням виробництва продукції (робіт, послуг) або покупців продукції (товарів, робіт, послуг); характерними для географічного регіону ризиками

діяльності; правилами валютного контролю і валютними ризиками в таких регіонах.

Господарська одиниця за межами України – дочірнє, асоційоване, спільне підприємство, філія, представництво або інший підрозділ підприємства, які перебувають або ведуть господарську діяльність за межами України.

Господарський сегмент – відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та / або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг), яка відрізняється від інших: видом продукції (товарів, робіт, послуг); способом отримання доходу (способом розповсюдження продукції, товарів, робіт, послуг); характером виробничого процесу; характерними для цієї діяльності ризиками; категорією покупців.

Грошові кошти (гроші) – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

Група біологічних активів – сукупність подібних (за характеристиками та / або призначенням та / або умовами вирощування) живих тварин або рослин.

Група - група юридичних осіб, що складається з підприємства, яке контролює інші підприємства (материнське підприємство), та всіх підприємств, які ним контролюються (дочірніх підприємств).

Група активів, яка генерує грошові потоки – мінімальна група активів, використання якої приводить до збільшення грошових коштів окремо від інших активів (груп активів).

Група вибуття – сукупність активів, які плануються до продажу або відчуження в інший спосіб однією операцією, та зобов'язання, які прямо пов'язані з такими активами, що будуть передані (погашені) в результаті такої операції.

Група нематеріальних активів – сукупність однотипних за призначенням та умовами використання нематеріальних активів.

Група основних засобів – сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів.

Гудвіл – перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання.

Дата обміну – дата придбання, якщо об'єднання підприємств та / або видів їх господарської діяльності досягається в одній операції обміну. Якщо таке об'єднання здійснюється більш ніж за однією операцією обміну (зокрема, коли об'єднання здійснюється поетапно шляхом послідовного придбання пакетів акцій), датою обміну вважається дата, на яку кожна окрема фінансова інвестиція відображена покупцем у бухгалтерському обліку.

Дата угоди – дата досягнення домовленості між учасниками про об'єднання підприємств та / або видів їх господарської діяльності.

Дата балансу – дата, на яку складений баланс підприємства. Звичайно датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду.

Дата придбання – дата, на яку контроль за чистими активами і діяльністю підприємства, що купується, переходить до покупця.

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Дебіторська заборгованість, не призначена для перепродажу – дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу.

Дивіденди – частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства.

Довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Довгострокові біологічні активи – усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами.

Довгострокові зобов'язання – всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями.

Договір про платіж на основі акцій – договір між підприємством та іншою стороною (включаючи працівника) про поставки товарів (робіт, послуг) з розрахунками на основі акцій, за яким після виконання визначених цим договором умов підприємство має погасити зобов'язання коштами (іншими активами) в сумі, яка визначається на основі вартості акцій (інших інструментів власного капіталу), або передати інструменти власного капіталу.

Додаткові біологічні активи – біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень.

Дослідження – заплановані підприємствами дослідження, які проводяться ними уперше з метою отримання і розуміння нових наукових та технічних знань.

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке призводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників);

Дочірнє підприємство – підприємство, яке перебуває під контролем материнського підприємства.

Еквіваленти грошових коштів (грошей) – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошей і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості.

Елемент витрат – сукупність економічно однорідних витрат.

Ефективна ставка відсотка – ставка відсотка, що визначається діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення.

Забезпечення – зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу.

Залишкова вартість – різниця між первісною (переоціненою) вартістю необоротного активу і сумою його накопиченої амортизації (зносу).

Заохочувальні виплати за будівельним контрактом – додаткові суми, що сплачуються підряднику за виконання (перевиконання) умов контракту.

Запаси – активи, які: утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Запозичення – позики, векселі, облігації, а також інші види короткострокових і довгострокових зобов'язань, на які нараховуються відсотки.

Збирання врожаю – відокремлення продукції від біологічного активу або отримання продукції внаслідок припинення життєвих процесів біологічного активу.

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення.

Звіт про власний капітал – звіт, який відображає зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Звіт про рух грошових коштів – звіт, який відображає надходження і вибуття грошових коштів (грошей) протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід) – звіт про доходи, витрати, фінансові результати та сукупний дохід.

Звітний сегмент – господарський або географічний сегмент, який визначений підприємством за критеріями, наведеними у пунктах 6-9 Національного положення (стандарту) 29, щодо якого має розкриватися у річній фінансовій звітності інформація.

Зменшення корисності – втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування.

Знос основних засобів – сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Ідентифіковані активи та зобов'язання – придбані активи та зобов'язання, які на дату придбання відповідають критеріям визнання статей балансу.

Інвестиційна нерухомість – це нерухомість (земельна ділянка, споруда, будівля (частина будівлі) або їх поєднання), утримувана власником або орендарем відповідно до договору фінансової оренди з метою отримання орендних платежів та / або збільшення власного капіталу, а не для використання у виробництві та постачанні товарів, при наданні послуг та для адміністративних цілей або продажу в процесі звичайної діяльності.

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів (грошей);

Індекс інфляції – індекс інфляції, оприлюднений центральним органом виконавчої влади у галузі статистики.

Іноземна валюта – валюта інша, ніж валюта звітності.

Інструмент власного капіталу – контракт, який підтверджує право на частину в активах підприємства, що залишається після вирахування сум за всіма його зобов'язаннями.

Інструмент хеджування – похідний фінансовий інструмент, фінансовий актив або фінансове зобов'язання, справедлива вартість яких і грошові потоки від яких, як очікується, компенсуватимуть зміни справедливої вартості або потоку грошових коштів об'єкта хеджування.

Інший сукупний дохід – доходи і витрати, які не включені до фінансових результатів підприємства.

Інші довгострокові виплати працівнику – виплати працівнику (окрім виплат по закінченні трудової діяльності, виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які не підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні місяця, у якому працівник виконував відповідну роботу.

Капіталізація фінансових витрат – включення фінансових витрат до собівартості кваліфікаційного активу.

Капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи – витрати на будівництво, реконструкцію, модернізацію (інші поліпшення, що збільшують первісну (переоцінену) вартість), виготовлення, придбання об'єктів матеріальних необоротних активів (у тому числі необоротних матеріальних активів, призначених для заміни діючих, і устаткування для монтажу), що здійснюються підприємством.

Кваліфікаційний актив – актив, який обов'язково потребує суттєвого часу для його створення.

Кваліфікований страховий поліс – виданий страховиком, який не є пов'язаною стороною страхувальника, страховий поліс, на який не може бути звернене будь-яке стягнення відповідно до закону, страхові виплати (надходження) за яким (полісом) використовуються для виплати працівникам страхувальника за програмами з визначеною виплатою та не повертаються страхувальнику, крім випадків, якщо такі виплати (надходження) перевищують зобов'язання працівникам за умовами полісу або повертаються страхувальнику для погашення вже здійснених ним виплат працівникам.

Коефіцієнт ефективності хеджування – частка від ділення відповідно зміни справедливої вартості або грошових потоків об'єкта хеджування на зміну справедливої вартості або грошового потоку від інструмента хеджування.

Коефіцієнт коригування – відношення індексу інфляції на дату балансу (кінець звітного року) та індексу інфляції на дату визнання (переоцінки) відповідної статті звітності.

Компонент підприємства – одиниця (група одиниць), що генерує грошові кошти та може бути відділена операційно і забезпечує діяльність з виробництва та/або продажу продукції (робіт, послуг).

Консолідована фінансова звітність – фінансова звітність підприємства, яке здійснює контроль, та підприємств, які ним контролюються, як єдиної економічної одиниці;

Контракт з фіксованою ціною – договір про будівництво, який передбачає фіксовану (тверду) ціну всього обсягу робіт за будівельним контрактом або фіксовану ставку за одиницю кінцевої продукції будівництва (кв.м, кількість місць тощо).

Контракт за ціною «витрати плюс» – договір про будівництво, який передбачає ціну як суму фактичних витрат підрядника на виконання будівельного контракту та погодженого прибутку (у вигляді процента від витрат або фіксованої величини).

Контроль – вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства або підприємництва з метою одержання вигод від його діяльності.

Контрольні учасники – учасники спільної діяльності зі створенням юридичної особи (спільного підприємства), які здійснюють контроль за її діяльністю.

Користувачі звітності – фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень;

Кредитний ризик – імовірність втрат однієї зі сторін-укладачів контракту про придбання фінансового інструмента внаслідок невиконання зобов'язання іншою стороною.

Кумулятивний приріст інфляції – добуток індексів інфляції за період, що складається з трьох останніх років, включаючи звітний.

Курсова різниця – різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах.

Ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації)

необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Материнське підприємство – підприємство, яке здійснює контроль дочірніх підприємств.

Метод ефективної ставки відсотка – метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації визначається як різниця між доходом за фіксованою ставкою відсотка і добутком ефективної ставки та амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток.

Метод участі в капіталі – метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування.

Міжнародні стандарти фінансової звітності – прийняті Радою міжнародних стандартів бухгалтерського обліку документи, якими визначено порядок складання фінансової звітності;

Мінімальні орендні платежі – платежі, що підлягають сплаті орендарем протягом строку оренди (за вирахуванням вартості послуг та податків, що підлягають сплаті орендодавцю, і непередбаченої орендної плати), збільшені: для орендаря – на суми, що гарантовані орендарем або пов'язаною з ним стороною; для орендодавця – на гарантовану ліквідаційну вартість з боку орендаря або пов'язаної з орендарем сторони чи третьої сторони, не пов'язаної з орендарем, що фінансово здатна виконувати зобов'язання за гарантією. У разі можливості та наміру орендаря придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання, мінімальні орендні платежі складаються з мінімальної орендної плати за весь строк оренди та суми, яку слід сплатити згідно з договором на придбання об'єкта оренди.

Монетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов’язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.

Накопичена амортизація нематеріальних активів – сума амортизації об’єкта нематеріальних активів з початку його корисного використання.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку – нормативно-правовий акт, яким визначаються принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємствами (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі), розроблений на основі міжнародних стандартів фінансової звітності і законодавства Європейського Союзу у сфері бухгалтерського обліку та аудиту та затверджений центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку;

Невідмовна оренда – договір оренди, на початок строку якого орендарем сплачено таку суму орендної плати, яка дає змогу орендодавцю бути впевненим у продовженні строку оренди, або який може бути розірвано лише: з дозволу орендодавця; якщо відбулася певна непередбачена подія; у разі укладення орендарем нового договору оренди цього самого активу або замість нього іншого аналогічного за призначенням активу з тим самим орендодавцем.

Негарантована ліквідаційна вартість – частина ліквідаційної вартості об’єкта оренди, отримання якої орендодавцем не гарантовано або гарантовано лише пов’язаною з ним стороною.

Негрошові операції – операції, які не потребують використання грошей та їх еквівалентів;

Незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи – капітальні інвестиції у придбання, створення і модернізацію нематеріальних активів, використання яких за призначенням на дату балансу не відбулося.

Неконтрольована частка – частина чистого прибутку (збитку), сукупного доходу та чистих активів дочірнього підприємства, яка не належить материнському підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства).

Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має матеріальної форми та може бути ідентифікований.

Немонетарні активи – усі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей.

Немонетарні активи – всі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей.

Немонетарні статті – статті інші, ніж монетарні статті балансу.

Необоротні активи – всі активи, що не є оборотними;

Необоротні активи, утримувані для розподілу, – необоротні активи, які підлягають розподілу між власниками.

Непередбачена орендна плата – частина орендної плати, яка не зафіксована конкретною сумою та розраховується із застосуванням показників інших, ніж строк оренди (обсяг продажу, рівень використання, індекс інфляції та цін, ринкові ставки відсотка).

Непередбачене зобов'язання – це: 1) зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має

повного контролю; або 2) теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки мало ймовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди, або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити.

Нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньогрупових операцій – прибутки та збитки, які виникають внаслідок внутрішньогрупових операцій (продажу товарів, продукції, виконання робіт, послуг тощо) і включаються до балансової вартості активів підприємства;

Норма капіталізації фінансових витрат – частка від ділення середньозваженої величини фінансових витрат та суми всіх непогашених запозичень (крім тих, що безпосередньо пов'язані з кваліфікаційним активом або мають цільове призначення) підприємства протягом звітного періоду.

Нормальна потужність – очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва.

Об'єднання підприємств та / або видів їх господарської діяльності - поєднання окремих підприємств та / або видів їх діяльності в одне підприємство з метою одержання доходів, зниження витрат або отримання економічних вигод у інший спосіб. Поєднання може відбуватися шляхом приєднання одного підприємства (його компонента) до іншого, придбання всіх чистих активів (деяких чистих активів), прийняття зобов'язань або придбання капіталу іншого підприємства з метою одержання контролю одним підприємством над чистими активами та діяльністю іншого підприємства. Якщо об'єднання підприємств та / або видів їх господарської діяльності контролюється тією самою стороною (сторонами) до і після поєднання

і цей контроль не є тимчасовим, то це не є об'єднанням підприємств та/або видів їх господарської діяльності.

Об'єкт основних засобів – це: закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс - певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством. Якщо один об'єкт основних засобів складається з частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то кожна з цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів.

Об'єкт будівництва – сукупність будівель і споруд або окремі будівлі і споруди, будівництво яких здійснюється за єдиним проектом.

Об'єкт витрат – продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат.

Об'єкт хеджування – актив, зобов'язання або майбутня операція, що створюють для підприємства ризик зміни справедливої вартості цих активів і зобов'язань або зміни грошових потоків, пов'язаних з майбутньою операцією.

Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності;

Обліковий прибуток (збиток) – сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена у звіті про фінансові результати за звітний період.

Облікові оцінки – грошовий вираз елементів фінансової звітності, які не піддаються безпосередньому спостереженню, а визначаються наближено, тобто попередньо оцінені. Прикладами облікових оцінок є: резерв сумнівних боргів; чиста вартість реалізації одиниці запасів; справедлива вартість активів або зобов'язань; сума нарахованої амортизації об'єкта основних засобів; забезпечення на виконання гарантійних зобов'язань.

Оборотні активи – гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу;

Обтяжливий контракт – контракт, витрати (яких не можна уникнути) на виконання якого перевищують очікувані економічні вигоди від цього контракту.

Оператор спільної діяльності – учасник спільної діяльності без створення юридичної особи, якому згідно з договором доручено вести справи спільної діяльності, зокрема її бухгалтерський облік.

Операції пов'язаних сторін – передача активів або зобов'язань однією пов'язаною стороною іншим пов'язаним сторонам.

Операційна нерухомість – нерухомість (земельна ділянка, будівля, споруда (частина будівлі) або їх поєднання), утримувана власником або орендарем відповідно до договору фінансової оренди з метою використання у виробництві та постачанні товарів, при наданні послуг та для адміністративних цілей.

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Операційна оренда – оренда, що не передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигід, пов'язаних з правом власності на об'єкт оренди.

Операційний цикл – проміжок часу між придбанням запасів для провадження діяльності і отриманням грошей та їх еквівалентів від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.

Операція в іноземній валюті – господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті.

Операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій, – операція, за якою заборгованість за придбані (отримані) товари (роботи, послуги) підприємство погашає інструментами власного капіталу (в тому числі акціями або опціонами на акції) та/або коштами (іншими активами) в сумі, яка визначається на основі вартості акцій або інших інструментів власного капіталу.

Опціон на акції – договір, який надає утримувачеві право (але не зобов'язує) підписатися на акції підприємства з фіксованою ціною або ціною, яку можна визначити на конкретний період.

Опціон оновлений – опціон на нові акції, який укладається, якщо акції використовують для забезпечення відповідності ціні здійснення попереднього опціону на акції.

Оренда – договір між орендодавцем та орендарем, за яким орендодавець надає орендарю право користування необоротним активом за плату на певний строк.

Основна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, виконання робіт і надання послуг, здавання в оренду іншим особам або

для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Остаточний розрахунок за програмою з визначеною виплатою – дія підприємства, якою анулюються всі подальші зобов'язання щодо частини або повного обсягу виплат за програмою з визначеною виплатою, зокрема одноразова сплата грошовими коштами учасникам програми.

Оцінка – визначення грошових сум, за якими мають визнаватися і відображатися елементи фінансової звітності.

Первісна вартість запасів – фактична собівартість запасів, визначена відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».

Первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Первісні прямі витрати – додаткові витрати, понесені у зв'язку з укладенням договору оренди, які не були б понесені, якби такого договору оренди не було б укладено, за винятком таких витрат, понесених орендодавцем-виробником або орендодавцем-дилером у зв'язку з фінансовою орендою.

Переоцінена вартість – вартість необоротних активів після їх переоцінки.

Підрядник – юридична особа, яка укладає будівельний контракт, виконує передбачені будівельним контрактом роботи і передає їх замовникові.

Плодоносні рослини – живі рослини, які використовуються в процесі виробництва сільськогосподарської продукції та систематично

надають сільськогосподарську продукцію та / або додаткові біологічні активи, за очікуванням, протягом періоду, що перевищує 12 місяців.

Пов'язані сторони – особи, стосунки між якими обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною.

Податкова база активу і зобов'язання – оцінка активу і зобов'язання, яка використовується з метою оподаткування цього активу і зобов'язання при визначенні податку на прибуток.

Податковий прибуток (збиток) – сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період.

Подібні (однорідні) об'єкти – об'єкти, які мають однакове функціональне призначення та однакову справедливу вартість.

Подія після дати балансу – подія, яка відбувається між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до оприлюднення, яка вплинула або може вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

Потенційна проста акція – фінансовий інструмент або інша угода, які дають право на отримання простих акцій.

Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Поточний податок на прибуток – сума податку на прибуток, визначена у звітному періоді відповідно до податкового законодавства.

Поточні біологічні активи - біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та / або додаткові біологічні активи

протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі.

Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Поточні виплати працівнику – виплати працівнику (окрім виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні місяця, у якому працівник виконував відповідну роботу.

Похідний фінансовий інструмент – фінансовий інструмент: розрахунки за яким провадитимуться у майбутньому; вартість якого змінюється внаслідок змін відсоткової ставки, курсу цінних паперів, валютного курсу, індексу цін, кредитного рейтингу (індексу) або інших змінних, що є базисними; який не потребує початкових інвестицій.

Початок строку оренди – дата, яка настає раніше: дата договору оренди або дата прийняття зобов'язань щодо істотних умов оренди.

Права захисту інтересів інвесторів – повноваження, обмежений обсяг яких дає підприємству-інвестору лише можливість захистити свої права та інтереси стосовно підприємства, яке є об'єктом інвестицій, без надання можливості управляти найбільш значущими видами діяльності.

Претензія за будівельним контрактом – сума майнової відповідальності замовника чи іншої сторони, яку вимагає відшкодувати підрядник понад ціну контракту.

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати.

Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті – різниця між залишком коштів на кінець року до коригування та

скоригованим за Національним положенням (стандартом) 22 залишком коштів на кінець року у звіті про рух грошових коштів.

Прибуток від активів програми – дохід, отриманий від активів фонду, за вирахуванням витрат на його управління, податків і зборів (обов'язкових платежів), сплачених безпосередньо цим фондом.

Примітки до фінансової звітності – сукупність показників і пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності;

Принцип бухгалтерського обліку – правило, яким слід керуватися при вимірюванні, оцінці та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності;

Припинена діяльність – це ліквідований або визнаний як утримуваний для продажу компонент підприємства, який є: відокремлюваним напрямом або сегментом діяльності підприємства; частиною єдиного скоординованого плану відмови від окремого напрямку або сегмента діяльності підприємства; дочірнім підприємством, що було придбане винятково з метою його перепродажу.

Припустима ставка відсотка в оренді – ставка відсотка, за якою теперішня вартість суми мінімальних орендних платежів та негарантованої ліквідаційної вартості дорівнює сумі справедливої вартості об'єкта фінансової оренди на початок строку оренди та будь-яких первісних прямих витрат орендодавця.

Провідний управлінський персонал – персонал, відповідальний за керівництво, планування та контролювання діяльності підприємства.

Програми виплат інструментами власного капіталу підприємства – угоди, за якими підприємство здійснює виплати працівникам підприємства інструментами власного капіталу.

Програми виплат за участю кількох роботодавців – недержавні програми з визначеним внеском або з визначеною виплатою, які використовують сукупність унесених різними підприємствами активів, що не перебувають під спільним контролем, для здійснення виплат працівникам більше ніж одного підприємства.

Програми виплат по закінченні трудової діяльності – угоди, за якими підприємство здійснює виплати працівникам по закінченні ними трудової діяльності.

Програми з визначеною виплатою – усі програми виплат по закінченні трудової діяльності, крім програм з визначеним внеском.

Програми з визначеним внеском – програми виплат по закінченні трудової діяльності, за якими підприємство сплачує визначені відрахування фонду і не матиме зобов'язання сплачувати подальші внески, якщо фонд не матиме достатньо активів для сплати всіх виплат працівникам, пов'язаних з виконанням ними робіт у звітному та попередніх періодах.

Проміжні рахунки – рахунки за виконані роботи за будівельним контрактом, передані замовнику для оплати.

Проценти – плата за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані підприємству.

Прямі витрати – витрати, що можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом.

Ризик грошового потоку – імовірність зміни величини майбутнього грошового потоку, пов'язаного з монетарним фінансовим інструментом.

Ризик ліквідності – імовірність втрат внаслідок неспроможності виконати свої зобов'язання у зв'язку з неможливістю реалізувати фінансові активи за справедливою вартістю.

Ринкова вартість фінансової інвестиції – сума, яку можна отримати від продажу фінансової інвестиції на активному ринку.

Ринковий ризик – імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін ринкових цін незалежно від того, чи спричинені ці зміни факторами, які притаманні конкретному типу цінних паперів чи їх емітенту, або факторами, які впливають на вартість всіх цінних паперів в обігу на ринку.

Робота, виконана працівником, – виконання обов'язків працівником відповідно до угоди з підприємством.

Розбавляюча потенційна проста акція – фінансовий інструмент або інша угода, конвертація яких у прості акції призведе до зменшення чистого прибутку (збільшення чистого збитку) на одну просту акцію від звичайної діяльності у майбутньому.

Розвідка запасів корисних копалин – пошук та визначення обсягів і якості корисних копалин, включаючи нафту, природний газ та інші невідтворювані природні ресурси, що здійснюється підприємством після отримання права на розвідку запасів корисних копалин у межах визначеної ділянки (території), а також визначення технічної можливості та економічної доцільності видобутку корисних копалин.

Розкриття – надання інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності.

Розробка – застосування підприємством результатів досліджень та інших знань для планування і проектування нових або значно вдосконалених матеріалів, приладів, продуктів, процесів, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва чи використання.

Роялті – будь-який платіж, отриманий як винагорода за користування або за надання права на користування будь-яким авторським та суміжним правом на літературні твори, твори мистецтва або науки, включаючи комп'ютерні програми, інші записи на носіях інформації, відео- або аудіокасети, кінематографічні фільми або плівки для радіо- чи телевізійного мовлення, будь-яким патентом, зареєстрованим знаком на товари і послуги чи торговельною маркою, дизайном, секретним кресленням, моделлю, формулою, процесом, правом на інформацію щодо промислового, комерційного або наукового досвіду (ноу-хау).

Рух грошових коштів (грошей) – надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів.

Середньорічна кількість простих акцій – середньозважена кількість простих акцій, які перебували в обігу протягом звітного року.

Сільськогосподарська продукція – актив, одержаний в результаті збирання врожаю, призначений для продажу, безоплатної передачі, переробки або внутрішньогосподарського споживання.

Сільськогосподарська діяльність – процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції та / або додаткових біологічних активів.

Складний фінансовий інструмент – фінансовий інструмент, що містить компонент фінансового зобов'язання і компонент інструмента власного капіталу.

Скоригована середньорічна кількість простих акцій – середньорічна кількість простих акцій в обігу, скоригована на кількість потенційних простих акцій.

Скоригований чистий прибуток (збиток) – чистий прибуток (збиток) після вирахування дивідендів на привілейовані акції, скоригований на вплив розбавляючих простих акцій.

Скорочення програми з визначеною виплатою – дія підприємства, що призводить до суттєвого скорочення кількості працівників, охоплених програмою, або до змін умов програми з визначеною виплатою, унаслідок яких виконання робіт теперішніми працівниками в майбутньому не враховуватиметься під час визначення виплат або враховуватиметься лише при визначенні зменшення таких виплат.

Собівартість кваліфікаційного активу – витрати на придбання, будівництво, створення, виготовлення, виробництво, вирощування і доведення кваліфікаційного активу до стану, у якому він придатний для використання із запланованою метою або продажу.

Спільна діяльність – господарська діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними.

Спільний контроль – розподіл контролю за господарською діяльністю відповідно до угоди про ведення спільної діяльності.

Справедлива вартість – сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату.

Ставка відсотка на можливі позики орендаря – ставка відсотка, яку орендар сплатив би, щоб орендувати на подібний строк та з подібним забезпеченням коштів, необхідних для придбання подібного за вартістю активу за подібних економічних умов.

Стаття – елемент фінансового звіту, який відповідає критеріям, установленим цим Національним положенням (стандартом).

Строк корисного використання (експлуатації) – очікуваний період часу, протягом якого необоротні активи будуть використовуватися підприємством або з їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг).

Строк оренди – період дії невідмовної оренди, протягом якого орендар має право використовувати об’єкт оренди, а також такі строки: періоди, протягом яких є можливим продовження оренди, якщо орендар обґрунтовано впевнений у тому, що він реалізує таку можливість; періоди, протягом яких є можливим припинення оренди, якщо орендар обґрунтовано впевнений у тому, що він не реалізує таку можливість.

Суборенда – договір про передачу орендарем орендованого ним об’єкта в оренду третій стороні.

Сукупний дохід – зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками).

Сума очікуваного відшкодування необоротного активу – найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від використання необоротного активу, включаючи його ліквідаційну вартість.

Сума очікуваного відшкодування активу – найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації активу або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу.

Сума погашення – недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов’язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Суттєва інформація - інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Суттєвість інформації визначається відповідними національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку або міжнародними стандартами фінансової звітності та керівництвом підприємства.

Суттєвий вплив – повноваження брати участь у прийнятті рішень з фінансової, господарської та комерційної політики об'єкта інвестування без здійснення контролю цієї політики. Свідченням суттєвого впливу, зокрема, можуть бути: 1) володіння двадцятьма або більше відсотками акцій (статутного капіталу) підприємства; 2) представництво в раді директорів або аналогічному керівному органі підприємства; 3) участь у прийнятті рішень; 4) взаємообмін управлінським персоналом; 5) забезпечення підприємства необхідною техніко-економічною інформацією.

Твердий контракт – контракт у письмовій формі, що передбачає обмін визначеної кількості ресурсів за встановленою ціною на конкретну майбутню дату (дати), має визначений строк виконання, не містить відкладальних або скасувальних умов, не може бути розірваний і змінений в односторонньому порядку, та передбачає забезпечення виконання контракту.

Теперішня вартість – дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде потрібна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Теперішня вартість зобов'язання за програмою з визначеною виплатою – теперішня вартість (без вирахування активів програми) очікуваних майбутніх платежів, необхідних для погашення заборгованості, що виникає в результаті виконання робіт працівниками у звітному та попередніх періодах.

Тимчасова податкова різниця, що підлягає оподаткуванню – тимчасова податкова різниця, що включається до податкового прибутку (збитку) у майбутніх періодах.

Тимчасова податкова різниця - різниця між оцінкою активу або зобов'язання за даними фінансової звітності та податковою базою цього активу або зобов'язання відповідно.

Тимчасова податкова різниця, що підлягає вирахуванню – тимчасова податкова різниця, що призводить до зменшення податкового прибутку (збільшення податкового збитку) у майбутніх періодах.

Фінансова гарантія – передбачене контрактом право позикодавця отримувати грошові кошти від гаранта і відповідно зобов'язання гаранта сплатити грошові кошти позикодавцеві, якщо позичальник не виконає своїх зобов'язань.

Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства.

Фінансова звітність – звітність, що містить інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства.

Фінансова оренда – оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних з правом користування та володіння активом. Право власності на об'єкт фінансової оренди після закінчення строку оренди може передаватися або не передаватися. Оренда вважається фінансовою за наявності хоча б однієї з наведених нижче ознак: орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди; орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання; строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди, навіть якщо право власності не передаватиметься; теперішня вартість мінімальних орендних платежів з початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливую вартість об'єкта оренди; орендований актив має особливий характер, що дає змогу лише орендареві використовувати його без витрат на його модернізацію, модифікацію, дообладнання. Оренда, яка не є фінансовою, вважається операційною.

Фінансове зобов'язання – контрактне зобов'язання: а) передати грошові кошти або інший фінансовий актив іншому підприємству; б)

обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно не вигідних умовах.

Фінансове зобов'язання, призначене для перепродажу – фінансове зобов'язання, що виникає внаслідок випуску фінансового інструмента з метою подальшого продажу для отримання прибутку від короткотермінових коливань його ціни та / або винагороди посередника.

Фінансовий актив – це: а) грошові кошти та їх еквіваленти; б) контракт, що надає право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства; в) контракт, що надає право обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах; г) інструмент власного капіталу іншого підприємства.

Фінансовий актив, призначений для перепродажу – фінансовий актив, придбаний з метою подальшого продажу для отримання прибутку від короткотермінових змін його ціни та / або винагороди посередника.

Фінансовий інструмент – контракт, який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого.

Фінансовий інструмент – контракт, який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого.

Фінансові інвестиції – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора.

Фінансові витрати – витрати на проценти та інші витрати підприємства, пов'язані із запозиченнями.

Хеджування справедливої вартості – хеджування змін справедливої вартості визнаного активу чи зобов'язання або ідентифікованої частини такого активу чи зобов'язання, яка відноситься до конкретного ризику і впливатиме на чистий прибуток (збиток).

Хеджування грошових потоків – хеджування зміни грошових потоків щодо ризику, пов'язаного з визнаним активом чи зобов'язанням або з прогнозованою операцією, що впливатиме на чистий прибуток (збиток).

Хеджування – застосування одного чи декількох інструментів хеджування з метою повної чи часткової компенсації змін справедливої вартості об'єкта хеджування або пов'язаного з ним грошового потоку.

Хеджування фінансових інвестицій у господарські одиниці за межами України – хеджування зміни вартості активів та зобов'язань господарської одиниці за межами України внаслідок зміни валютних курсів.

Ціновий ризик – імовірність цінових змін внаслідок валютного, відсоткового та ринкового ризиків.

Часовий зважений коефіцієнт – частка від ділення загальної кількості днів (місяців), протягом яких акції перебували в обігу, на загальну кількість днів (місяців) у звітному році.

Частка меншості – частина чистого прибутку (збитку) та чистих активів дочірнього підприємства, яка не належить материнському підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства).

Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості – сума поточної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Чиста вартість реалізації активу – справедлива вартість активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.

Чиста вартість реалізації необоротного активу – справедлива вартість необоротного активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.

Чиста вартість реалізації запасів – очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних витрат на завершення їх виробництва та реалізацію.

Чиста інвестиція в оренду – валова інвестиція в оренду, дисконтована за припустимою ставкою відсотка в оренді.

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – дохід, що визначається шляхом вирахування з доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг (у тому числі платежів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості) наданих знижок, вартості повернутих раніше проданих товарів, доходів, що за договорами належать комітентам (принципалам тощо), та податків і зборів.

Чисті активи – активи підприємства за вирахуванням його зобов'язань.

2. ТЕРМІНОЛОГІЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Актив (asset) – ресурс, контрольований підприємством у результаті минулих подій, від якого очікують надходження майбутніх економічних вигід до суб'єкта господарювання.

Активи перестраховування (reinsurance assets) – чисті контрактні права цедента згідно з договором перестраховування.

Активи програми (виплат працівникам) (plan assets (of an employee benefit plan)) – а) активи, утримувані фондом довгострокових виплат працівникам; б) кваліфіковані страхові поліси.

Активи розвідки та оцінки (exploration and evaluation assets) – видатки на розвідку та оцінку, визнані як активи відповідно до облікової політики суб'єкта господарювання.

Активи, утримувані фондом довгострокових виплат працівникам – це активи (крім фінансових інструментів без права передачі, випущених суб'єктом господарювання, що звітує), які: 1) утримуються суб'єктом господарювання (фондом), юридично відокремленим від суб'єкта господарювання, що звітує, та існують виключно для сплати або фінансування виплат працівникам; 2) доступні лише для сплати або фінансування виплат працівникам, недоступні власним кредиторам суб'єкта господарювання, що звітує (навіть за банкрутства), і їх не можна повернути суб'єктові господарювання, що звітує, якщо: а) активів фонду, що залишилися, недостатньо для виконання всіх відповідних зобов'язань програми або суб'єкта господарювання, що звітує, з виплат працівникам, або б) активи не повертаються суб'єктові господарювання, що звітує, для відшкодування йому вже сплачених виплат працівникам.

Активний ринок (active market) – ринок, на якому існують такі умови: а) об'єкти, що їх продають і купують у межах ринку, є

однорідними; б) як правило, можна в будь-який час знайти зацікавлених покупців і продавців; та в) інформація про ціни загальнодоступна. Це ринок, на якому операції для активів або зобов'язань відбуваються з достатньою частотою та у достатньому обсязі, щоб надавати інформацію про ціноутворення на безперервній основі.

АктUARна теперішня вартість обіцяних пенсій – це теперішня вартість очікуваних виплат згідно з програмою пенсійного забезпечення існуючим та колишнім працівникам, пов'язаних з послугами, які вже були надані.

Амортизація (amortisation) – систематичний розподіл суми активу, що амортизується, протягом строку його корисної експлуатації.

Амортизована собівартість фінансового активу або фінансового зобов'язання – це сума, за якою фінансовий актив чи зобов'язання оцінюється при первісному визнанні, мінус виплати основної суми, плюс (або мінус) накопичена амортизація будь-якої різниці між цією первісною сумою та сумою погашення із застосуванням методу ефективного відсотка та мінус будь-яке зменшення (прямо чи через застосування рахунку резервів) унаслідок зменшення корисності або неможливості отримання.

Антирозбавлення – це збільшення прибутку на акцію або зменшення збитку на акцію внаслідок припущення про те, що інструменти, які можна конвертувати, конвертуються, що опціони або варанти виконуються або що звичайні акції випускатимуться після виконання визначених умов.

Асоційоване підприємство (associate) – підприємство, включаючи такі суб'єкти господарювання, які не є корпораціями (наприклад, партнерства), в якому інвестор має суттєвий вплив і який

не є ані дочірнім підприємством, ані часткою участі в спільному підприємстві.

База оподаткування (tax basis) – оцінка активу, зобов'язання чи інструменту власного капіталу згідно з відповідним по суті прийнятим податковим законодавством.

Балансова вартість (carrying amount) – сума, за якою актив визнають у звіті про фінансовий стан після вирахування будь-якої накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення його корисності.

Балансова вартість – це сума, за якою актив визнають після вирахування будь-якої суми накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення його корисності.

Балансова вартість (активів або зобов'язань) – сума, за якою активи або зобов'язання визнаються у звіті про фінансовий стан.

Безперевність діяльності (підприємство, що діє безперервно) (going concern) – підприємство вважається таким, що діє безперервно, якщо управлінський персонал не має наміру ліквідувати підприємство або припинити його комерційну діяльність або не має реальних альтернатив вчинити інакше.

Безповоротні позики – це позики, які позикодавець надає, відмовляючись від права на їх погашення за певними попередньо визначеними умовами.

Бізнес (business) – сукупність видів діяльності, що здійснюються, та активів, що використовуються, з метою забезпечення: а) доходу інвесторам або б) зменшення витрат або отримання інших економічних вигід безпосередньо та пропорційно кількості власників страхових полісів або учасників. Зазвичай бізнес складається з залучених ресурсів, застосованих до цих ресурсів процесів та їх кінцевих продуктів, які використовуються або використовуватимуться

для створення доходів. Якщо в переданій сукупності видів діяльності та активів є гудвіл, слід вважати, що передана сукупність є бізнесом.

Біологічна трансформація – процеси росту, дегенерації, продукування та відтворення, які спричиняють якісні та кількісні зміни біологічних активів.

Біологічний актив (biological asset) – жива тварина або рослина.

Близькі родичі фізичної особи – члени родини, які, за очікуванням, можуть впливати на таку особу або перебувати під її впливом при здійсненні операцій із суб'єктом господарювання та охоплюють: а) дітей, чоловіка/дружину чи шлюбного партнера такої фізичної особи; б) дітей чоловіка/дружини чи шлюбного партнера такої фізичної особи; в) утриманців такої фізичної особи або чоловіка/дружини чи шлюбного партнера такої фізичної особи.

Будівельний контракт (construction contract) – контракт, спеціально укладений на спорудження одного активу або комбінації активів, які тісно пов'язані між собою або взаємозалежні за умовами їх проектування, технології, функціонування чи за їх кінцевим призначенням чи використанням.

Валові інвестиції в оренду (gross investment in a lease) – сукупна сума: а) мінімальних орендних платежів, які має отримати орендодавець за угодою про фінансову оренду, та б) будь-якої негарантованої ліквідаційної вартості, нарахованої орендодавцеві.

Валюта подання (presentation currency) – валюта, в якій подаються фінансові звіти.

Валютний курс – це коефіцієнт обміну двох валют.

Валютний ризик (currency risk) – ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін валютних курсів.

Вартість використання (value in use) – теперішня вартість оцінених майбутніх грошових потоків, які, за очікуванням, виникнуть від безперервного використання активу та його ліквідації наприкінці строку його корисної експлуатації.

Вартість поточних послуг – це збільшення теперішньої вартості зобов'язання за визначеною виплатою, що виникає в результаті надання послуг працівником у поточному періоді.

Вартість при використанні (value in use) – теперішня вартість майбутніх грошових потоків, які, за очікуванням, отримують від активу чи одиниці, яка генерує грошові кошти.

Вартість раніше наданих послуг – зміна теперішньої вартості зобов'язання за визначеними виплатами щодо послуг працівників у попередніх періодах, яке виникає у поточному періоді в результаті впровадження виплат по закінченні трудової діяльності чи інших довгострокових виплат працівникам або в результаті їхніх змін. Вартість раніше наданих послуг може бути або додатною (якщо виплати впроваджуються чи змінюються таким чином, що теперішня вартість зобов'язань за програмою з встановленими виплатами збільшується), або від'ємною (якщо виплати існуючі зобов'язання змінюються таким чином, що вартість зобов'язання за програмою з визначеною виплатою зменшується).

Вартість фінансового активу чи фінансового зобов'язання, що амортизується (amortised cost of a financial asset or financial liability) – вартість фінансового активу чи фінансового зобов'язання на момент первісного визнання за вирахуванням виплат основної суми, плюс чи мінус сукупна амортизація, за допомогою методу ефективного відсотка будь-якої різниці між первісною вартістю та сумою погашення, та мінус зменшення (пряме або через використання рахунку резерву) на зменшення корисності чи неможливість стягнення.

Вартість, визначена суб'єктом господарювання – теперішня вартість грошових потоків, які, за очікуванням суб'єкта господарювання, виникнуть упродовж використання активу і від його вибуття після закінчення строку його корисної експлуатації або які, за очікуванням, виникнуть при погашенні зобов'язання.

Вартість, що амортизується (*depreciable amount*) – вартість активу або інша сума, що замінює таку вартість (у фінансовій звітності), за вирахуванням його ліквідаційної вартості.

Взаємний суб'єкт господарювання (*mutual entity*) – суб'єкт господарювання, крім суб'єкта господарювання, що належить інвесторові, який забезпечує дивіденди, нижчі витрати або інші економічні вигоди безпосередньо своїм власникам, членам або учасникам. Наприклад, компанія взаємного страхування, кредитний союз та кооперативний суб'єкт господарювання є взаємними суб'єктами господарювання.

Видатки на розвідку та оцінку (*exploration and evaluation expenditures*) – видатки, понесені суб'єктом господарювання, у зв'язку з розвідкою та оцінкою запасів корисних копалин до того, як доведено технічну здійсненність та комерційну доцільність видобування корисних копалин.

Визнання (*recognition*) – процес включення до звіту про фінансовий стан чи звіту про сукупний дохід статті, яка відповідає визначенню елемента та таким критеріям визнання: а) існує ймовірність надходження до підприємства або вибуття з нього будь-якої пов'язаної зі статтею майбутньої економічної вигоди; б) стаття має собівартість або вартість, яку можна достовірно оцінити.

Виплати по закінченні трудової діяльності (*post-employment benefits*) – виплати працівникам (окрім виплат при звільненні працівників), які підлягають сплаті після закінчення трудової діяльності.

Виплати працівникам (*employee benefits*) – усі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками.

Виплати при звільненні (*termination benefits*) – виплати працівникам, що підлягають сплаті в результаті: а) прийняття підприємством рішення про звільнення працівника до встановленої дати його виходу на пенсію або б) прийняття працівником рішення про добровільне звільнення в обмін на ці виплати.

Високоймовірний (*highly probable*) – значно можливіший, ніж просто ймовірний.

Витрати (*expenses*) – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам капіталу.

Витрати на вибуття – припустимі витрати, які можна прямо віднести до вибуття активу, за винятком фінансових витрат і витрат з податку на прибуток.

Витрати на відсотки – збільшення протягом періоду теперішньої вартості зобов'язання за визначеною виплатою, яке виникає тому, що здійснення виплат наближається на один період до остаточного розрахунку).

Витрати на операцію (*transaction costs*) – витрати на продаж активу чи передачу зобов'язання на основному (чи найсприятливішому) ринку для даного активу чи зобов'язання, які прямо відносяться до вибуття активу або передачі зобов'язання та відповідають обом таким критеріям: а) вони є прямим наслідком операції та є суттєвими для такої операції; б) вони не були б понесені суб'єктом господарювання, якби рішення продати актив або передати зобов'язання не було прийняте. Відповідно до МСБО 39 «Фінансові

інструменти: визнання та оцінка» витрати на операцію – це додаткові витрати, які прямо відносяться до придбання, випуску або вибуття фінансового активу чи фінансового зобов'язання. Додаткові витрати – це витрати, які не відбулися б, якщо суб'єкт господарювання не придбав, не випустив або не реалізував фінансовий інструмент.

Витрати на позики (*borrowing costs*) – витрати на сплату відсотків та інші витрати, понесені суб'єктом господарювання у зв'язку із запозиченням коштів.

Витрати на продаж (*costs to sell*) – додаткові витрати, які можна прямо віднести до вибуття активу (або ліквідаційної групи), за винятком фінансових витрат і витрат на податки на прибуток.

Витратний підхід (*cost approach*) – метод оцінювання, що відображає суму, яка була б потрібна у даний момент часу, щоб замінити експлуатаційну потужність активу (яку часто називають поточною вартістю заміщення).

Відкриті вхідні дані (*observable inputs*) – вхідні дані, сформовані за допомогою ринкових даних, таких як доступна для широкого загалу інформація про фактичні події або операції, а також та, що відображає припущення, які використали б учасники ринку, встановлюючи ціну активу чи зобов'язання.

Відповідальність перед суспільством (*public accountability*) – відповідальність перед існуючими та потенційними надавачами ресурсів та іншими сторонніми по відношенню до підприємства особами, які приймають економічні рішення, але не мають повноважень вимагати складати звіти з урахуванням специфіки їх інформаційних потреб. Підприємство має відповідальність перед суспільством тоді, коли: а) його боргові зобов'язання чи інструменти власного капіталу перебувають в обігу на публічному ринку або знаходяться у процесі випуску для обігу на публічному ринку (вітчизняна чи іноземна фондова біржа або позабіржовий ринок,

включаючи місцевий та регіональний ринки), або б) він має на відповідальному зберіганні активи великої групи сторонніх осіб, і це є одним з основних видів його діяльності. Як правило, це відноситься до банків, кредитних спілок, страхових компаній, брокерів/дилерів, взаємних фондів та інвестиційних банків.

Відсоткова ставка додаткових запозичень орендаря (lessee's incremental borrowing rate of interest) – відсоткова ставка, що її мав би сплачувати орендар за подібну оренду, або, якщо її неможливо визначити, ставка, яку на початку строку оренди сплачував би орендар за запозичення коштів, необхідних для придбання активу, на подібний строк та з подібним забезпеченням.

Відсотковий ризик (interest rate risk) – ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових відсоткових ставок.

Відстрочений податок (deferred tax) – податок на прибуток, що підлягає сплаті (відшкодуванню), виходячи з оподаткованого прибутку (податкового збитку) за майбутні звітні періоди, внаслідок минулих операцій чи подій.

Відстрочені податкові активи (deferred tax assets) – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в майбутніх періодах відповідно до: а) тимчасових різниць, що підлягають вирахуванню; б) перенесення невикористаних податкових збитків на майбутні періоди; та в) перенесення невикористаних податкових пільг на майбутні періоди.

Відстрочені податкові зобов'язання (deferred tax liabilities) – сума податку на прибуток, що підлягає сплаті в майбутніх періодах відповідно до оподатковуваних тимчасових різниць.

Владні повноваження (power) – існуючі права, що надають здатність наразі керувати значущими видами діяльності.

Власний капітал (equity) – залишкова частка в активах суб'єкта господарювання після вирахування всіх його зобов'язань.

Власник поліса (policyholder) – сторона, яка має право на компенсацію згідно зі страховим контрактом, якщо відбувається страховий випадок.

Власники (owners) – це ті, хто утримують інструменти, класифіковані як власний капітал.

Власні викуплені акції (treasury shares) – інструменти власного капіталу самого підприємства, утримувані підприємством або іншими членами консолідованої групи.

Внутрішня вартість (intrinsic value) – різниця між справедливою вартістю акцій, на які контрагент має (умовне чи безумовне) право підписатися або які він має право отримати, та ціною (якщо така є), яку контрагент повинен (чи буде повинен) сплатити за ці акції. Наприклад, опціон на акції з ціною виконання 15 грошових одиниць, справедлива вартість яких становить 20 грошових одиниць, має внутрішню вартість 5 грошових одиниць.

Вхідні дані (inputs) – припущення, якими користувалися б учасники ринку, встановлюючи ціну активу чи зобов'язання, в тому числі припущення про ризик, такі як а) ризик, властивий певній методиці оцінювання, використаній для оцінки справедливої вартості (наприклад, модель ціноутворення); та б) ризик, властивий вхідним даним для методів оцінки вартості. Вхідні дані можуть відкритими або закритими.

Вхідні дані 1-го рівня (Level 1 inputs) – ціни котирування (не скориговані) на активних ринках на ідентичні активи або зобов'язання, до яких суб'єкт господарювання може мати доступ на дату оцінювання.

Вхідні дані 2-го рівня (Level 2 inputs) – вхідні дані, окрім цін котирування, включених до 1-го рівня, відкриті для активу або зобов'язання, прямо або опосередковано.

Вхідні дані 3-го рівня (Level 3 inputs) – закриті вхідні дані для активу або зобов'язання.

Вхідні дані, підтверджені ринком (market-corroborated inputs) – вхідні дані, отримані переважно на основі відкритих ринкових даних або на основі даних, підтверджених ринком, із застосуванням кореляції або інших засобів.

Гарантована ліквідаційна вартість – а) для орендаря – це та частина ліквідаційної вартості, яку гарантує орендар або сторона, пов'язана з орендарем (сума гарантії є максимальною сумою, яка підлягає сплаті в будь-якому разі); б) для орендодавця – це та частина ліквідаційної вартості, яку гарантує орендар або третя сторона, яка не пов'язана з орендодавцем і здатна з фінансової точки зору виконати зобов'язання за гарантією.

Гарантований елемент (guaranteed element) – зобов'язання сплатити гарантовані виплати, що входять до контракту, який містить умову дискреційної участі.

Гарантовані виплати (guaranteed benefits) – платежі чи інші виплати, на які конкретний власник страхового поліса або інвестор має безумовне право, на яке не поширюється контрактна умова дискреційної участі емітента.

Гарантовані виплати працівникам (vested benefits) – це виплати працівникам, які не залежать від їхньої майбутньої трудової діяльності.

Гранти, пов'язані з активами, – державні гранти, основною умовою надання яких є те, що суб'єкт господарювання, який відповідає критеріям надання грантів, придбає, збудує або іншим чином набуде довгострокових активів. Можуть визначатися також

додаткові умови, які обмежують тип чи місце розташування активів або періоди, протягом яких активи слід придбати чи утримувати.

Гранти, пов'язані з доходом, –інші державні гранти, крім грантів, пов'язаних з активами.

Грошові кошти (cash) – готівка в касі та депозити до запитання.

Грошові потоки (cash flows) – надходження та вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів.

Група (group) – материнське підприємство та всі його дочірні підприємства.

Група біологічних активів – це сукупність подібних живих тварин або рослин.

Гудвіл (goodwill) – актив, який втілює у собі майбутні економічні вигоди, що виникають від інших активів, придбаних в об'єднанні бізнесу, які неможливо індивідуально ідентифікувати та окремо визнати.

Дата надання (grant date) – дата, на яку суб'єкт господарювання та інша сторона (включаючи працівника) укладають угоду про платіж на основі акцій, тобто коли суб'єкт господарювання та контрагент встановлюють спільне розуміння умов угоди. На дату надання суб'єкт господарювання передає контрагентові право на грошові кошти, інші активи або інструменти власного капіталу суб'єкта господарювання, за умови виконання визначених умов набуття права. Якщо така угода підлягає затвердженню (наприклад, акціонерами), тоді дата надання – це дата затвердження.

Дата оцінки (measurement date) – дата, на яку оцінюється справедлива вартість наданих інструментів власного капіталу. Стосовно операцій з працівниками та іншими особами, що надають подібні послуги, дата оцінки – це дата надання. Стосовно операцій зі сторонами, іншими ніж працівники (та ті, хто надає подібні послуги),

дата оцінки – це дата, на яку суб'єкт господарювання отримує товари або контрагент надає послуги.

Дата перекласифікації (reclassification date) – перший день першого звітного періоду після зміни моделі бізнесу, яка спричиняє перекласифікацію фінансових активів суб'єкта господарювання.

Дата переходу на МСФЗ (date of transition to IFRSs) – початок першого періоду, за який суб'єкт господарювання подає повну порівняльну інформацію згідно з МСФЗ у своїй першій фінансовій звітності за МСФЗ.

Дата придбання (acquisition date) – дата, на яку покупець отримує контроль за об'єктом придбання.

Державна допомога – це захід уряду, призначений для надання економічних пільг, визначених конкретно для одного суб'єкта господарювання або групи суб'єктів господарювання, які відповідають певним критеріям.

Державна програма (виплат працівникам) (state (employee benefit) plan) – передбачені законодавством програми виплат працівникам, які охоплюють всі підприємства (або всі підприємства певної категорії, наприклад, певної галузі) та якими управляють загальнодержавні або місцеві органи влади чи інші відомства (наприклад, незалежне агентство, створене спеціально з цією метою), які не підлягають контролю або впливу підприємства, що звітує.

Державні гранти (government grants) – це допомога держави у формі передачі ресурсів суб'єктові господарювання в обмін на минуле або майбутнє дотримання певних умов, які пов'язані з операційною діяльністю суб'єкта господарювання. Вони не включають такі форми державної допомоги, вартість яких неможливо визначити обґрунтовано, а також на операції з державою, які не можна відрізнити від звичайних торговельних операцій суб'єкта господарювання.

Договір перестраховування (reinsurance contract) – страховий контракт, наданий одним страховиком (перестраховиком) для компенсації іншому страховикові (цедентові) збитків за одним або кількома контрактами, укладеними цедентом.

Доречність (relevance) – якість інформації, що дозволяє їй впливати на економічні рішення користувачів, допомагаючи їм оцінити минулі, нинішні чи майбутні події або підтверджуючи чи виправляючи їхні минулі оцінки.

Дослідження (research) – оригінальне та заплановане вивчення з метою отримання і розуміння нових наукових або технічних знань.

Достовірне подання (відображення) (fair presentation) – правдиве представлення наслідків операцій, інших подій та умов згідно з оцінками та критеріями визнання активів, зобов'язань, доходів та витрат.

Достовірність (reliability) – якість інформації, що забезпечує відсутність в неї суттєвих помилок та упередженості й достовірно відображає те, що вона призначена відображати або що, як обґрунтовано можна очікувати, буде відображати.

Дохід (income) – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу.

Дохід від звичайної діяльності (revenue) – валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в звичайному ході діяльності підприємства, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу.

Дохід від структурованого суб'єкта господарювання (income from a structured entity) – дохід, який включає, зокрема, одноразові та багаторазові гонорари, відсотки, дивіденди, прибутки або збитки після

переоцінки або припинення визнання часток участі у структурованих суб'єктах господарювання та прибутки або збитки від передачі активів та зобов'язань структурованому суб'єктові господарювання.

Дохідний підхід (*income approach*) – методи оцінки вартості, які перетворюють майбутні суми (наприклад, грошові потоки або дохід та витрати) в одну поточну (тобто дисконтовану) величину. Оцінка справедливої вартості визначається, виходячи з вартості, на яку вказують очікування нинішнього ринку щодо таких майбутніх сум.

Доцільна собівартість (*deemed cost*) – сума, яку використовують як заміник собівартості чи амортизованої собівартості на певну дату. Подальша амортизація припускає, що суб'єкт господарювання первісно визнав актив або зобов'язання на певну дату та що його собівартість дорівнювала доцільній собівартості.

Дочірнє підприємство (*subsidiary*) – підприємство, у тому числі некорпоративне підприємство, наприклад партнерство, що контролюється іншим підприємством (яке називається материнським).

Еквіваленти грошових коштів (*cash equivalent*) – короткострокові, високоліквідні інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і яким притаманний незначний ризик зміни вартості.

Ефективна ставка відсотка (*effective interest rate*) – ставка, яка точно дисконтує попередньо оцінені майбутні платежі або надходження грошових коштів протягом очікуваного строку дії фінансового інструмента та, якщо доцільно, протягом коротшого періоду до чистої балансової вартості фінансового активу чи фінансового зобов'язання. Обчислюючи ефективну ставку відсотка, суб'єкт господарювання має попередньо оцінити грошові потоки, враховуючи всі умови контракту про фінансовий інструмент, але не має розглядати майбутні збитки від кредитів. Обчислення включає всі гонорари та додаткові комісійні збори, сплачені або отримані

сторонами контракту, які є невід'ємною частиною ефективної ставки відсотка, витрати на операції та всі інші премії чи дисконти.

Ефективність хеджування (*effectiveness of a hedge*) – ступінь, до якого зміни справедливої вартості або грошових коштів від об'єкта хеджування, що їх можна віднести до хеджування ризику, згортаються внаслідок змін справедливої вартості або грошових потоків інструмента хеджування.

Забезпечення (*provision*) – зобов'язання з невизначеним строком або сумою погашення.

Заборгованість за позиками (*loans payable*) – фінансові зобов'язання, крім короткострокової кредиторської заборгованості за товари чи послуги, на умовах звичайного кредиту.

Загальний сукупний прибуток (*total comprehensive income*) – зміна власного капіталу протягом періоду, яка є результатом операцій та інших подій, крім змін, які є результатом операцій з власниками, що виступають у цій якості (така зміна дорівнює сумі прибутку чи збитку та інших статей сукупного доходу).

Закордонна господарська одиниця – це суб'єкт господарювання, який є дочірнім, асоційованим, спільним підприємством або відділенням суб'єкта господарювання, що звітує, діяльність якого базується або здійснюється в іншій країні або валюті, ніж країна та валюта суб'єкта господарювання, що звітує.

Закриті вхідні дані (*unobservable inputs*) – вхідні дані, для яких ринкових даних немає та які формують, користуючись найкращою наявною інформацією про припущення, якими скористалися б учасники ринку, встановлюючи ціну активу чи зобов'язання.

Занаси (*inventories*) – активи, які: а) утримуються для продажу в звичайному ході діяльності; б) перебувають у процесі виробництва для такого продажу або в) існують у формі основних чи допоміжних

матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг.

Збиток від зменшення корисності (*impairment loss*) – сума, на яку балансова вартість активу або одиниці, що генерує грошові кошти, перевищує суму його/її очікуваного відшкодування.

Зв'язана сторона (*related party*) – фізична особа або суб'єкт господарювання, зв'язані з суб'єктом господарювання, що складає свою фінансову звітність. Фізична особа або близький родич такої особи є зв'язаною стороною із суб'єктом господарювання, що звітує, якщо така особа: 1) контролює суб'єкт господарювання, що звітує, або здійснює спільний контроль над ним; 2) має суттєвий вплив на суб'єкт господарювання, що звітує; 3) є членом провідного управлінського персоналу суб'єкта господарювання, що звітує, або материнського підприємства суб'єкта господарювання, що звітує. Суб'єкт господарювання є зв'язаним із суб'єктом господарювання, що звітує, якщо виконується будь-яка з таких умов: 1) суб'єкт господарювання та суб'єкт господарювання, що звітує, є членами однієї групи (а це означає, що кожне материнське підприємство, дочірнє підприємство або дочірнє підприємство під спільним контролем є зв'язані одне з одним); 2) один суб'єкт господарювання є асоційованим підприємством або спільним підприємством іншого суб'єкта господарювання (або асоційованого підприємства чи спільного підприємства члена групи, до якої належить інший суб'єкт господарювання); 3) обидва суб'єкти господарювання є спільними підприємствами однієї третьої сторони; 4) один суб'єкт господарювання є спільним підприємством третього суб'єкта господарювання, а інший суб'єкт господарювання є асоційованим підприємством цього третього суб'єкта господарювання; 5) суб'єкт господарювання є програмою виплат по закінченні трудової діяльності працівників або суб'єкта господарювання, що звітує, або будь-якого суб'єкта господарювання, який є зв'язаним із суб'єктом

господарювання, що звітує. Якщо суб'єкт господарювання, що звітує, сам є такою програмою виплат, то працедавці-спонсори також є зв'язаними із суб'єктом господарювання, що звітує; 6) суб'єкт господарювання перебуває під контролем або спільним контролем фізичної особи, визначеної вище; 7) особа, що контролює суб'єкт господарювання, що звітує, або здійснює спільний контроль над ним, має значний вплив на суб'єкт господарювання або є членом провідного управлінського персоналу суб'єкта господарювання (або материнського підприємства суб'єкта господарювання).

Зведена фінансова звітність (combined financial statements) – фінансові звіти двох або більше підприємств, які контролюються одним інвестором.

Звичайна акція – інструмент власного капіталу, який має нижчий статус, ніж усі інші класи інструментів власного капіталу.

Звичайна операція (orderly transaction) – операція, яка передбачає відкрите пропонування на ринку протягом періоду до дати оцінки для здійснення маркетингової діяльності, яка є звичайною та звичною для операцій з такими активами або зобов'язаннями; це не вимушена операція (тобто, не примусова ліквідація чи продаж у скрутній ситуації).

Звичайне придбання або продаж (regular way purchase or sale) – придбання або продаж фінансового активу згідно з контрактом, умови якого вимагають передачі активу в межах часу, встановленого, як правило, регулюванням або конвенцією на відповідному ринку.

Звичайні акції, випуск яких залежить від певних умов – звичайні акції, що випускаються для безплатного розміщення або реалізації за незначну грошову чи іншу компенсацію при виконанні певних умов, визначених в угоді про випуск акцій, що залежить від певних умов.

Звіт про дохід та нерозподілений прибуток (statement of income and retained earnings) – фінансовий звіт, в якому відображаються прибуток чи збиток та зміни нерозподіленого прибутку за даний період.

Звіт про зміни у власному капіталі (statement of changes in equity) – фінансовий звіт, в якому відображається прибуток чи збиток за даний період, статті доходу та витрат, визнаних безпосередньо у власному капіталі за даний період, вплив змін облікової політики та виправлення визнаних в даному періоді помилок, а також (залежно від обраної для підприємства форми звіту) сум операцій протягом періоду з учасниками власного капіталу, що виступають у цій якості.

Звіт про прибутки та збитки (income statement) – фінансовий звіт, в якому відображаються всі визнані у звітному періоді статті доходів та витрат, за винятком статей іншого сукупного доходу.

Звіт про рух грошових коштів (statement of cash flows) – фінансовий звіт, в якому відображається інформація про зміни грошових коштів підприємства та їх еквівалентів за даний період, причому зміни протягом даного періоду наводяться окремо в розрізі операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

Звіт про сукупний дохід (statement of comprehensive income) – фінансовий звіт, в якому відображаються всі визнані у даному періоді статті доходів та витрат, у тому числі й статті, визнані при визначенні прибутку чи збитку (що становить проміжний підсумок у звіті про сукупний дохід) та статті іншого сукупного доходу. Якщо підприємство приймає рішення подавати як звіт про прибутки та збитки, так і звіт про сукупний дохід, то останній починається з прибутку чи збитку, а потім відображає статті іншого сукупного доходу.

Звіт про фінансовий стан (statement of financial position) – фінансовий звіт, в якому відображається взаємозв'язок між активами,

зобов'язаннями та власним капіталом підприємства на конкретну дату (яка також носить назву «дата балансу»).

Звіт про фінансовий стан за МСФЗ на початок періоду (*opening IFRS statement of financial position*) – звіт про фінансовий стан суб'єкта господарювання на дату переходу на МСФЗ.

Звітна дата (*reporting date*) – кінцева дата останнього періоду, за який складена фінансова звітність або проміжний фінансовий звіт.

Звітний період (*reporting period*) – період, за який складена фінансова звітність або проміжний фінансовий звіт.

Зміна в обліковій оцінці (*change in accounting estimate*) – коригування балансової вартості активу або зобов'язання чи суми періодичного споживання активу, яке є результатом оцінки теперішнього стану активів і зобов'язань та пов'язаних з ними очікуваних майбутніх вигід та зобов'язань. Зміни в облікових оцінках є наслідком нової інформації або нових подій та, відповідно, не є виправленнями помилок.

Значущі види діяльності (*relevant activities*) – діяльність об'єкта інвестування, що суттєво впливає на результати об'єкта інвестування.

Зобов'язання (*liability*) – теперішня заборгованість підприємства, яка виникає в результаті минулих подій, і погашення якої, за очікуванням, спричинить вибуття з підприємства ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди.

Зобов'язання за визначеними виплатами (*defined benefit liability*) – теперішня вартість зобов'язання на дату звітності за вирахуванням справедливої вартості на дату звітності активів програми (за їхньої наявності), за рахунок яких безпосередньо погашатиметься заборгованість.

Зрозумілість (*understandability*) – якість інформації, яка робить її доступною для користувачів, що мають відповідні знання з бізнесу,

економічної діяльності та бухгалтерського обліку й прагнуть вивчати інформацію з достатньою ретельністю.

Ймовірний (probable) – скоріше можливий, ніж неможливий.

Ідентифікований актив (identifiable asset) – актив, який: а) є відокремлюваним, тобто може від'єднуватися чи відокремлюватися від суб'єкта господарювання і бути проданим, переданим, ліцензованим, орендованим чи обміненим, окремо чи разом з відповідним контрактом, ідентифікованим активом чи зобов'язанням, незалежно від того, чи має суб'єкт господарювання намір зробити це, або б) виникає внаслідок договірних чи інших юридичних прав, незалежно від того, чи можуть передаватися чи відокремлюватися такі права від суб'єкта господарювання або від інших прав та обов'язків.

Інвестиційна діяльність (investing activities) – придбання і продаж довгострокових активів, а також інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів.

Інвестиційна нерухомість (investment property) – нерухомість (земля чи будівля, або частина будівлі, або їх поєднання), яка утримується (власником чи орендарем за угодою про фінансову оренду) з метою отримання орендних платежів або збільшення вартості капіталу чи для досягнення обох цілей, а не для: а) використання у виробництві чи при постачанні товарів, наданні послуг чи для адміністративних цілей або б) продажу в звичайному ході діяльності.

Інвестор у спільне підприємство – це сторона, яка є учасником спільного підприємства і не здійснює спільного контролю за таким спільним підприємством.

Іноземна валюта – це валюта, інша, ніж функціональна валюта суб'єкта господарювання.

Інструмент власного капіталу (equity instrument) – будь-який контракт, який засвідчує залишкову частку в активах суб'єкта господарювання після вирахування всіх його зобов'язань.

Інструмент хеджування – це призначений похідний або (лише для хеджування ризику змін курсів обміну іноземних валют) призначений непохідний фінансовий актив або непохідне фінансове зобов'язання, справедлива вартість якого (або грошові потоки від якого), за очікуванням, згортатимуться зі змінами справедливої вартості призначеного об'єкта хеджування або грошових потоків від нього.

Інструмент хеджування (в цілях здійснення спеціального обліку хеджування для малих та середніх підприємств) (**hedging instrument**) – фінансовий інструмент, який відповідає всім з наведених нижче умов: а) є процентним свопом, валютним свопом, валютним форвардним контрактом, товарним форвардним контрактом, який вважається дуже ефективним для компенсації ризику, що визначений як хеджований ризик; б) залучає сторону, яка є зовнішньою по відношенню до підприємства, що звітує (тобто зовнішню по відношенню до групи, сегмента чи окремого підприємства, відображеного у звітності); в) його умовна сума дорівнює визначеній основній чи умовній сумі об'єкта хеджування; г) має визначену дату погашення, не пізніше 1) строку погашення фінансового інструмента, що хеджується, 2) очікуваного розрахунку за зобов'язанням придбати чи продати товар або 3) виникненням високо ймовірної прогнозованої валютної чи товарної операції, що хеджується; г) не має положень щодо попередньої оплати, дострокового припинення чи продовження.

Інструмент, з правом дострокового погашення – це фінансовий інструмент, який надає його утримувачеві право повернути цей інструмент емітентові за грошові кошти або інший фінансовий актив, або який автоматично повертається емітентові в разі

виникнення невизначеної майбутньої події або у випадку смерті утримувача інструмента або його виходу на пенсію.

Інший сукупний дохід (other comprehensive income) – статті доходу та витрат (включаючи коригування з перекласифікації), що не визнані в прибутку або збитку, як це дозволяють або вимагають інші МСФЗ.

Інший ціновий ризик (other price risk) – ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових цін (окрім тих, що виникають унаслідок відсоткового ризику чи валютного ризику), незалежно від того, чи спричинені вони чинниками, характерними для окремого фінансового інструмента або його емітента, чи чинниками, що впливають на всі подібні фінансові інструменти, з якими здійснюються операції на ринку.

Інші довгострокові виплати працівникам – це виплати працівникам (окрім виплат по закінченні трудової діяльності та виплат при звільненні), які не підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців після закінчення періоду, в якому працівники надають відповідні послуги.

Кваліфікований актив – це актив, який обов’язково потребує суттєвого періоду для підготовки його до використання за призначенням чи для реалізації.

Кваліфікований страховий поліс – це страховий поліс, наданий страховиком, який не є зв’язаною стороною (як визначено в МСБО 24 «Розкриття інформацій щодо зв’язаних сторін») суб’єкта господарювання, що звітує, якщо надходження за полісом: а) можуть використовуватися лише для сплати чи фінансування виплат працівникам за програмою з визначеними виплатами; б) недоступні власним кредиторам суб’єкта господарювання, що звітує (навіть у випадку банкрутства), і їх не можна виплатити суб’єктові

господарювання, що звітує, якщо: 1) надходження не являють собою надлишкові активи, які непотрібні для поліса, щоб виконати всі відповідні зобов'язання за виплатами працівникам, або 2) надходження не повертаються суб'єктові господарювання, що звітує, для відшкодування йому вже сплачених виплат працівникам.

Клас активів (class of assets) – група активів, однакових за характером та використанням у діяльності підприємства.

Компенсація – усі виплати працівникам, включаючи виплати працівникам, до яких застосовується МСФЗ 2 «Платіж на основі акцій». Виплати працівникам – це всі форми компенсації сплаченої чи такої, що підлягає сплаті, або наданої суб'єктом господарювання (чи за дорученням суб'єкта господарювання) в обмін на послуги, надані суб'єктові господарювання. Вона також охоплює таку компенсацію, сплачену за дорученням материнським підприємством суб'єкта господарювання, що його стосується. Компенсація охоплює: а) короткострокові виплати працівникам, такі, як заробітна плата працівникам та службовцям, внески на соціальне забезпечення, оплачені щорічні відпустки та оплата тимчасової непрацездатності, участь у прибутках підприємства та премії (якщо вони підлягають сплаті протягом дванадцяти місяців після закінчення періоду), а також негрошові виплати (такі, як медичне обслуговування, надання житла, автомобілів та безкоштовні чи субсидовані товари або послуги) для теперішніх працівників; б) виплати по закінченні трудової діяльності, такі, як пенсії, інші види пенсійних виплат, страхування життя та медичне обслуговування по закінченні трудової діяльності; в) інші довгострокові виплати працівникам, включаючи додаткову відпустку за вислугу років або оплачувану академічну відпустку, виплати з нагоди ювілеїв або інші виплати за вислугу років, виплати у зв'язку з тривалою непрацездатністю, якщо вони не підлягають сплаті протягом дванадцяти місяців після закінчення періоду, а також отримання

частки прибутку, премії та відстрочена компенсація; г) виплати при звільненні; та г) платіж на основі акцій.

Компонент депозиту (deposit component) – компонент контракту, який не обліковується як похідний інструмент за МСФЗ 9 «Фінансові інструменти» і до нього застосовувався б МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», якби він був окремим інструментом.

Компонент підприємства (component of an entity) – діяльність чи грошові потоки, які можна чітко розрізнити від решти підприємства операційно або для цілей фінансової звітності.

Компонент суб'єкта господарювання (component of an entity) – діяльність та грошові потоки, які можна легко розрізнити від решти діяльності та грошових потоків суб'єкта господарювання операційно і з метою фінансової звітності.

Консолідована фінансова звітність (consolidated financial statements) – фінансова звітність групи, у якій активи, зобов'язання, власний капітал, дохід, витрати та потоки грошових коштів материнського підприємства та його дочірніх підприємств подаються як такі, що належать єдиному економічному суб'єкту господарювання.

Конструктивне зобов'язання (constructive obligation) – зобов'язання, яке є наслідком дій суб'єкта господарювання, коли: а) суб'єкт господарювання вказав іншим сторонам, що він візьме на себе певну відповідальність згідно з порядком, установленим його минулою практикою, опублікованими політиками чи достатньо конкретно поточною заявою; б) як наслідок, суб'єкт господарювання створив обґрунтоване очікування у інших сторін, що він виконає ці зобов'язання.

Контракт із фіксованою ціною – будівельний контракт, за яким підрядник погоджується з фіксованою ціною контракту або з фіксованою ставкою на одиницю кінцевої продукції і який у деяких випадках зазнає застереження про змінні ціни.

Контракт із ціною «витрати плюс» – будівельний контракт, за яким підряднику відшкодовуються допустимі або іншим чином визначені витрати плюс відсотки від суми цих витрат або фіксована винагорода.

Контракт прямого страхування (direct insurance contract) – страховий контракт, який не є договором перестраховання.

Контракт фінансової гарантії (financial guarantee contract) – контракт, який вимагає від емітента здійснити визначені платежі з метою відшкодування власникові боргового інструменту збитку, понесеного внаслідок того, що певний дебітор не сплатив борг, що мав бути сплачений згідно з початковими чи зміненими умовами боргового інструменту.

Контролюючий учасник (venturer) – це сторона, яка є учасником спільного підприємства і здійснює спільний контроль за цим спільним підприємством.

Контроль (control) – повноваження управляти фінансовими та операційними політиками суб'єкта господарювання з метою отримання вигід від його діяльності.

Контроль об'єкта інвестування (control of an investee) – контроль, при якому інвестор має право щодо змінних результатів діяльності об'єкта інвестування або зазнає пов'язаних з ними ризиків та здатний впливати на ці результати через свої власні повноваження щодо об'єкта інвестування.

Короткострокові виплати працівникам – це виплати працівникам (окрім виплат при звільненні працівників), які підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців після закінчення періоду, в якому працівники надають відповідні послуги.

Корпоративні активи – активи (за винятком гудвілу), які сприяють генеруванню майбутніх грошових потоків як від одиниці,

яка генерує грошові кошти, що розглядається, так і від інших одиниць, які генерують грошові кошти.

Кредитний ризик (credit risk) – ризик того, що одна сторона контракту про фінансовий інструмент не зможе виконати зобов'язання і це буде причиною виникнення фінансового збитку іншої сторони.

Курс «спот» – валютний курс у разі негайної купівлі-продажу валюти.

Курс при закритті – курс «спот» на кінець звітного періоду.

Курсова різниця – різниця, яка є наслідком переведення визначеної кількості одиниць однієї валюти в іншу валюту за різними валютними курсами.

Ліквідаційна вартість (активу) (residual value (of an asset)) – попередньо розрахована сума, що її підприємство може на поточний час отримати від вибуття активу після вирахування попередньо оцінених витрат на вибуття, якщо актив є застарілим та перебуває у стані, який очікується наприкінці його строку корисної експлуатації.

Ліквідаційна вартість нематеріального активу – попередньо оцінена сума, що її суб'єкт господарювання отримав би на поточний час від вибуття активу після вирахування всіх попередньо оцінених витрат на вибуття, якби вік і стан активу були такими, які очікуються по закінченні строку його корисної експлуатації.

Ліквідаційна група (disposal group) – група активів, яких збираються позбутися (шляхом продажу або іншим чином) разом як групи в єдиній операції, і зобов'язань, прямо пов'язаних з цими активами, що передаватимуться в операції. Група охоплює гудвіл, придбаний при об'єднанні бізнесу, якщо група є одиницею, що генерує грошові кошти відповідно до вимог параграфів 80 - 87 МСБО 36 «Зменшення корисності активів», або якщо це є діяльністю в межах одиниці, яка генерує грошові кошти.

Малі та середні підприємства (small and medium-sized entities) – підприємства, які: а) не мають відповідальності перед суспільством та б) оприлюднюють для зовнішніх користувачів фінансову звітність загального призначення. Підприємство має відповідальність перед суспільством тоді, коли: а) воно подає або проходить процес подання фінансової звітності до комісії з цінних паперів або іншої регуляторної організації з метою випуску будь-якого класу інструментів на публічний ринок, або б) воно має на відповідальному зберіганні активи великої групи сторонніх осіб, і це є одним з основних видів його діяльності. Як правило, це стосується банків, кредитних спілок, страхових компаній, брокерів/дилерів, взаємних фондів та інвестиційних банків.

Материнське підприємство (parent) – суб'єкт господарювання, який має одне або кілька дочірніх підприємств.

Мета фінансових звітів (objective of financial statements) – надання інформації про фінансовий стан, результати діяльності та грошові потоки підприємства, яка є корисною для прийняття економічних рішень широким спектром користувачів, котрі не мають повноважень вимагати складання звітів з урахуванням специфіки їх інформаційних потреб.

Метод ефективного відсотка (effective interest method) – метод обчислення амортизованої собівартості фінансового активу чи фінансового зобов'язання (або групи фінансових активів чи фінансових зобов'язань) та розподілу процентного доходу чи витрат від відсотків протягом відповідного періоду.

Метод нарахування прогнозованих одиниць (projected unit credit method) – метод актуарної оцінки, за яким кожний період надання послуг розглядають як такий, що веде до виникнення права на додаткову одиницю виплати, та окремо оцінюють кожну одиницю з метою формування остаточного зобов'язання (інколи його називають

методом нарахованої виплати, розподіленої пропорційно на період надання послуг, або методом «виплати / роки надання послуг»).

Метод участі в капіталі – це метод обліку, згідно з яким інвестицію первісно визнають за собівартістю, а потім коригують відповідно до зміни частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування після придбання. Прибуток чи збиток інвестора включає частку інвестора в прибутку чи збитку об'єкта інвестування.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) (International Financial Reporting Standards (IFRSs)) – стандарти та Тлумачення, прийняті Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО). Вони охоплюють: а) Міжнародні стандарти фінансової звітності; б) Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку; в) Тлумачення, розроблені Комітетом із тлумачень міжнародної фінансової звітності (КТМФЗ) або колишнім Постійним комітетом із тлумачень (ПКТ).

Мінімальні орендні платежі – це платежі протягом строку оренди, які потрібно (або може бути потрібно) здійснити орендареві (за винятком непередбаченої орендної плати, витрат на послуги та податки, що мають бути сплаченими орендодавцем та відшкодовані йому), а також: а) для орендаря – будь-які суми, гарантовані орендарем або стороною, пов'язаною з орендарем, або б) для орендодавця – будь-яка ліквідаційна вартість, гарантована орендодавцю: 1) орендарем; 2) стороною, пов'язаною з орендарем, або 3) третьою стороною, не пов'язаною з орендодавцем, і здатною з фінансової точки зору погасити заборгованість за гарантією. Проте, якщо орендар має право вибору – придбати актив за ціною, що, як очікується, буде достатньо нижчою за справедливу вартість на дату, коли вибір може бути здійсненим, і достатньою для обґрунтованої впевненості на початку строку оренди в тому, що вибір буде здійсненим, тоді мінімальні орендні платежі включають мінімальні суми, які підлягають сплаті

протягом строку оренди до очікуваної дати здійснення права вибору щодо придбання, та плату, яка необхідна для здійснення такого права.

Монетарні активи – утримувані гроші та активи, які мають бути отримані у фіксованій або визначеній сумі грошей.

Монетарні статті (monetary items) – це утримувані одиниці валюти, а також активи та зобов'язання, що їх мають отримати або сплатити у фіксованій або визначеній кількості одиниць валюти.

Набувати (право) (vest) – отримати право. Згідно з угодою про платіж на основі акцій, право контрагента на отримання грошових коштів, інших активів або інструментів власного капіталу суб'єкта господарювання вважається набутим, коли отримання права контрагента більше не залежить від виконання будь-яких умов набуття права.

Наданий інструмент власного капіталу (equity instrument granted) – право (умовне чи безумовне) на інструмент власного капіталу суб'єкта господарювання, надане ним іншій стороні за угодою про платіж на основі акцій.

Надходження від інших операцій (gains) – збільшення економічних вигід, яке відповідає визначенню доходу, а не валового доходу.

Найвигідніше та найкраще використання (highest and best use) – використання нефінансового активу учасниками ринку, яке максимізувало б вартість активу або групи активів та зобов'язань (наприклад, бізнесу), у якій цей актив використовувався б.

Найсприятливіший ринок (most advantageous market) – ринок, який максимізує суму, яка була б отримана за продаж активу, або мінімізує суму, яка була б сплачена за передачу зобов'язання, після врахування всіх витрат на операцію та транспортних витрат.

Накопичувальні компенсації за відсутність (*accumulating compensated absences*) – компенсації за відсутність, які переносяться на наступні періоди та можуть використовуватись у майбутніх періодах, якщо права поточного періоду не використані повністю.

Невідмовна угода про оренду – це угода про оренду, яка анулюється лише: а) після того, як відбудеться певна віддалена непередбачена подія; б) з дозволу орендодавця; в) якщо орендар укладає нову орендну угоду на той самий чи еквівалентний актив з тим самим орендодавцем, або г) після сплати орендарем додаткової суми, яка із самого початку свідчить, що продовження угоди про оренду є обґрунтовано певним.

Негарантована ліквідаційна вартість – частина ліквідаційної вартості зданого в оренду активу, продаж якого орендодавцем не забезпечується або гарантується тільки стороною, пов'язаною з орендодавцем.

Незароблений фінансовий дохід – це різниця між: а) валовими інвестиціями в оренду, та б) чистими інвестиціям в оренду.

Неконтрольована частка (*non-controlling interest*) – власний капітал у дочірньому підприємстві, який не відноситься, прямо чи опосередковано, до материнського підприємства.

Нематеріальний актив (*intangible asset*) – ідентифікований немонетарний актив, який не має фізичної сутності. Такий актив можна ідентифікувати, якщо він: а) може бути відокремленим, тобто його можна відокремити або від'єднати від підприємства та продати, передати, віддати в оренду або обміняти, окремо чи спільно з іншим контрактом, активом чи зобов'язанням, або б) виникає з договірних чи інших передбачених законом прав, незалежно від того, чи такі права можна передати або відокремити від підприємства або від інших прав та обов'язків.

Неможливий (*impracticable*) – застосування вимоги є неможливим, якщо суб'єкт господарювання не може застосувати її навіть після всіх відповідних зусиль зробити це. Щодо конкретного попереднього періоду неможливо застосувати зміну в обліковій політиці ретроспективно або зробити ретроспективне перерахування для виправлення помилки, якщо: а) вплив ретроспективного застосування або ретроспективного перерахування не можна визначати; б) ретроспективне застосування або ретроспективне перерахування вимагає припущень про те, яким був намір управлінського персоналу в той період, або в) ретроспективне застосування або ретроспективне перерахування вимагає значних оцінок сум і неможливо об'єктивно відокремити від іншої інформації ту інформацію про такі оцінки, яка: 1) надає свідчення обставин, що існували на дату (дати), на які ці суми потрібно визнати, оцінити або розкрити; та 2) була наявною, коли фінансову звітність за той попередній період затвердили до випуску.

Непередбачена орендна плата – це та частина орендних платежів, яка не є фіксованою за сумою, а базується на майбутній величині чинника, який змінюється, але не внаслідок плину часу (наприклад, відсоток майбутніх продажів, обсяг майбутнього використання, майбутні індекси цін, майбутні ринкові ставки відсотка).

Непоточний актив (*non-current asset*) – актив, що не відповідає визначенню поточного активу.

Нерухомість, зайнята власником – нерухомість, утримувана (власником або орендарем згідно з угодою про фінансову оренду) для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг або для адміністративних цілей.

Об'єднання бізнесу (*business combination*) – операція чи інша подія, в якій покупець отримує контроль за одним або кількома

бізнесами. Операції, що їх іноді називають «істинними злиттями» або «злиттями рівних», також є об'єднанням бізнесу.

Об'єкт придбання (acquiree) – бізнес або бізнеси, над якими покупець отримує контроль в об'єднанні бізнесу.

Об'єкт хеджування (hedged item) – це актив, зобов'язання, тверда угода, високо ймовірна прогнозована операція або чиста інвестиція в закордонну господарську одиницю, що а) піддає суб'єкт господарювання ризикові змін справедливої вартості або майбутніх грошових потоків; б) визначається як хеджування.

Об'єкт хеджування (hedged item) (для цілей здійснення спеціального обліку хеджування для малих та середніх підприємств) – а) відсотковий ризик боргового інструменту, оціненого за амортизованою вартістю; б) ризик, пов'язаний з іноземною валютою чи відсотковою ставкою у твердій угоді або високо ймовірній прогнозованій операції; в) ціновий ризик товару, який утримується або у твердій угоді, або у високо ймовірній прогнозованій операції з придбання чи продажу товару; або г) валютний ризик у чистій інвестиції в іноземну діяльність.

Обачність (prudence) – дотримання певної обережності при формуванні судження, необхідного при оцінюванні за умов невизначеності, для того, щоб активи або дохід не були завищені, а зобов'язання чи витрати – занижені.

Обліковий прибуток – прибуток або збиток за період до вирахування податкових витрат.

Облікові політики (accounting policies) – конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності.

Обтяжливий контракт (onerous contract) – контракт, за яким неминучі витрати на погашення зобов'язання перевищуватимуть очікувані економічні вигоди від контракту.

Одиниця обліку (*unit of account*) – рівень, на якому актив або зобов’язання агрегується або дезагрегується в МСФЗ для цілей визнання.

Одиниця, яка генерує грошові кошти (*cash-generating unit*) – найменша група активів, яку можна ідентифікувати і яка генерує надходження грошових коштів, що здебільшого не залежать від надходжень грошових коштів від інших активів або груп активів.

Ознака оновлення (*reload feature*) – умова, яка передбачає автоматичне надання додаткових опціонів на акції кожного разу, коли утримувач виконує раніше надані опціони, використовуючи акції суб’єкта господарювання, а не грошові кошти, з метою погашення ціни виконання опціону.

Окрема фінансова звітність (*separate financial statements*) – звітність, що подається материнським підприємством, інвестором в асоційоване підприємство або контролюючим учасником спільно контролюваного суб’єкта господарювання, в яких інвестиції обліковуються на основі частки прямої участі, а не на основі відображених у звітності результатів та чистих активів об’єктів інвестування.

Окреме утворення (*separate vehicle*) – окремо ідентифікована фінансова структура, в тому числі окремі юридичні особи або суб’єкти господарювання, визнані за статутом, незалежно від того, чи мають такі суб’єкти господарювання статус юридичної особи.

Операційна діяльність (*operating activities*) – основна діяльність підприємства, яка приносить дохід, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю.

Операційна оренда (*operating lease*) – оренда, за якою не передаються в основному всі ризики та винагороди, пов’язані з правом власності. Оренда, яка не є операційною, вважається фінансовою.

Операційний сегмент (operating segment) – компонент підприємства: а) який здійснює господарську діяльність, від якої він може отримувати доходи та нести витрати (включаючи доходи та витрати, що пов'язані з операціями з іншими компонентами цього підприємства); б) операційні результати якого регулярно переглядаються вищим керівником з операційної діяльності підприємства з метою прийняття рішень про ресурси, які слід розподілити на сегмент, та оцінювання результатів його діяльності; та в) про який доступна дискретна фінансова інформація.

Операція зі зв'язаною стороною (related party transaction) – передача ресурсів, послуг або зобов'язань між суб'єктом господарювання, що звітує, та зв'язаною стороною, незалежно від того, чи призначається ціна.

Операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій (share-based payment transaction) – операція, в якій суб'єкт господарювання (а) отримує товари чи послуги від постачальника таких товарів або послуг (в тому числі працівника) за угодою про платіж на основі акцій, або (б) бере на себе зобов'язання здійснити платіж на користь постачальника за угодою про платіж на основі акцій, що передбачає отримання товарів або послуг від постачальника іншим суб'єктом господарювання групи.

Операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій з використанням грошових коштів (cash-settled share-based payment transaction) – операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій, у якій суб'єкт господарювання купує товари або послуги, беручи на себе зобов'язання перевести грошові кошти або інші активи постачальникові цих товарів чи послуг на суми, які ґрунтуються на ціні (або вартості) інструментів власного капіталу (в тому числі опціонів на акції) цього суб'єкта господарювання або іншого суб'єкта господарювання групи.

Операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій з використанням інструментів власного капіталу (*equity-settled share-based payment transaction*) – операція, платіж за якою здійснюється на основі акцій, у якій суб'єкт господарювання (а) отримує товари або послуги як компенсацію за інструменти власного капіталу суб'єкта господарювання (включаючи акції або опціони на акції) або (б) отримує товари або послуги, але не має зобов'язання здійснити платіж за цією операцією з постачальником.

Оподаткований прибуток (податковий збиток) (*taxable profit (tax loss)*) – прибуток (збиток) за період, визначений відповідно до правил, установлених податковими органами, згідно з якими податки на прибуток підлягають сплаті (відшкодуванню).

Опціон на акції (*share option*) – контракт, який надає утримувачеві право (але не створює зобов'язання) протягом конкретного періоду підписатися на акції суб'єкта господарювання за фіксованою ціною або ціною, яку можна визначити.

Опціон оновлений (*reload option*) – новий опціон на акції, який надається, коли ціна виконання попереднього опціону на акції погашається акціями.

Опціони «пут» на звичайні акції – контракти, які надають утримувачеві право продати звичайні акції за визначеною ціною протягом певного періоду.

Опціони, варанти та їхні еквіваленти – фінансові інструменти, які надають їх утримувачеві право на придбання звичайних акцій.

Органи державної влади – органи державної влади, урядові агенції та подібні органи державної влади – місцеві, національні або міжнародні.

Оренда (*lease*) – угода, згідно з якою орендодавець передає орендареві в обмін на платіж або ряд платежів право користування активом протягом погодженого періоду часу.

Основний ринок (*principal market*) – ринок з найбільшим обсягом та рівнем активності для даного активу чи зобов'язання.

Основні засоби (*property, plant and equipment*) – матеріальні активи, які: а) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи послуг, для надання в оренду, інвестування або для адміністративних цілей; б) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше ніж одного періоду.

Особа, яка приймає рішення (*decision maker*) – суб'єкт господарювання, наділений правами приймати рішення, який є або принципалом, або агентом інших сторін.

Оцінка (*measurement*) – процес визначення грошових сум, за якими мають визнаватися і відображатися елементи фінансових звітів у звіті про фінансовий стан та у звіті про сукупний прибуток.

Очікуваний грошовий потік (*expected cash flow*) – зважене з урахуванням імовірності середнє (тобто середнє значення розподілу) можливих майбутніх грошових потоків.

Первісні прямі витрати – додаткові витрати, які прямо відносяться до ведення переговорів та укладання угоди про оренду, за винятком таких витрат, понесених орендодавцями-виробниками чи орендодавцями-дилерами.

Перевірка адекватності зобов'язань (*liability adequacy test*) – оцінка того, чи треба збільшити балансову вартість страхового зобов'язання (або зменшити балансову вартість відповідних відстрочених аквізиційних витрат чи відповідних нематеріальних активів) на основі огляду майбутніх грошових потоків.

Перестраховик (*reinsurer*) – сторона, яка має зобов'язання згідно з договором перестрашування надати компенсацію цедентові, якщо відбудеться страховий випадок.

Період набуття права (*vesting period*) – період, протягом якого слід виконати всі визначені умови набуття права щодо угоди про платіж на основі акцій.

Перспективне застосування (зміни облікової політики) (*prospective application (of a change in accounting policy)*) – застосування нової облікової політики до операцій, інших подій та умов, які відбуваються після дати зміни облікової політики.

Перша фінансова звітність за МСФЗ (*first IFRS financial statements*) – перша річна фінансова звітність, у якій суб'єкт господарювання застосовує Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) і шляхом чіткого та беззастережного твердження про відповідність МСФЗ.

Перший звітний період за МСФЗ (*first IFRS reporting period*) – найпізніший звітний період, охоплений першою фінансовою звітністю суб'єкта господарювання за МСФЗ.

Підприємство, що вперше застосовує МСФЗ для малих та середніх підприємств (*first-time adopter of the IFRS for SMEs*) – підприємство, яке подає свою першу річну фінансову звітність, складену відповідно до МСФЗ для малих та середніх підприємств, незалежно від того, чи попередньою концептуальною основою для нього був повний комплекс МСФЗ або інший комплекс стандартів бухгалтерського обліку.

Повний комплекс МСФЗ (*full IFRSs*) – міжнародні стандарти фінансової звітності інші, ніж МСФЗ для малих та середніх підприємств.

Податкова база активу або зобов'язання – сума, яка використовується для цілей оподаткування цього активу або зобов'язання.

Податкові витрати (податковий дохід) – загальна сума, що включається до визначення прибутку або збитку за період відповідно до поточних та відстрочених податків.

Податок на прибуток (income tax) – всі вітчизняні та іноземні податки, базою яких є оподаткований прибуток. Податок на прибуток включає такі податки, як податок на репатріацію прибутків, який має сплачувати дочірнє підприємство, асоційоване чи спільне підприємство, на прибутки, які воно перераховує підприємству, що звітує.

Події після звітного періоду – сприятливі та несприятливі події, які відбуваються з кінця звітного періоду до дати затвердження фінансової звітності до випуску. Можна визначити два типи подій: а) події, які свідчать про умови, що існували на кінець звітного періоду (події, які вимагають коригування після звітного періоду); та б) події, які свідчать про умови, що виникли після звітного періоду (події, які не вимагають коригування після звітного періоду).

Подія, що зобов'язує – подія, що створює юридичне чи конструктивне зобов'язання, яке призводить до того, що суб'єкт господарювання не має реальної альтернативи виконанню зобов'язання.

Позики до сплати (loans payable) – фінансові зобов'язання, інші ніж короткострокова торговельна кредиторська заборгованість на стандартних кредитних умовах.

Покупець (acquirer) – суб'єкт господарювання, який отримує контроль за об'єктом придбання.

Помилки попередніх періодів – пропуски або викривлення у фінансовій звітності суб'єкта господарювання за один або кілька попередніх періодів, які виникають через невикористання або зловживання достовірною інформацією, яка: а) була наявна, коли фінансову звітність за ті періоди затвердили до випуску; б) за

обґрунтованим очікуванням, могла бути отриманою та врахованою при складанні та поданні цієї фінансової звітності. Такі помилки можуть бути помилками у математичних підрахунках, у застосуванні облікової політики, помилками, допущеними внаслідок недогляду або неправильної інтерпретації фактів, а також унаслідок шахрайства.

Попередні загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку (ЗПБО) (previous GAAP) – основа обліку, яку суб'єкт господарювання, який уперше застосував МСФЗ, використовував безпосередньо перед застосуванням МСФЗ.

Потенційна звичайна акція – фінансовий інструмент або інший контракт, який може надати право його утримувачеві на звичайні акції.

Поточний актив (current asset) – актив, який відповідає будь-якому з таких критеріїв: а) за очікуванням, буде реалізований або призначений для продажу чи споживання в нормальному операційному циклі суб'єкта господарювання; б) утримується в основному з метою продажу; в) за очікуванням, буде реалізований протягом дванадцяти місяців після звітного періоду, або г) є грошовими коштами чи еквівалентом грошових коштів, якщо його обмін або використання для погашення зобов'язання не є обмеженим, принаймні, протягом дванадцяти місяців після звітного періоду.

Поточний податок (current tax) – сума податку на прибуток, що підлягає сплаті (відшкодуванню), виходячи з оподаткованого прибутку (податкового збитку) за поточний чи минулі звітні періоди.

Похідний інструмент (derivative) – фінансовий інструмент або інший контракт, який має всі три такі характеристики: а) його вартість змінюється у відповідь на зміни визначеної ставки відсотка, ціни фінансового інструмента, товарної ціни, валютного курсу, індексу цін чи ставок, показника кредитного рейтингу чи індексу кредитоспроможності, або іншої змінної величини, за умови, що у випадку нефінансової змінної величини, ця змінна величина не є

специфічною для сторони контракту (що іноді називають базовою); б) який не вимагає початкових чистих інвестицій або початкових чистих інвестицій, менших ніж ті, що були б потрібні для інших типів контрактів, які, за очікуванням, мають подібну реакцію на зміни ринкових факторів; в) який погашається на майбутню дату.

Початок оренди – дата, яка настає раніше: або дата підписання орендної угоди, або дата згоди сторін виконувати зобов'язання щодо основних положень угоди. На цю дату: а) оренда класифікована або як операційна, або як фінансова оренда; б) у випадку фінансової оренди, визначено суми, що їх слід визнавати на початку строку оренди.

Початок строку оренди – дата, з якої орендар набуває права використовувати орендований актив. Це дата первісного визнання оренди (тобто визнання належним чином активів, зобов'язань, доходу або витрат, які є наслідком угоди про оренду).

Права відсторонення (*removal rights*) – права позбавити особу, яка приймає рішення, її повноважень стосовно прийняття рішень.

Права захисту інтересів інвесторів (*protective rights*) – права, покликані захищати інтерес сторони, яка має такі права, не надаючи такій стороні владних повноважень щодо суб'єкта господарювання, якого стосуються такі права.

Працівники та інші сторони, що надають подібні послуги (*employees and others providing similar services*) – особи, які надають персональні послуги суб'єктові господарювання, і при цьому: а) особи розглядаються як працівники для юридичних чи податкових цілей; б) особи працюють під керівництвом суб'єкта господарювання так само, як особи, які розглядаються як працівники для юридичних чи податкових цілей, або в) надані особами послуги подібні до послуг, що надаються працівниками. Цей термін охоплює, наприклад, увесь управлінський персонал, тобто тих осіб, які мають повноваження та є

відповідальними за планування, управління та контроль за діяльністю суб'єкта господарювання, включаючи невиконавчих директорів.

Премія за ризик (*risk premium*) – компенсація, яку прагнуть отримати несхильні до ризику учасники ринку за те, що вони беруть на себе невизначеність, властиву грошовим потокам активу чи зобов'язання. Інша назва – «коригування на ризик».

Прибуток або збиток (*profit or loss*) – сукупний дохід мінус витрати, крім компонентів іншого сукупного доходу.

Прибуток від активів програми – відсотки, дивіденди та інший дохід, отриманий від активів програми, разом з реалізованими й нереалізованими прибутками та збитками від активів програми мінус будь-які витрати на управління програмою (відмінні від тих, що включені до актуарних припущень, що застосовуються для визначення зобов'язань за програмою з визначеними виплатами) та мінус будь-який податок, сплачуваний безпосередньо програмою.

Примітки (до фінансових звітів) (*notes (to financial statements)*) – примітки, що містять інформацію на додаток до поданої в звіті про фінансовий стан, звіті про сукупний дохід, звіті про прибутки та збитки (якщо його подають), комбінованому звіті про дохід та нерозподілений прибуток (якщо подається), звіті про зміни у власному капіталі та звіті про рух грошових коштів. Примітки надають описове пояснення чи розкриття відображених у цих звітах статей та інформацію про статті, які не відповідають вимогам до визнання у цих звітах.

Принцип нарахування в обліку (*accrual basis of accounting*) – вплив операцій та інших подій визнається тоді, коли вони відбуваються (а не тоді, коли отримуються або сплачуються гроші чи їх еквіваленти); вони відображаються в облікових регістрах і наводяться у фінансових звітах періоду тих періодів, до яких вони відносяться.

Припинена діяльність (*discontinued operation*) – компонент суб'єкта господарювання, який було ліквідовано або який класифікується як утримуваний для продажу та: а) являє собою окремий основний напрямок бізнесу або географічний регіон діяльності; б) є частиною єдиного координованого плану ліквідації окремого основного напрямку бізнесу або географічного регіону діяльності, або в) є дочірнім підприємством, придбаним виключно з метою перепродажу.

Припинення визнання (*derecognition*) – виключення раніше визнаного активу або зобов'язання зі звіту про фінансовий стан підприємства.

Принюстима ставка відсотка при оренді (*interest rate implicit in the lease*) – ставка дисконту, яка на початку строку оренди веде до того, що сукупна теперішня вартість: а) мінімальних орендних платежів; б) негарантованої ліквідаційної вартості має дорівнювати сумі: 1) справедливої вартості зданого в оренду активу та 2) будь-яких первісних прямих витрат орендодавця.

Провідний управлінський персонал – ті особи, які безпосередньо або опосередковано мають повноваження та є відповідальними за планування, управління та контроль діяльності суб'єкта господарювання, зокрема будь-який директор (виконавчий чи інший) цього суб'єкта господарювання.

Прогнозована операція (*forecast transaction*) – неоформлена угодою, але передбачувана майбутня операція.

Програми (виплат) за участю кількох працедавців (*multi-employer (benefit) plans*) – програми з визначеним внеском (окрім державних програм) або програми з визначеною виплатою (крім державних програм), які: а) об'єднують внесені різними підприємствами активи, які не перебувають під спільним контролем, а також б) використовують ці активи для надання виплат працівникам

більше ніж одного підприємства, на підставі того, що суми внесків та виплат визначаються незалежно від типу підприємства, на якому працюють ці працівники.

Програми виплат по закінченні трудової діяльності (*post-employment benefit plans*) – офіційні або неофіційні угоди, згідно з якими підприємство здійснює виплати по закінченні трудової діяльності одному або кільком працівникам.

Програми з визначеним внеском (*defined contribution plans*) – програми виплат по закінченні трудової діяльності, за якими підприємство сплачує фіксовані внески окремій юридичній особі (фонду) та не матиме юридичного чи конструктивного зобов'язання сплачувати подальші внески або здійснювати прямі виплати працівникам, якщо фонд не матиме достатньо активів для здійснення всіх виплат працівникам, пов'язаних з їхніми послугами у поточному та попередніх періодах.

Програми з визначеною виплатою (*defined benefit plans*) – програми виплат по закінченні трудової діяльності, крім програм з визначеним внеском.

Програми пенсійного забезпечення – угоди, за якими суб'єкт господарювання надає виплати працівникам при звільненні з роботи або після звільнення (у вигляді річного доходу або шляхом одноразової виплати) у випадку, коли такі виплати або внески працедавців на них, можна визначити або оцінити до виходу на пенсію на основі положень документа або практики суб'єкта господарювання.

Проміжна фінансова звітність (*interim financial report*) – фінансова звітність, що складається або з повного комплексу фінансової звітності, або з комплексу стислої фінансової звітності за проміжний період.

Проміжний період (*interim period*) – період фінансової звітності, коротший за повний фінансовий рік.

Пропорційна консолідація – метод обліку, згідно з яким частка контролюючого учасника в кожному з активів, зобов'язань, доходів і витрат спільно контрольованого суб'єкта господарювання об'єднується на постатейній основі з подібними статтями у фінансовій звітності контролюючого учасника або відображається як окрема стаття у фінансовій звітності контролюючого учасника.

Прострочений (past due) фінансовий актив – фінансовий актив, за яким контрагент не здійснив платежу, коли настав його строк за контрактом.

Результати діяльності (performance) – відображений у звіті про сукупний дохід взаємозв'язок між доходом та витратами підприємства.

Реструктуризація – програма, яку планує та контролює управлінський персонал і яка суттєво змінює: а) обсяг діяльності, здійснюваної суб'єктом господарювання, або б) спосіб здійснення цієї діяльності.

Ретроспективне застосування (зміни в обліковій політиці) (retrospective application (of a change in accounting policy)) – застосування нової облікової політики до операцій, інших подій та умов так, начебто ця політика застосовувалася завжди.

Ретроспективне перерахування – виправлення визнання, оцінки та розкриття інформації про суми елементів фінансової звітності так, начебто помилок у попередньому періоді ніколи не було.

Ризик ліквідності (liquidity risk) – ризик того, що суб'єкт господарювання матиме труднощі при виконанні зобов'язань, пов'язаних із фінансовими зобов'язаннями, що погашаються шляхом поставки грошових коштів або іншого фінансового активу.

Ризик невиконання (non-performance risk) – ризик того, що суб'єкт господарювання не виконає зобов'язання. Ризик невиконання включає, зокрема, власний кредитний ризик суб'єкта господарювання.

Ринкова умова (market condition) – умова, від якої залежить ціна виконання, передача права або можливість виконання інструментів власного капіталу, і яка пов’язана з ринковою ціною інструментів власного капіталу суб’єкта господарювання, наприклад, досягнення визначеної ціни акції або визначеної суми внутрішньої вартості опціону на акції або досягнення визначеного показника, який базується на співвідношенні ринкової ціни інструментів власного капіталу індексу та індексу ринкових цін на інструменти капіталу інших суб’єктів господарювання.

Ринковий підхід (market approach) – метод оцінки вартості, що використовує ціни та іншу доречну інформацію, яка генерується ринковими операціями з ідентичними або зіставними (тобто подібними) активами, зобов’язаннями або групою активів та зобов’язань, такою, наприклад, як бізнес.

Ринковий ризик (market risk) – ризик того, що справедлива вартість або майбутні грошові потоки від фінансового інструмента коливатимуться внаслідок змін ринкових цін. Ринковий ризик охоплює три типи ризику: валютний ризик, відсотковий ризик та інший ціновий ризик.

Різниця у часі (timing differences) – дохід чи витрати, які визнаються у прибутку чи збитку в одному періоді, але, згідно з податковим законодавством, включаються до оподаткованого доходу іншого періоду.

Розбавлення – це зменшення прибутку на акцію або збільшення збитку на акцію внаслідок припущення про те, що інструменти, які можна конвертувати, конвертуватимуться, що опціони та варанти здійснюватимуться або що звичайні акції випускатимуться після виконання визначених умов.

Розвідка та оцінка запасів корисних копалин (exploration for and evaluation of mineral resources) – пошук запасів корисних копалин

(включаючи мінерали, нафту, природний газ та подібні невідтворювані ресурси) після отримання суб'єктом господарювання юридичних прав на розвідку на конкретній території, а також визначення технічної здійсненності та комерційної доцільності видобування корисних копалин.

Розділення (*unbundle*) – облік компонентів контракту так, ніби вони є окремими контрактами.

Розробка (*development*) – застосування даних наукового дослідження чи іншого знання для планування чи проектування виробництва нових або суттєво вдосконалених матеріалів, механізмів, товарів, технологій, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва або використання.

Своєчасність (*timeliness*) – надання інформації у фінансовій звітності протягом періоду прийняття рішення.

Сільськогосподарська діяльність (*agricultural activity*) – управління суб'єктом господарювання біологічною трансформацією та збір врожаю біологічних активів для продажу чи для переробки в сільськогосподарську продукцію або в додаткові біологічні активи.

Сільськогосподарська продукція (*agricultural produce*) – зібраний урожай біологічних активів підприємства.

Складний фінансовий інструмент (*compound financial instrument*) – фінансовий інструмент, який з точки зору емітента містить і компонент зобов'язання, і компонент капіталу.

Собівартість – сума сплачених грошових коштів чи їх еквівалентів або справедлива вартість іншої форми компенсації, наданої для отримання активу на час його придбання або створення або (якщо прийнятно) сума, що відноситься на цей актив при первісному визнанні згідно з конкретними вимогами інших МСФЗ.

Собівартість об'єкта основних засобів – це грошовий еквівалент ціни на дату визнання. Якщо платіж відкладають на строк, довший від звичайного строку кредиту, то собівартістю є теперішня вартість всіх майбутніх платежів.

Спільна діяльність (joint arrangement) – діяльність, яка спільно контролюється двома або декількома сторонами.

Спільна операція (joint operation) – діяльність, яка передбачає наявність у сторін, що мають спільний контроль над діяльністю, прав на активи та обов'язків щодо зобов'язань, пов'язаних з діяльністю.

Спільне підприємство – це контрактна угода, за якою дві або кілька сторін здійснюють економічну діяльність, яка підлягає спільному контролю.

Спільне підприємство (joint venture) – контрактна угода, за якою дві або кілька сторін здійснюють економічну діяльність, яка підлягає спільному контролю. Спільні підприємства можуть приймати форму спільно контрольованої діяльності, спільно контрольованих активів або спільно контрольованих суб'єктів господарювання.

Спільний контроль – погоджений контрактом розподіл контролю за економічною діяльністю.

Спільний контроль (joint control) – погоджений контрактом розподіл контролю за економічною діяльністю, який існує, лише якщо стратегічні фінансові та операційні рішення, пов'язані з діяльністю, потребують одностайної згоди сторін угоди про розподіл контролю (контролюючих учасників).

Спільний оператор (joint operator) – сторона спільної операції, яка має спільний контроль над такою спільною операцією.

Спільно контрольоване підприємство (jointly controlled entity) – спільне підприємство, яке передбачає створення корпорації, товариства або іншого суб'єкта господарювання, у яких кожний

контролюючий учасник має частку. Такий суб'єкт господарювання здійснює діяльність так само, як і інші підприємства, за винятком того, що контрактна угода між контролюючими учасниками встановлює спільний контроль за економічною діяльністю суб'єкта господарювання.

Справедлива вартість (fair value) – сума, за якою можна обміняти актив, погасити заборгованість або надати інструмент капіталу в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Справедлива вартість активу – сума, за якою можна обміняти актив в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Справедлива вартість мінус витрати на продаж (fair value less costs to sell) – сума, яку можна отримати від продажу активу або одиниці, яка генерує грошові кошти, в операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами, мінус витрати на продаж.

Сторона спільної діяльності (party to a joint arrangement) – суб'єкт господарювання, який бере участь у спільній діяльності, незалежно від того, чи має цей суб'єкт господарювання спільний контроль над такою діяльністю.

Страхові зобов'язання (insurance liability) – чисті контрактні зобов'язання страховика згідно зі страховим контрактом.

Страховий актив (insurance asset) – чисті контрактні права страхувальника за страховим контрактом.

Страховий випадок (insured event) – невизначена майбутня подія, яка охоплена страховим контрактом і створює страховий ризик.

Страховий контракт (insurance contract) – контракт, згідно з яким одна сторона (страховик) приймає значний страховий ризик іншої сторони (власника страхового поліса), погодившись надати

компенсацію власникові страхового поліса, якщо визначена непевна майбутня подія (страховий випадок) негативно вплине на власника страхового поліса.

Страховий ризик (*insurance risk*) – ризик інший, ніж фінансовий ризик, переданий власником страхового поліса емітентові.

Страховик (*insurer*) – сторона, яка зобов'язана за страховим контрактом надати компенсацію власникові страхового поліса, якщо відбудеться страховий випадок.

Строк економічної експлуатації – це: а) або період, протягом якого очікується використання активу одним чи кількома користувачами; б) або кількість одиниць продукції чи подібних одиниць, яку один чи кілька користувачів очікують отримати від активу.

Строк корисної експлуатації (*useful life*) – а) період, протягом якого очікується, що актив буде придатний для використання суб'єктом господарювання, або б) кількість одиниць виробленої продукції чи подібних одиниць, що їх суб'єкт господарювання очікує отримати від активу.

Строк оренди – це невідмовний період, на який орендар уклав угоду про оренду активу, та будь-які наступні терміни, протягом яких орендар має вибір щодо продовження строку оренди активу з подальшою оплатою або без неї і на початку строку оренди існує обґрунтована впевненість, що це право вибору орендаря буде здійсненим.

Структурований суб'єкт господарювання (*structured entity*) – суб'єкт господарювання, структура організації та управління якого побудована так, що права голосу або подібні права не є домінуючим чинником у вирішенні питання про те, хто контролює суб'єкт господарювання, як, наприклад, у випадку, коли будь-які права голосу

пов'язані лише з адміністративними завданнями, а відповідна діяльність спрямовується шляхом контрактних угод.

Суб'єкт господарювання, зв'язаний з органами державної влади – суб'єкт господарювання, який контролюється, перебуває під спільним контролем або суттєвим впливом органу державної влади.

Суб'єкт господарювання, який уперше застосував МСФЗ (*first-time adopter*) – суб'єкт господарювання, який уперше подає свою фінансову звітність за МСФЗ.

Сума очікуваного відшкодування (*recoverable amount*) – більша з двох оцінок активу (чи одиниці, яка генерує грошові кошти): справедливої вартості за вирахуванням витрат на продаж та його вартості при використанні.

Сума, що амортизується – собівартість активу або інша сума, що замінює собівартість, за вирахуванням його ліквідаційної вартості.

Суттєвий (*material*) пропуск або викривлення статей – пропуск або викривлення статей, якщо вони можуть (окремо чи в сукупності) впливати на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів. Суттєвість залежить від розміру та характеру пропуску чи викривлення, що оцінюються за конкретних обставин. Визначальним чинником може бути як розмір чи характер окремої статті, так і поєднання статей.

Суттєвий вплив – повноваження брати участь у прийнятті рішень стосовно фінансової та операційної політики суб'єкта господарювання, але не контроль такої політики. Суттєвого впливу можна набути шляхом володіння часткою, згідно зі статутом або угодою.

Тверда угода (*firm commitment*) – угода, що має обов'язкову силу, про обмін визначеної кількості ресурсів за встановленою ціною на визначену майбутню дату (чи дати).

Тверда угода щодо купівлі (*firm purchase commitment*) – угода з незв’язаною стороною, яка має обов’язкову силу для обох сторін і яка, як правило, юридично здійсненна та а) встановлює всі суттєві умови, включаючи ціни і визначення часу операцій; та б) містить санкції за невиконання, які є достатньо великими для того, щоб виконання було високо ймовірним.

Теперішня вартість (*present value*) – поточна оцінка теперішньої дисконтованої вартості майбутніх чистих грошових потоків у ході звичайної діяльності.

Теперішня вартість зобов’язання за визначеними виплатами (*defined benefit obligation (present value of)*) – теперішня вартість (без вирахування будь-яких активів програми) очікуваних майбутніх платежів, необхідних для погашення заборгованості, що виникає в результаті надання послуг працівником у поточному та попередніх періодах.

Тимчасові різниці (*temporary differences*) – це різниці між балансовою вартістю активу чи зобов’язання в звіті про фінансовий стан та їх податковою базою. Тимчасові різниці можуть бути: а) тимчасовими різницями, що підлягають оподаткуванню – тимчасові різниці, які при визначенні суми оподаткованого прибутку (податкового збитку) майбутніх періодів спричинить виникнення сум, що підлягають оподаткуванню, коли балансова вартість активу або зобов’язання відшкодовується чи погашається; або б) тимчасовими різницями, що підлягають вирахуванню – тимчасові різниці, які при визначенні суми оподаткованого прибутку (податкового збитку) майбутніх періодів спричинить виникнення сум, що підлягають вирахуванню, коли балансова вартість активу чи зобов’язання відшкодовується або погашається.

Транспортні витрати (transport costs) – витрати, які були б понесені для транспортування активу з його нинішнього місця знаходження до його основного (або найсприятливішого) ринку.

Угода про випуск акцій, що залежить від певних умов – це угода про випуск акцій, який здійснюється при виконанні певних умов.

Угода про концесію на обслуговування (service concession arrangement) – угода, за якою уряд або інший державний орган залучають приватну компанію для розробки (чи модернізації), управління та підтримання інфраструктурних активів замовника, таких як дороги, мости, тунелі, аеропорти, розподільчі енергомережі, тюрми чи лікарні.

Угода про платіж на основі акцій (share-based payment arrangement) – угода між суб'єктом господарювання (або іншим суб'єктом господарювання групи чи будь-яким акціонером будь-якого суб'єкта господарювання групи) та іншою стороною (включаючи працівника), що надає іншій стороні право отримувати: (а) грошові кошти або інші активи суб'єкта господарювання, суми яких розраховуються на основі ціни (або вартості) інструментів власного капіталу (в тому числі акцій або опціонів на акції) даного суб'єкта господарювання або іншого суб'єкта господарювання групи, або (б) інструменти власного капіталу (в тому числі акції або опціони на акції) даного суб'єкта господарювання або іншого суб'єкта господарювання групи, якщо виконуються визначені умови щодо набуття права (якщо вони є).

Умова дискреційної участі (discretionary participation feature) – контрактне право одержувати, додатково до гарантованих виплат, додаткові виплати: а) які, ймовірно, становитимуть значну частину всіх контрактних виплат; б) рішення про суму або визначення часу яких за контрактом належить емітентові; в) за умовами контракту вони ґрунтуються на: 1) результатах операцій за визначеним пулом

контрактів або за контрактом визначеного типу; 2) реалізованих або нереалізованих доходах від інвестицій за визначеним пулом активів, утримуваних емітентом; або 3) прибутку чи збитку підприємства, фонду або іншого суб'єкта господарювання, які є емітентом контракту.

Умови набуття права (*vesting conditions*) – умови, які визначають, чи отримує суб'єкт господарювання послуги, які надають іншій стороні право отримувати грошові кошти, інші активи або інструменти власного капіталу суб'єкта господарювання згідно з угодою про платіж на основі акцій. Умови набуття права є або умовами строку служби, або умовами результатів діяльності. Умови строку служби вимагають від контрагента надання послуг протягом визначеного періоду. Умови результатів діяльності вимагають від іншої сторони надання послуг протягом визначеного періоду та виконання визначених контрольних показників діяльності (наприклад, визначене зростання прибутку суб'єкта господарювання за певний період). Умова результатів діяльності може містити ринкову умову.

Умовна компенсація (*contingent consideration*) – як правило, зобов'язання покупця передавати додаткові активи чи частки участі в капіталі колишнім власникам об'єкта придбання в рамках обміну на контроль за об'єктом придбання, якщо відбудуться визначені майбутні події або будуть виконані визначені умови. Проте умовна компенсація також може надавати покупцеві право повернути раніше передану компенсацію, якщо виконуються визначені умови.

Умовна ставка відсотка (*imputed rate of interest*) – найточніше визначена з двох наведених нижче ставок: а) домінуюча ставка на подібний інструмент емітента з подібним рейтингом кредитоспроможності або б) ставка відсотка, яка дисконтує номінальну суму компенсації інструмента до поточної грошової ціни реалізації товарів чи надання послуг.

Умовна сума (*notional amount*) – кількість валютних одиниць, бушелів, фунтів чи інших одиниць, зазначених у контракті на фінансовий інструмент.

Умовне зобов'язання (*contingent liability*) – це: а) можливе зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання, або б) існуюче зобов'язання, яке виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки: 1) немає ймовірності, що вибуття ресурсів, котрі втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення зобов'язання, або 2) суму зобов'язання не можна оцінити достатньо достовірно.

Умовний актив (*contingent asset*) – можливий актив, який виникає внаслідок минулих подій і існування якого підтвердиться лише після того, як відбудеться або не відбудеться одна чи кілька невизначених майбутніх подій, не повністю контрольованих суб'єктом господарювання.

Урожай – це відокремлення продукції від біологічного активу або припинення життєвих процесів біологічного активу.

Учасник спільного підприємства (*joint venturer*) – сторона спільного підприємства, яка має спільний контроль над таким спільним підприємством.

Учасники ринку (*market participants*) – покупці та продавці на основному (або найсприятливішому) ринку для активу чи зобов'язання, які мають усі такі характеристики: а) вони є незалежними один від одного, тобто вони не є зв'язаними сторонами, як визначено в МСБО 24, хоча ціна в операції зі зв'язаною стороною може бути використана як вхідне дане для оцінки справедливої вартості, якщо суб'єкт господарювання має доказ того, що операція була здійснена за ринковими умовами; б) вони є обізнаними, мають

достатнє розуміння активу або зобов'язання та операції на підставі усієї наявної інформації, в тому числі інформації, яка може бути отримана в ході комплексної перевірки, яка є звичайною та звичною;

в) вони можуть здійснити операцію з активом чи зобов'язанням;

г) вони прагнуть здійснити операцію з активом або зобов'язанням, тобто вони мають мотивацію, але вони не вимушені і їх ніщо не примушує це зробити.

Фінансова діяльність (*financing activities*) – діяльність, що спричиняє зміни розміру та складу вкладеного капіталу та запозичень суб'єкта господарювання.

Фінансова оренда (*finance lease*) – це оренда, за якою передаються в основному всі ризики та винагороди, пов'язані з правом власності на актив. Право власності може з часом передаватися або не передаватися. Оренда, яка не є фінансовою, вважаються операційною.

Фінансове зобов'язання (*financial liability*) – це будь-яке зобов'язання, що є:

а) контрактним зобов'язанням: 1) надавати грошові кошти або інший фінансовий актив іншому суб'єктові господарювання, або 2) обмінюватися фінансовими активами або фінансовими зобов'язаннями з іншим суб'єктом господарювання за умов, які є потенційно несприятливими для суб'єкта господарювання, або б) контрактом, розрахунки за яким здійснюватимуться або можуть здійснюватися власними інструментами капіталу суб'єкта господарювання та який є 1) непохідним інструментом, за яким суб'єкт господарювання зобов'язаний або може бути зобов'язаний надавати змінну кількість власних інструментів капіталу суб'єкта господарювання, або 2) похідним інструментом, розрахунки за яким здійснюватимуться або можуть здійснюватися іншим чином, ніж обмін фіксованої суми грошових коштів або іншого фінансового активу на фіксовану кількість власних інструментів капіталу суб'єкта господарювання.

Фінансове зобов'язання, що оцінюється за справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку (*financial liability at fair value through profit or loss*) – фінансове зобов'язання, яке задовольняє будь-яку з таких умов: а) воно відповідає визначенню утримуване для торгівлі; б) після первісного визнання воно призначається суб'єктом господарювання як таке, що оцінюється за справедливою вартістю з відображенням результату переоцінки у прибутку або збитку.

Фінансовий актив (*financial asset*) – це будь-який актив, що є: а) грошовими коштами; б) інструментом власного капіталу іншого суб'єкта господарювання; в) контрактним правом: 1) отримувати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого суб'єкта господарювання, або 2) обмінювати фінансові інструменти з іншим суб'єктом господарювання за умов, які є потенційно сприятливими, або г) контрактом, розрахунки за яким здійснюватимуться або можуть здійснюватися власними інструментами капіталу суб'єкта господарювання та який є: 1) непохідним інструментом, за який суб'єкт господарювання зобов'язаний або може бути зобов'язаний отримати змінну кількість власних інструментів капіталу, або 2) похідним інструментом, розрахунки за яким здійснюватимуться або можуть здійснюватися іншим чином, ніж обміном фіксованої суми грошових коштів або іншого фінансового активу на фіксовану кількість власних інструментів капіталу.

Фінансовий актив або фінансове зобов'язання, утримувані для торгівлі (*held for trading*) – фінансовий актив або фінансове зобов'язання, які: а) придбані або створені в основному з метою продажу або викупу в близькому майбутньому; б) при первісному визнанні є частиною портфеля ідентифікованих фінансових інструментів, якими управляють разом та щодо яких існують свідчення нещодавніх фактичних прикладів отримання короткострокового прибутку, або в) є похідним інструментом (за

винятком похідного інструмента, який є контрактом фінансової гарантії або призначеним та ефективним інструментом хеджування).

Фінансовий інструмент (*financial instrument*) – це будь-який контракт, який приводить до виникнення фінансового активу у одного суб'єкта господарювання та фінансового зобов'язання або інструмента капіталу в іншого суб'єкта господарювання.

Фінансовий ризик (*financial risk*) – ризик можливої майбутньої зміни однієї або кількох визначених ставок відсотка, ціни на фінансові інструменти, ціни на споживчі товари, валютного курсу, індексу цін чи ставок, показника кредитного рейтингу чи індексу кредитоспроможності або іншої змінної величини, за умови, що у випадку нефінансової змінної величини, ця змінна не є характерною для сторони контракту.

Фінансовий стан (*financial position*) – взаємозв'язок між активами, зобов'язаннями та власним капіталом підприємства, відображеними у звіті про фінансовий стан.

Фінансові звіти (*financial statements*) – структуроване подання фінансового стану, фінансових результатів діяльності та руху грошових коштів підприємства.

Фінансові звіти загального призначення (*general purpose financial statements*) – фінансові звіти, які призначені для забезпечення загальних інформаційних потреб широкого спектру користувачів, що не мають можливості вимагати складати звіти, адаптовані до їх інформаційних потреб.

Фінансування (виплат по закінченні трудової діяльності) (*funding of post-employment benefits*) – внески підприємства, а інколи його працівників, до суб'єкта господарювання чи фонду, який є юридично відокремленим від підприємства, що звітує, та з якого здійснюються виплати працівникам.

Функціональна валюта (*functional currency*) – валюта основного економічного середовища, в якому суб'єкт господарювання здійснює свою діяльність.

Цедент (*cedant*) – власник страхового поліса згідно з договором перестраховування.

Ціна виходу (*exit price*) – ціна, яка була б отримана за продаж активу або сплачена за передачу зобов'язання.

Ціна входження (*entry price*) – ціна, сплачена за придбання активу або за взяття зобов'язання в операції обміну.

Цінні папери, що перебувають в обігу на публічному ринку (боргові зобов'язання чи інструменти власного капіталу) (*publicly traded (debt or equity instruments)*) – цінні папери, що перебувають в обігу або знаходяться у процесі випуску для обігу на публічному ринку (вітчизняна чи іноземна фондова біржа або позабіржовий ринок, включаючи місцевий та регіональний ринки).

Частка участі в іншому суб'єкті господарювання (*interest in another entity*) – контрактна або неконтрактна участь, унаслідок якої суб'єкт господарювання може отримувати змінний дохід від діяльності іншого суб'єкта господарювання. Свідченням частки участі в іншому суб'єкті господарювання може бути, зокрема, утримування інструментів капіталу або боргових інструментів, а також інші форми участі, такі як надання фінансування, підтримка ліквідності, посилення кредиту та гарантії. Вона охоплює засоби, завдяки яким суб'єкт господарювання має контроль або спільний контроль над іншим суб'єктом господарювання або здійснює суттєвий вплив на нього. Суб'єкт господарювання не обов'язково має частку участі в іншому суб'єкті господарювання лише внаслідок типових відносин клієнт - постачальник.

Частки участі в капіталі (equity interests) – частки власності суб'єктів господарювання, якими володіють інвестори, та частки власників, членів чи учасників взаємних суб'єктів господарювання.

Чиста вартість реалізації – попередньо оцінена ціна продажу у звичайному ході бізнесу мінус попередньо оцінені витрати на завершення та попередньо оцінені витрати, необхідні для здійснення продажу.

Чисті активи, наявні для виплат – активи програми пенсійного забезпечення за вирахуванням зобов'язань, окрім актуарної теперішньої вартості обіцяних пенсій.

Чисті інвестиції в закордонну господарську одиницю – сума частки суб'єкта господарювання, що звітує, в чистих активах цієї господарської одиниці.

Чисті інвестиції в оренду (net investment in a lease) – це валові інвестиції в оренду, дисконтовані за відсотковою ставкою, припустимою при оренді.

Юридичне зобов'язання – зобов'язання, яке виникає внаслідок:

- а) контракту (внаслідок його явних чи неявних умов);
- б) законодавства, або в) іншої дії закону.

3. ОСНОВНІ ВІДМІННОСТІ В ОБЛІКОВИХ ТЕРМІНАХ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ (US GAAP / IFRS / UK GAAP)

Облікові терміни, які використовуються у міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та фінансової звітності дещо відрізняються від термінів, що передбаченні в облікових стандартах США та Великобританії. Ця відмінність наведена в таблиці 1 [76, с. 159-160].

Таблиця 1

Облікові терміни бухгалтерського обліку (US GAAP / IFRS / UK GAAP)

GAAP США	МСФЗ	GAAP Великобританії	Переклад (укр.)
1	2	3	4
Accounts payable	Payables	Creditors	Кредиторська заборгованість
Accounts receivable	Receivables	Debtors	Дебіторська заборгованість
Allowance / Reserve (e.g. doubtful debts)	Impairment	Provision (term in the Act)	Знецінення / забезпечення (в т.ч. сумнівні борги)
Reserve (e.g. pensions)	Provision	Provision	Забезпечення (в т.ч. пенсійні)
Balance sheet	Statement of financial position	Balance sheet	Баланс / Звіт про фінансовий стан
Bylaws	—	Articles of association	Статут компанії
Capital lease	Finance lease	Finance lease	Фінансова оренда
Capital surplus	—	Share premium	Надлишок капіталу / премія акцій
Certificate of incorporation	—	Memorandum of association	Установчий договір або свідоцтво про реєстрацію
Common stock	Ordinary shares	Ordinary shares	Звичайні акції
Constant dollar accounting	—	Current purchasing power	Поточна купівельна спроможність
Current rate method	—	Closing rate method	Метод розрахунку ставки
Fiscal year	Accounting period	Financial year	обліковий період / фінансовий рік

Продовження табл. 1

1	2	3	4
General price level adjusted	—	Current purchasing power	Відкоригований рівень цін
Income	Profit	Profit	Прибуток / вигода
Income (or operations) statement	Income statement	Profit and loss account	Звіт про прибутки та збитки
Inventories	Inventories	Stocks	Запаси
Leverage	—	Gearing	Ліверидж
Notes	—	Bills	Рахунки
Paid-in surplus	—	Share premium	Виплачений надлишок
Par value	Par value	Nominal value	Номінальна вартість
Pooling of interests	Uniting of interests	Merger accounting	Облік об'єднання
Preferred stock	Preference shares	Preference shares	Привілейовані акції
Property, plant and equipment	Property, plant and equipment	Tangible fixed assets	Основні засоби / матеріальні основні засоби
Purchase accounting	Purchase accounting	Acquisition accounting	Облік придбання
Real estate	Land	Land	Власність, будівлі
Sales	Revenue	Turnover	Продажі / дохід / оборот
Stock (term)	Shares	Shares	Акції
Stock-based compensation	Share-based payment	Share-based payment	Оплата на основі акцій
Stock dividend	Bonus issue (small)	Bonus issue (small)	Дивіденди по акціям
Stockholders' equity	Equity	Shareholders' funds	Акціонерний капітал / капітал / Кошти акціонерів
Stock split	Bonus issue (large)	Bonus issue (large)	Розподіл акцій
Treasury stock	Treasury shares	Own shares	Власні акції

Примітки:

- Stock — запаси
- Treasury stock — казначейські, або урядові, акції
- Reserve — або забезпечення, або резерви

Терміни, що означають інші тлумачення в США:

- Turnover — наймання персоналу
- Stocks — акції
- Land or property — власність, включаючи матеріальні основні засоби
- Reserve — сумнівні борги, пенсійні резерви

4. КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Ця *Концептуальна основа* була видана РМСБО у вересні 2010 р. Вона замінює *Концептуальну основу складання та подання фінансових звітів*.

Передмова

Зараз Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку перебуває у процесі оновлення своєї концептуальної основи. Цей проект поновлення концептуальної основи впроваджується поетапно.

Щойно розділ завершено, відповідні параграфи у *Концептуальній основі складання та подання фінансових звітів*, яка була опублікована у 1989 р., були замінені. Коли проект поновлення концептуальної основи буде завершено, Рада матиме повний, усебічний і єдиний документ, який зветься *Концептуальна основа фінансової звітності*.

Ця версія *Концептуальної основи* включає перші два розділи, які Рада опублікувала як результат першого етапу проекту концептуальної основи – Розділ 1 *Мета фінансової звітності загального призначення* та Розділ 3 *Якісні характеристики корисної фінансової інформації*. У Розділі 2 йтиметься про концепцію суб'єкта господарювання, що звітує. У березні 2010 р. Рада опублікувала проект документу для обговорення на цю тему, кінцевий термін подання зауважень до якого – 16 липня 2010 р. Розділ 4 містить текст *Концептуальної основи* (1989 р.), що залишився. Таблиця відповідності, уміщена наприкінці цієї публікації, показує відповідність змісту *Концептуальної основи* (1989 р.) та *Концептуальної основи* (2010 р.).

Вступ був перенесений з *Концептуальної основи* (1989 р.). Його буде поновлено, коли РМСБО розгляне мету *Концептуальної основи*. До того часу мета та статус *Концептуальної основи* лишаються такими, як раніше.

Вступ

Фінансові звіти складаються багатьма суб'єктами господарювання і надаються зовнішнім користувачам у різних країнах світу. І хоча такі фінансові звіти можуть виглядати подібними, вони

відрізняються один від одного через соціальні, економічні та законодавчі особливості, притаманні кожній окремій країні. Крім того, при встановленні національних вимог беруться до уваги потреби різних користувачів фінансових звітів.

Це розмаїття обставин призвело до використання різних визначень елементів фінансових звітів, наприклад, таких, як активи, зобов'язання, власний капітал, дохід та витрати. Воно спричинило також використання різних критеріїв визнання статей фінансових звітів та вибір різних баз оцінки. Це вплинуло й на обсяг фінансових звітів та розкриття в них інформації.

Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО) прагне зменшити ці відмінності шляхом гармонізації регулюючих положень, стандартів бухгалтерського обліку та процедур, пов'язаних зі складанням і поданням фінансових звітів. Він вважає, що подальшої гармонізації найкраще можна досягти шляхом зосередження уваги на фінансових звітах, які складаються з метою надання інформації, корисної для прийняття економічних рішень.

Рада вважає, що фінансові звіти, складені з такою метою, відповідають загальним потребам більшості користувачів. А пояснюється це тим, що майже всі користувачі приймають економічні рішення, наприклад, з метою:

- а) визначити, коли купувати, утримувати або ж продавати інвестиції в капітал;
- б) оцінити управління та підзвітність управлінського персоналу;
- в) оцінити спроможність суб'єкта господарювання сплачувати заробітну плату та надавати інші виплати своїм працівникам;
- г) оцінити забезпеченість сум, позичених суб'єктові господарювання;
- г) визначити податкову політику;
- д) визначити суми прибутку та суму дивідендів, що підлягають розподілу;
- е) підготувати та використовувати статистику національного доходу;
- є) регулювати діяльність суб'єктів господарювання.

Однак Рада визнає, що уряди можуть, зокрема, визначити відмінні або додаткові вимоги з огляду на свої власні цілі. Але такі вимоги не повинні впливати на фінансові звіти, які публікуються для інших користувачів, якщо вони не відповідають їхнім потребам.

Фінансові звіти у своїй більшості складаються відповідно до моделі бухгалтерського обліку, яка базується на очікуваному відшкодуванні історичної собівартості та на концепції збереження номінального фінансового капіталу. Інші моделі й концепції можуть виявитися більш відповідними меті надання інформації, корисної для прийняття економічних рішень, проте консенсусу щодо змін нині не досягнуто. Ця Концептуальна основа була розроблена з метою використання в умовах існування різних моделей бухгалтерського обліку та концепцій капіталу і його збереження.

Мета та статус

Ця Концептуальна основа містить виклад концепцій, на яких ґрунтується складання і подання фінансових звітів зовнішнім користувачам. Метою Концептуальної основи є:

а) допомагати Раді в розробці майбутніх МСФЗ та в перегляді існуючих МСФЗ;

б) допомагати Раді в подальшій гармонізації регулюючих положень, стандартів бухгалтерського обліку та процедур, пов'язаних з поданням фінансових звітів шляхом надання основи для зменшення кількості альтернативних облікових підходів, дозволених МСФЗ;

в) допомагати національним органам з розробки стандартів у розробці національних стандартів;

г) допомагати особам, які складають фінансові звіти, застосовувати МСФЗ і розглядати питання, які ще мають стати предметом МСФЗ;

г) допомагати аудиторам при підготовці висновку щодо відповідності фінансових звітів МСФЗ;

д) допомагати користувачам фінансових звітів у питаннях тлумачення інформації, яка міститься у фінансових звітах, складених згідно з МСФЗ;

е) надавати інформацію тим, хто виявляє зацікавленість у діяльності РМСБО, про його підходи у формулюванні МСФЗ.

Ця *Концептуальна основа* не є МСФЗ і, відповідно, не визначає стандарти для певної оцінки або розкриття інформації. Ніщо в цій *Концептуальній основі* не спростовує жодного конкретного МСФЗ.

Рада визнає, що в окремих випадках можливі суперечності між *Концептуальною основою* та окремим МСФЗ. В разі наявності такої суперечності вимоги МСФЗ є домінуючими і переважають вимоги *Концептуальної основи*. Але, оскільки Рада керуватиметься

Концептуальною основою при розробці майбутніх і при перегляді існуючих стандартів, кількість випадків виникнення суперечності між **Концептуальною основою** та МСФЗ з часом зменшуватиметься.

Час від часу ця **Концептуальна основа** переглядатиметься на основі досвіду Ради в роботі з нею.

Сфера застосування

Концептуальна основа охоплює:

- а) мету фінансових звітів;
- б) якісні характеристики, які визначають корисність інформації, наведеної у фінансових звітах;
- в) визначення, визнання та оцінку елементів, з яких складаються фінансові звіти;
- г) концепції капіталу та збереження капіталу.

Розділ 1: Мета фінансової звітності загального призначення

Вступ

M1 Мета фінансової звітності загального призначення закладає підвалину **Концептуальної основи**. Інші аспекти Концептуальної основи - концепція суб'єкта господарювання, що звітує, якісні характеристики корисної фінансової інформації та її обмеження, елементи фінансових звітів, визнання, оцінка, подання та розкриття інформації – логічно впливають з мети.

Мета, корисність та обмеження фінансової звітності загального призначення

M2 Мета фінансової звітності загального призначення* - надати фінансову інформацію про суб'єкт господарювання, що звітує, яка є корисною для нинішніх та потенційних інвесторів, позикодавців та інших кредиторів у прийнятті рішень про надання ресурсів цьому суб'єктові господарювання. Такі рішення охоплюють придбання, продаж або утримування інструментів власного капіталу та боргових інструментів, а також надання або погашення позик та інших форм кредитів.

---

* У тексті цієї **Концептуальної основи** термін *фінансові звіти* та *фінансова звітність* означають *фінансові звіти загального призначення* та *фінансову звітність загального призначення*, якщо конкретно не вказано інше.

М3 Рішення нинішніх та потенційних інвесторів про придбання, продаж або утримування інструментів власного капіталу та боргових інструментів залежить від прибутку, який вони очікують отримати від інвестиції у ці інструменти, наприклад, дивіденди, сплата основної суми та відсотків або зростання ринкової ціни. Так само і рішення нинішніх та потенційних позикодавців та інших кредиторів про надання або погашення позик та інших форм кредиту залежать від сплати основної суми та відсотків або іншого прибутку, який вони сподіваються отримати. Очікування інвесторів, позикодавців та інших кредиторів стосовно прибутку залежить від їхньої оцінки суми, часу та невизначеності (перспектив) надходжень чистих майбутніх грошових коштів. Тому інвесторам, позикодавцям та іншим кредиторам необхідна інформація, яка б допомогла їм оцінити перспективи майбутніх чистих надходжень грошових коштів від суб'єкта господарювання.

М4 Щоб оцінити перспективи майбутніх чистих надходжень грошових коштів суб'єкта господарювання, нинішнім та потенційним інвесторам, позикодавцям та іншим кредиторам необхідна інформація про ресурси суб'єкта господарювання, вимоги до суб'єкта господарювання, та про те, наскільки ефективним і результативним є управлінський персонал та керівна рада* виконали свої обов'язки для використання ресурсів суб'єкта господарювання. Прикладами таких обов'язків є захист ресурсів суб'єкта господарювання від несприятливих впливів економічних чинників, таких як зміни цін та технологічні зміни, а також забезпечення дотримання суб'єктом господарювання відповідних законів, регулювання та контрактних положень. Інформація про виконання управлінським персоналом своїх обов'язків є також корисною для рішень, що їх приймають нинішні інвестори, позикодавці та інші кредитори, які мають право голосу або іншим чином впливають на дії управлінського персоналу.

---

* У тексті цієї *Концептуальної основи* термін *управлінський персонал* означає *фінансові управлінський персонал та керівну раду*, якщо конкретно не вказано інше.

М5 Багато нинішніх та потенційних інвесторів, позикодавців та інших кредиторів не можуть вимагати від суб'єктів господарювання надати інформацію безпосередньо їм і повинні покладатися на фінансові звіти загального призначення стосовно великої частини необхідної їм інформації. Тому вони є першорядними користувачами, на яких спрямовані фінансові звіти загального призначення.

М6 Проте фінансові звіти загального призначення не надають і не можуть надати всю інформацію, необхідну нинішнім та потенційним інвесторам, позикодавцям та іншим кредиторам. Цим користувачам необхідно брати до уваги доречну інформацію з інших джерел, наприклад, загальні економічні умови та очікування, потенційні події та політичний клімат, а також прогнози галузі та компанії.

М7 Фінансові звіти загального призначення не призначені для того, щоб показати вартість суб'єкта господарювання, що звітує; але вони надають інформацію з метою допомогти нинішнім та потенційним інвесторам, позикодавцям та іншим кредиторам оцінити вартість суб'єкта господарювання.

М8 Окремі першорядні користувачі мають різні – і, можливо, суперечливі – потреби в інформації та прагнення. Рада, розробляючи стандарти фінансової звітності, намагатиметься надати сукупність інформації, яка задовольнятиме потреби максимальної кількості першорядних користувачів. Проте зосередження уваги на спільних потребах в інформації не завадить суб'єктові господарювання, що звітує, включити додаткову інформацію, яка є найбільш корисною для певної підмножини першорядних користувачів.

М9 Управлінський персонал суб'єкта господарювання, що звітує, також зацікавлений у фінансовій інформації про цей суб'єкт господарювання. Однак управлінському персоналові не потрібно покладатися на фінансові звіти загального призначення, оскільки воно може отримати необхідну йому фінансову інформацію з внутрішніх джерел.

М10 Для інших сторін, таких як регулятори або інші члени суспільства, окрім інвесторів, позикодавців та інших кредиторів, фінансові звіти загального призначення можуть також бути корисними. Проте ці звіти не спрямовані безпосередньо на ці інші групи.

М11 Великою мірою фінансові звіти базуються на оцінках, судженнях та моделях, а не на точних описах. **Концептуальна основа** встановлює концепції, що лежать в основі таких оцінок, суджень та

моделей. Концепції це мета, до якої прагнуть Рада й укладачі фінансових звітів. Як і для більшості цілей, бачення *Концептуальною основою* ідеальної фінансової звітності навряд чи можна досягти у повному обсязі, принаймні не у короткий термін, оскільки для того, щоб зрозуміти, прийняти та втілити нові способи аналізу операцій та інших подій потрібен час. Проте встановлення цілі, до якої слід прагнути, є надзвичайно важливим для того, щоб фінансова звітність розвивалась і її корисність зростала.

Інформація про економічні ресурси суб'єкта господарювання, вимоги до нього та зміни у ресурсах та вимогах

M12 Фінансові звіти загального призначення надають інформацію про фінансовий стан суб'єкта господарювання, що звітує, а саме інформацію про економічні ресурси суб'єкта господарювання та вимоги до суб'єкта господарювання, що звітує. Фінансові звіти також надають інформацію про наслідки операцій та інших подій, що змінюють економічні ресурси суб'єкта господарювання та вимоги до нього. Інформація обох типів надає корисний матеріал для рішень про надання ресурсів суб'єктові господарювання.

Економічні ресурси та вимоги

M13 Інформація про природу та обсяги економічних ресурсів суб'єкта господарювання та позовів до нього можуть допомогти користувачам виявити сильні та слабкі фінансові сторони суб'єкта господарювання, що звітує. Така інформація може допомогти користувачам оцінити ліквідність і платоспроможність суб'єкта господарювання, його потреби у додатковому фінансуванні та те, наскільки успішним він є у отриманні такого фінансування. Інформація про пріоритети та платіжні потреби щодо існуючих вимог допомагає користувачам передбачити, як розподілятимуться майбутні грошові потоки серед тих, хто має вимоги до суб'єкта господарювання, що звітує.

M14 Різні типи економічних ресурсів по-різному впливають на оцінку користувачем перспектив майбутніх грошових потоків суб'єкта господарювання, що звітує. Деякі майбутні грошові потоки виникають безпосередньо з існуючих економічних ресурсів, таких як дебіторська заборгованість. Інші грошові потоки виникають внаслідок використання кількох ресурсів у їх поєднанні для виробництва та збуту товарів або послуг клієнтам. Хоча такі грошові потоки не можна ідентифікувати з окремими економічними ресурсами (або вимогами), користувачам

фінансових звітів необхідно знати природу й обсяги ресурсів, наявних для використання у діяльності суб'єкта господарювання, що звітує.

Зміни в економічних ресурсах та вимогах

М15 Зміни в економічних ресурсах суб'єкта господарювання та вимогах до нього виникають внаслідок фінансових показників такого суб'єкта господарювання (див. параграфи М17 - М20) та внаслідок інших подій або операцій, таких як випуск боргових інструментів або інструментів власного капіталу (див. параграф М21). Щоб належно оцінити перспективи майбутніх грошових потоків від суб'єкта господарювання, що звітує, користувачі повинні бути здатні розрізняти обидві ці зміни.

М16 Інформація про фінансові показники суб'єкта господарювання, що звітує, допомагає користувачам зрозуміти прибуток, який суб'єкта господарювання отримав від своїх економічних ресурсів. Інформація про прибуток, отриманий суб'єктом господарювання, дає уявлення про те, наскільки добре управлінський персонал виконав свої обов'язки для ефективного та результативного використання ресурсів суб'єкта господарювання, що звітує. Інформація про змінюваність та компоненти такого прибутку є також важливою, особливо при оцінюванні невизначеності майбутніх грошових потоків. Інформація про минулі фінансові показники суб'єкта господарювання, що звітує, та про те, як управлінський персонал виконав свої обов'язки, як правило, корисна для прогнозування майбутнього прибутку суб'єкта господарювання від його економічних ресурсів.

Фінансові показники, відображені в обліку за принципом нарахування

М17 Бухгалтерський облік за принципом нарахування описує наслідки операцій та інших подій та обставин на економічні ресурси суб'єкта господарювання, що звітує, та вимоги до цього у періоди, у які такі наслідки сталися, навіть якщо отримання відповідних грошових коштів та їх сплату відбуваються в іншому періоду. Це важливо тому, що інформація про економічні ресурси суб'єкта господарювання, що звітує, та вимоги до нього, а також про зміни в його економічних ресурсах і вимогах протягом певного періоду забезпечує кращу основу для оцінювання минулих та майбутніх фінансових показників суб'єкта господарювання, ніж інформація виключно про отримання грошових коштів та їх сплату протягом такого періоду.

M18 Інформація про фінансові показники суб'єкта господарювання, що звітує, протягом певного періоду, відображена змінами у його економічних ресурсах та вимогах, що не є отриманням додаткових ресурсів безпосередньо від інвесторів та кредиторів (див. параграф M21), є корисною при оцінюванні минулої та майбутньої спроможності суб'єкта господарювання генерувати чисті грошові потоки. Така інформація вказує на те, якою мірою суб'єкт господарювання, що звітує, збільшив свої наявні економічні ресурси, а, отже, і його спроможність генерувати чисті грошові потоки завдяки своїй діяльності, а не шляхом отримання додаткових ресурсів безпосередньо від інвесторів та кредиторів.

M19 Інформація про фінансові результати суб'єкта господарювання, що звітує, протягом певного періоду може також вказувати на те, якою мірою події, такі як зміни ринкових цін або ставок відсотка, збільшили або зменшили економічні ресурси суб'єкта господарювання та вимоги до нього, і тим частим вплинули на здатність суб'єкта господарювання генерувати чисті надходження грошових коштів.

Фінансові результати, відображені минулими грошовими потоками

M20 Інформація про грошові потоки суб'єкта господарювання, що звітує, протягом певного періоду також допомагає користувачам оцінити здатність суб'єкта господарювання генерувати майбутні чисті надходження грошових коштів. Вона вказує на те, як суб'єкт господарювання, що звітує, отримує та витрачає грошові кошти, в тому числі інформація про його позики та погашення боргу, дивіденди у грошовій формі або інший розподіл грошових коштів інвесторам, та інші чинники, що можуть впливати на ліквідність або платоспроможність суб'єкта господарювання. Інформація про грошові потоки допомагає користувачам зрозуміти діяльність суб'єкта господарювання, що звітує, оцінити його фінансову та інвестиційну діяльність, оцінити його ліквідність або платоспроможність та пояснити іншу інформацію про фінансові результати.

Зміни в економічних ресурсах та вимогах, що виникли не внаслідок фінансових результатів

M21 Економічні ресурси суб'єкт господарювання, що звітує, та вимоги до нього, можуть також змінюватися з причин, інших аніж фінансові результати, таких як випуск додаткових часток власності. Інформація про цей тип зміни необхідна, щоб дати користувачам повне

розуміння того, чому змінилися економічні ресурси суб'єкт господарювання, що звітує, та вимоги до нього, а також впливи таких змін на його майбутні фінансові результати.

Розділ 2: Суб'єкт господарювання, що звітує

[буде додано]

Розділ 3: Якісні характеристики корисної фінансової інформації

Вступ

ЯХ1 Якісні характеристики корисної фінансової інформації, що обговорюються у цьому розділі, визначають типи інформації, що, найімовірніше, є найбільш корисними для нинішніх та потенційних інвесторів, позикодавців та інших кредиторів для прийняття рішень про суб'єкт господарювання, що звітує, на основі інформації, уміщеної у його фінансовому звіті (фінансової інформації).

ЯХ2 Фінансові звіти надають інформацію про економічні ресурси суб'єкта господарювання, що звітує, вимоги до суб'єкта господарювання, що звітує, та впливи операцій та інших подій та умов, що змінюють ці ресурси та вимоги. (Ця інформація у *Концептуальній основі* називається інформація про економічні явища). Деякі фінансові звіти також містять пояснювальний матеріал про очікування управлінського персоналу та стратегії суб'єкта господарювання, що звітує, а також інші типи прогнозованої інформації.

ЯХ3 Якісні характеристики корисної фінансової інформації* застосовуються до фінансової інформації, наведеної у фінансових звітах, а також до фінансової інформації, наданої в інший спосіб. Вартість, яка є широко поширеним обмеженням на здатність суб'єкта господарювання, що звітує, надавати корисну фінансову інформацію, застосовується аналогічно. Проте міркування у застосуванні якісних характеристик та вартісне обмеження можуть бути різними для різних типів інформації. Наприклад, їх застосування до прогнозованої інформації може відрізнятися від їх застосування до існуючих економічних ресурсів та вимог, а також до змін у цих ресурсах та вимогах.

---

* У тексті цієї *Концептуальної основи* терміни якісні характеристики та обмеження означають якісні характеристики корисної фінансової інформації та обмеження на неї.

Якісні характеристики корисної фінансової інформації

ЯХ4 Для того, щоб фінансова інформація була корисною, вона повинна бути доречною та правдиво подавати те, що вона призначена подавати. Корисність фінансової інформації посилюється, якщо вона є зіставною, її можна перевірити, вчасною та зрозумілою.

Основоположні якісні характеристики

ЯХ4 Основоположними якісними характеристиками є доречність та правдиве подання.

Доречність

ЯХ6 Доречна фінансова інформація може спричинити відмінності у рішеннях, які приймають користувачі. Інформація може спричинити відмінність у рішенні, навіть якщо деякі користувачі вирішують не скористатися цією перевагою або вже знають про неї з інших джерел.

ЯХ7 Фінансова інформація може спричинити відмінності у рішеннях, якщо вона має передбачувальну цінність, підтверджувальну цінність або і те, і те.

ЯХ8 Фінансова інформація має передбачувальну цінність, якщо її можна використати як вхідні дані для процесів, які використовують користувачі для передбачення майбутніх доходів. Для того, щоб мати передбачувальну цінність, фінансова інформація не обов'язково повинна бути передбаченням або прогнозом. Фінансову інформацію з передбачувальною цінністю користувачі використовують для формування своїх власних передбачень.

ЯХ9 Фінансова інформація має підтверджувальну цінність, якщо вона забезпечує реакцію на (підтверджує або змінює) попередні оцінки.

ЯХ10 Передбачувальна цінність та підтверджувальна цінність фінансової інформації взаємопов'язані. Інформація, що має передбачувальну цінність, часто має і підтверджувальну цінність. Наприклад, інформацію про дохід за поточний рік, яку можна використати як основу для передбачення доходів у майбутні роки, можна також зіставляти з передбаченнями доходу за поточний рік, зробленими у минулі роки. Результати таких зіставлень можуть допомогти користувачеві виправити та вдосконалити процеси, що були використані для побудови таких попередніх передбачень.

Суттєвість

ЯХ11 Інформація є суттєвою, якщо її відсутність або неправильне подання може вплинути на рішення, які приймають користувачі на основі фінансової інформації про конкретний суб'єкт господарювання, що звітує. Іншими словами, суттєвість - це характерний для кожного суб'єкта господарювання аспект доречності, що ґрунтується на характері або величині (чи обох) статей, яких стосується ця інформація у контексті фінансового звіту окремого суб'єкта господарювання. Тому Рада не може вказати єдину якісну граничну величину для суттєвості або наперед встановити, що може бути суттєвим у конкретній ситуації.

Правдиве подання

ЯХ12 Фінансові звіти подають економічні явища у словах та числах. Щоби бути корисною, фінансова інформація повинна не лише подавати відповідні явища, - вона повинна також правдиво подавати явища, які вона призначена подавати. Щоби бути досконало правдивим поданням, опис повинен мати три характеристики. Він має бути повним, нейтральним та вільним від помилок. Звичайно, досконалість рідко коли досяжна (якщо взагалі досяжна). Мета Ради полягає у тому, щоб максимізувати ці якості, наскільки це можливо.

ЯХ13 Повний опис охоплює всю інформацію, необхідну користувачеві для того, щоб зрозуміти описуване явище, у тому числі всі необхідні описи та пояснення. Наприклад, повний опис групи активів охоплюватиме щонайменше опис природи активів у групі, числовий опис усіх активів у групі, а також опис того, що подається за допомогою числового опису (наприклад, первісна вартість, скоригована вартість або справедлива вартість). Для деяких статей повний опис може також включати пояснення важливих фактів про якість та природу статей, чинники та обставини, що можуть вплинути на їхню якість та природу, а також процеси, використані для формування числового опису.

ЯХ14 Нейтральний опис не має упередженості у відборі або поданні фінансової інформації. Нейтральний опис не є одностороннім, таким, у якому різні компоненти мають різну вагу, у якому одні компоненти необґрунтовано наголошуються, а значимість інших необґрунтовано зменшується, або у якому здійснюються інші маніпуляції з метою збільшити імовірність того, що фінансова

інформація буде сприйнята схвально або несхвально користувачами. Нейтральна інформація не означає, що інформація не має жодної мети або ніяк не впливає на поведінку. Навпаки, доречна фінансова інформація, за визначенням, може спричинити відмінності у рішеннях користувачів.

ЯХ15 Правдиве подання не означає точність в усіх аспектах. Вільний від помилок означає, що немає помилок або пропусків в описі явища, в процесі, використані для створення інформації, що подається у звітності, відібрані та застосовані без помилок у цих процесах. У такому контексті вільний від помилок не означає ідеально точний в усіх відношеннях. Наприклад, не можна визначити, чи є точною чи неточною попередня оцінка неспостережної ціни або вартості. Проте подання такої попередньої оцінки може бути правдивим, якщо ця величина описана чітко і точно як наявна попередня оцінка, пояснено природу та обмеження процесу оцінювання і не зроблено помилок у відборі та застосуванні відповідного процесу формування оцінки.

ЯХ16 Результатом самого лише правдивого подання не обов'язково є корисна інформація. Наприклад, суб'єкт господарювання, що звітує, може отримати основні засоби завдяки державному гранту. Очевидно, що звітність про те, що суб'єкт господарювання придбав актив за нульовою вартістю, правдиво подаватиме його вартість, але така інформація, імовірно, буде не дуже корисною. Дещо більш складним прикладом є оцінка суми, на яку слід скоригувати балансову вартість активу, щоб відобразити зменшення корисності вартості цього активу. Така оцінка може бути правдивим поданням, якщо суб'єкт господарювання, що звітує, належним чином застосував належний процес, належно описав оцінку та пояснив будь-які невизначеності, що значно впливають на оцінку. Наприклад, якщо рівень невизначений у такому прикладі значно високий, така оцінка не буде особливо корисною. Іншими словами, доречність активу, який подано правдиво, викликає сумніви. Якщо немає альтернативного подання, яке було б більш правдивим, така оцінка може надати найкращу наявну інформацію.

Застосування основоположних якісних характеристик

ЯХ17 Щоб бути корисною, інформація повинна бути і доречною, і правдиво поданою. Ані правдиве подання недоречного явища, ані неправдиве подання доречного явища не допоможе користувачам зробити хороші рішення.

ЯХ18 Найефективніший та найрезультативніший процес застосування основоположних якісних характеристик, як правило, такий (залежно від впливів посилювальних характеристик та вартісного обмеження, які у цьому прикладі не беруться до уваги). Перше, ідентифікувати економічне явище, яке потенційно може бути корисним для користувачів фінансової інформації суб'єкта господарювання, що звітує. Друге, ідентифікувати тип інформації про це явище, яка була б найдоречнішою, якщо вона доступна і якщо її можна правдиво подати. Третє, визначити, чи доступна така інформація та чи можна її правдиво подати. Якщо так, то процес забезпечення основоположних якісних характеристик на цьому закінчується. Якщо ні, то процес повторюється для наступного найдоречнішого типу інформації.

Посилювальні якісні характеристики

ЯХ19 Зіставність, можливість перевірки, вчасність та зрозумілість – це якісні характеристики, які збільшують корисність інформації, яка є доречною та правдиво поданою. Посилювальні якісні характеристики можуть також допомогти визначити, який з двох способів слід використати для опису явища, якщо обидва вони вважаються рівною мірою доречними та такими, що правдиво подають це явище.

Зіставність

ЯХ20 Рішення користувачів охоплюють вибір між альтернативами, наприклад, продажу чи утримування інвестиції, або інвестування в один суб'єкт господарювання чи інший. Тому інформація про суб'єкт господарювання, що звітує, є більш корисною, якщо її можна порівняти з подібною інформацією про інші суб'єкти господарювання, а також з подібною інформацією про той самий суб'єкт господарювання за інший період або іншу дату.

ЯХ21 Зіставність це якісна характеристика, яка дає змогу користувачам ідентифікувати та зрозуміти подібності статей та відмінності між ними. На відміну від інших якісних характеристик, зіставність не стосується лише одної статті. Для порівняння необхідно щонайменше дві статті.

ЯХ22 Узгодженість, – хоча і пов'язана із зіставністю, не те саме, що зіставність. Узгодженість означає використання тих самих методів, або з періоду в період для певного суб'єкта господарювання, або в

одному періоді для багатьох суб'єктів господарювання. Зіставність це мета; узгодженість допомагає досягти цієї мети.

ЯХ23 Зіставність не є однотипність. Для того, щоб інформація була зіставною, подібні речі повинні виглядати подібними, а різні речі повинні виглядати по-різному. Зіставність фінансової інформації не посилюється внаслідок того, що неподібні речі подають як такі, що виглядають подібно, так само як і внаслідок того, що подібні речі подають як такі, що виглядають по-різному.

ЯХ24 Деякий ступінь зіставності, очевидно, можна досягти, забезпечивши наявність основоположних якісних характеристик. Правдиве подання доречного економічного явища природно повинно мати певний ступінь зіставності з правдивим поданням подібного доречного економічного явища іншим суб'єктом господарювання, що звітує.

ЯХ25 Хоча одне економічне явище може бути правдиво подане багатьма способами, дозвіл використовувати альтернативні облікові методи для того самого економічного явища зменшує зіставність.

Можливість перевірки

ЯХ26 Можливість перевірки допомагає запевнити користувачів у тому, що інформація правдиво подає економічні явища, які вона призначена подавати.

Можливість перевірки означає, що різні поінформовані та незалежні спостерігачі можуть досягти консенсусу, хоча і необов'язково повної згоди, щодо того, що конкретний опис є правдивим поданням. Кількісно визначена інформація – не єдина оцінка, яка може бути перевірена. Цілий ряд можливих величин та відповідні ймовірності також можна перевірити.

ЯХ27 Перевірка може бути прямою та непрямю. Пряма перевірка означає перевірку суми або іншого подання прямим спостереженням, наприклад, перерахунком грошей. Непряма перевірка означає перевірку вхідних даних для моделі, формул та інших методів, а також перерахунок вихідних даних за допомогою тієї самої методології. Прикладом є перевірка балансової вартості запасів шляхом перевірки вхідних даних (кількості та вартості) та перерахунку кінцевих запасів з використанням того самого припущення про потік вартості (наприклад, із застосуванням методу «перше надходження – перший видаток»).

ЯХ28 Іноді неможливо перевірити деякі пояснення та прогнозу фінансову інформацію, доки не настане майбутній період, якщо її взагалі можна перевірити. Щоб допомогти користувачам вирішити, чи хочуть вони користуватися цією інформацією, як правило, необхідно розкрити інформацію про основоположні припущення, методи компіляції інформації та інші чинники та обставини, що підтримують цю інформацію.

Своєчасність

ЯХ29 Своєчасність означає можливість для осіб, які приймають рішення, мати інформацію вчасно, так щоб ця інформація могла вплинути на їхні рішення. Загалом, що старіша інформація, то менше вона корисна. Проте деяка інформація може лишатися вчасною довгий час після закінчення звітного періоду, оскільки, наприклад, деяким користувачам, можливо, необхідно виявити та оцінити тенденції.

Зрозумілість

ЯХ30 Класифікація, охарактеризування та подання інформації ясно і стисло робить її зрозумілою.

ЯХ31 Деякі явища за своєю природою складні і їх не можна легко зрозуміти. Завдяки виключенню з фінансових звітів інформації про такі явища інформацію у фінансових звітах легше зрозуміти. Проте такі звіти будуть неповними і тому існує імовірність введення користувачів у оману.

ЯХ32 Фінансові звіти складають для користувачів, які мають достатнє знання бізнесу та економічної діяльності, та які ретельно проглядають та аналізують інформацію. Часом навіть добре поінформованим та старанним користувачам, можливо, необхідно звернутися по допомогу до консультанта, щоб зрозуміти інформацію про складні економічні явища.

Застосування посилювальних якісних характеристик

ЯХ33 Посилювальні якісні характеристики слід якомога більше максимізувати. Однак посилювальні якісні характеристики, або кожна окремо або усі разом, не можуть зробити інформацію корисною, якщо така інформація є недоречною або не подана правдиво.

ЯХ34 Застосування посилювальних якісних характеристик це ітеративний процес, який не відбувається за наперед встановленим порядком. Іноді, можливо, необхідно зменшити одну посилювальну

характеристику, щоб максимізувати іншу якісну характеристику. Наприклад, іноді варто тимчасово зменшити зіставність внаслідок перспективного застосування нового стандарту фінансової звітності, щоб підвищити доречність або правдиве подання у більш довгостроковій перспективі. Відповідне розкриття інформації може частково компенсувати незіставність.

Вартісне обмеження на корисну фінансову звітність

ЯХ35 Вартість є найбільш поширеним обмеженням на інформацію, яка може бути надана у фінансовій звітності. Подання фінансової інформації у звітності пов'язане з витратами, і важливо, щоб ці витрати були виправдані вигодами від подання у звітності такої інформації. Існує кілька типів витрат та вигід, які слід брати до уваги.

ЯХ36 Надавачі фінансової інформації більшість своїх зусиль витрачають на збір, обробку, перевірку та розповсюдження фінансової інформації, проте всі ці витрати зрештою лягають на користувачів у формі зменшеного доходу. Користувачі фінансової інформації також несуть витрати на аналіз та тлумачення наданої інформації. Якщо необхідна інформація не надана, користувачі несуть додаткові витрати, щоб отримати інформацію в іншому місці або оцінити її.

ЯХ37 Подання у звітності фінансової інформації, яка є доречною та правдиво подає те, що вона призначена подавати, допомагає користувачам прийняти рішення з більшою упевненістю. Наслідком цього є більш ефективне функціонування ринків капіталу та менша вартість капіталу для економіки загалом. Індивідуальний інвестор, позикодавець або інший кредитор також отримує вигоди, приймаючи більш інформаційно обґрунтовані рішення. Проте фінансові звіти загального призначення не можуть надати всю інформацію, яку кожен користувач вважає доречною.

ЯХ38 Застосовуючи вартісне обмеження, Рада оцінює, чи виправдають вигоди подання у звітності певної інформації витрати, понесені з метою надання та використання такої інформації. Застосовуючи вартісне обмеження у розробці запропоновано стандарту фінансової звітності, Рада прагне отримати інформацію від надавачів фінансової інформації, користувачів, аудиторів, науковців та інших про очікувану природу та кількість вигід від такого стандарту та витрат на нього. У більшості ситуацій оцінки базуються на поєднанні кількісної та якісної інформації.

ЯХ39 Через властиву суб'єктивність, оцінки витрат на подання у звітності певної фінансової інформації та вигід від такого подання, складені різними людьми, різні. Тому Рада прагне врахувати витрати та вигоди у зв'язку з фінансовою звітністю загалом, а не просто у зв'язку з окремими об'єктами господарювання, що звітують. Це не означає, що оцінки витрат та вигід завжди виправдовують однакові вимоги до звітності для всіх суб'єктів господарювання. Відмінності можуть бути доречними через різні розміри суб'єктів господарювання, різні способи мобілізації капіталу (публічний чи приватний), різні потреби користувачів або інші чинники.

Розділ 4: Концептуальна основа (1989 р.): текст, що залишився

Текст, що залишився, *Концептуальної основи складання та подання фінансових звітів* (1989 р.) не був змінений з метою відобразити зміни внаслідок МСБО 1 *Подання фінансових звітів* (переглянутого у 2007 р.)

Текст, що залишився, також буде поновлений, коли Рада розгляне елементи фінансових звітів та їхні основи оцінки.

Основоположні припущення

Безперервність

4.1 Як правило, фінансові звіти складаються на основі припущення, що суб'єкт господарювання є безперервно діючим і залишатиметься діючим в осяжному майбутньому. Отже, припускається, що суб'єкт господарювання не має ні наміру, ні потреби ліквідуватися або суттєво звужувати масштаби своєї діяльності; за наявності такого наміру або потреби фінансові звіти можуть складатися з дотриманням іншого принципу, в такому випадку має розкриватися застосований принцип.

Елементи фінансових звітів

4.2 Фінансові звіти відображають фінансові результати операцій та інших подій, об'єднуючи їх в основні класи згідно з економічними характеристиками. Ці основні класи мають назву «елементи фінансових звітів». Елементами, що безпосередньо пов'язані з визначенням фінансового стану в балансі, є активи, зобов'язання та власний капітал. Елементами, які безпосередньо пов'язані з оцінкою

діяльності в звіті про прибутки та збитки, є доходи та витрати. Звіт про зміни у фінансовому стані, як правило, відображає елементи звіту про прибутки та збитки, а також зміни в елементах балансу; відповідно, ця Концептуальна основа не визначає елементів, притаманних винятково цьому звітові.

4.3 Подання цих елементів у балансі і звіті про прибутки та збитки пов'язане з процесом більш детальної класифікації. Наприклад, активи й зобов'язання можна класифікувати відповідно до їхньої структури або функції в діяльності суб'єкта господарювання з метою відображення інформації у вигляді, що є найбільш корисним для прийняття економічних рішень користувачами.

Фінансовий стан

4.4 Активи, зобов'язання та власний капітал – це елементи, які безпосередньо пов'язані з оцінкою фінансового стану. Вони визначаються так:

а) актив – це ресурс, контрольований суб'єктом господарювання в результаті минулих подій, від якого очікують надходження майбутніх економічних вигід до суб'єкта господарювання;

б) зобов'язання – теперішня заборгованість суб'єкта господарювання, яка виникає внаслідок минулих подій і погашення якої, за очікуванням, спричинить вибуття із суб'єкта господарювання ресурсів, котрі втілюють у собі майбутні економічні вигоди;

в) власний капітал – це залишкова частка в активах суб'єкта господарювання після вирахування всіх його зобов'язань.

4.5 Визначення активу і зобов'язання встановлює їхні основні ознаки, але не намагається встановити критерії, яким вони повинні відповідати перед визнанням їх у балансі. Таким чином, визначення охоплює статті, що не визнаються в балансі як активи або зобов'язання, оскільки вони не відповідають критеріям визнання, які обговорюються в параграфах 82 - 98. Зокрема, прогнозування збільшення або зменшення майбутніх економічних вигід повинно бути достатньо певним, щоб відповідати критерію ймовірності в параграфі 83 перед визнанням активу або зобов'язання.

4.6 Оцінюючи, чи відповідає стаття визначенню активу, зобов'язання або власного капіталу, необхідно звернути увагу на сутність та економічну реальність, а не лише на їхню юридичну форму.

Наприклад, у разі фінансової оренди сутність та економічна реальність такі, що орендар здобуває економічну вигоду від користування орендованими активами протягом більшої частини строку їхньої корисної експлуатації в обмін на прийняття зобов'язання сплатити за право користування суму, яка приблизно дорівнює справедливій вартості активу і пов'язаним з ним витратам. Отже, фінансова оренда веде до виникнення статей, що відповідають визначенню активу та зобов'язання і визнаються як такі в балансі орендаря.

4.7 Баланси, складені відповідно до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, можуть містити статті, що не відповідають визначенню активу або зобов'язання і не визнаються як частина власного капіталу. Однак визначення, наведені в параграфі 49, мають становити основу для перегляду існуючих Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в майбутньому та формулювання наступних стандартів.

Активи

4.8 Майбутня економічна вигода, втілена в активі, є потенціалом, який може сприяти надходженню (прямо або непрямо) грошових коштів і їх еквівалентів до суб'єкта господарювання. Потенціал може бути продуктивним, тобто частиною операційної діяльності суб'єкта господарювання. Він може набирати також форми конвертованості у грошові кошти або їх еквіваленти або спроможності зменшувати відтік грошових коштів, наприклад, коли альтернативний виробничий процес зменшує витрати на виробництво.

4.9 Суб'єкт господарювання звичайно використовує свої активи для виробництва товарів або надання послуг, які здатні задовольнити бажання чи потреби споживачів; оскільки ці товари або послуги можуть задовольнити бажання або потреби, споживачі готові платити за них, а отже, сприяти надходженню грошових коштів до суб'єкта господарювання. Грошові кошти самі надають послуги суб'єктові господарювання, оскільки вони керують усіма іншими ресурсами.

4.10 Майбутні економічні вигоди, втілені в активі, можуть надходити до суб'єкта господарювання різними шляхами. Наприклад, актив можна:

а) використовувати окремо або разом з іншими активами у виробництві товарів чи наданні послуг, призначених для реалізації суб'єктом господарювання;

- б) обміняти на інші активи;
- в) використати для погашення заборгованості;
- г) розподілити між власниками суб'єкта господарювання.

4.11 Багато активів (наприклад, основні засоби) мають матеріальну форму. Проте матеріальна форма не є суттєвою для існування активу. Наприклад, патенти та авторські права є активами, якщо суб'єкт господарювання очікує збільшення майбутньої економічної вигоди від них і контролює їх.

4.12 Багато активів (наприклад, дебіторська заборгованість і нерухомість) пов'язані з юридичними правами, включаючи право власності. При визначенні існування активу право власності не є істотним; таким чином, наприклад, орендоване майно є активом, якщо суб'єкт господарювання контролює вигоди, які передбачає одержати від цього майна. Незважаючи на те, що здатність суб'єкта господарювання контролювати вигоди, як правило, визначається юридичними правами, стаття може, однак, відповідати визначенню активів, навіть коли юридичного контролю немає. Наприклад, ноу-хау, одержане у процесі розробки, може відповідати визначенню активу, якщо суб'єкт господарювання, зберігаючи його в таємниці, контролює вигоди, які сподівається одержати від нього.

4.13 Активи суб'єкта господарювання є результатом минулих операцій або інших подій. Суб'єкти господарювання, як правило, отримують активи шляхом їх придбання або виробництва; проте інші операції або події також генерують активи. Наприклад, майно, яке суб'єкт господарювання одержав від держави як частину програми на підтримку економічного розвитку певного регіону або розвідування корисних копалин. Операції або події, що очікуються в майбутньому, не приводять до появи активів; тому, наприклад, намір придбати запаси не відповідає визначенню активів.

4.14 Існує тісний зв'язок між понесенням витрат і створенням активів, але обидва процеси не обов'язково збігаються. Отже, коли суб'єкт господарювання несе видатки, це може свідчити, що відбувався пошук майбутніх економічних вигід, але це не є остаточним доказом одержання об'єкта, який відповідає визначенню активу. Так само, відсутність відповідних витрат не виключає можливості, що об'єкт відповідає визначенню активу і, отже, може визнаватися в балансі. Наприклад, об'єкти, передані суб'єктові господарювання безкоштовно, можуть відповідати визначенню активів.

Зобов'язання

4.15 Основна характеристика зобов'язання полягає в тому, що суб'єкт господарювання має теперішню заборгованість. Зобов'язання – це обов'язок чи відповідальність діяти або робити певним чином. Зобов'язання можуть мати юридичну силу внаслідок контрактних зобов'язань або законодавчих вимог. Як правило, так буває, коли йдеться, наприклад, про кредиторську заборгованість за отримані товари та послуги. Але зобов'язання також виникають у результаті повсякденної ділової практики, традиції та бажання підтримувати добрі ділові стосунки або діяти справедливо. Якщо, наприклад, суб'єкт господарювання вирішує змінити політику і виправити недоліки своєї продукції, які виявилися після закінчення гарантійного строку, суми очікуваних витрат щодо вже реалізованих товарів вважатимуться зобов'язанням суб'єкта господарювання.

4.16 Треба розрізняти існуючі та майбутні зобов'язання. Рішення управлінського персоналу суб'єкта господарювання придбати активи в майбутньому саме собою не веде до виникнення зобов'язання. Як правило, зобов'язання виникає тільки тоді, коли актив отримано або коли суб'єкт господарювання укладає невідмовну угоду придбати актив. В останньому випадку невідмовність угоди означає, що економічні наслідки невиконання зобов'язання, наприклад, у зв'язку зі штрафними санкціями, не дадуть суб'єктові господарювання можливості уникнути вибуття ресурсів на користь іншої сторони.

4.17 Погашення існуючого зобов'язання, як правило, означає, що суб'єкт господарювання віддає ресурси, які втілюють економічні вигоди, з метою задоволення претензій іншої сторони. Погашення існуючого зобов'язання може здійснюватися різними способами, наприклад, шляхом:

- а) сплати грошових коштів;
- б) передачі інших активів;
- в) надання послуг;
- г) заміни даного зобов'язання іншим зобов'язанням;
- г) перетворення даного зобов'язання на власний капітал.

Зобов'язання може бути погашене й іншим шляхом, наприклад, якщо кредитор відмовляється від своїх прав або позбувається їх.

4.18 Зобов'язання виникають у результаті минулих операцій або інших минулих подій. Так, наприклад, придбання товарів і отримання

послуг призводить до виникнення кредиторської заборгованості (якщо вони не були попередньо сплачені або сплачені після доставки), а одержання позики банку призводить до зобов'язання повернути її. Суб'єкт господарювання може також визнавати зобов'язанням майбутні знижки, основані на щорічних закупках покупців; у такому випадку реалізація товарів у минулому є операцією, внаслідок якої виникає зобов'язання.

4.19 Окремі зобов'язання можуть значною мірою вимірюватися тільки із застосуванням попередніх оцінок. Деякі суб'єкти господарювання описують такі зобов'язання як забезпечення. В окремих країнах такі забезпечення не визнаються як зобов'язання, оскільки концепція зобов'язання визначена вузько й охоплює тільки ті суми, котрі можуть бути визначені без застосування попередніх оцінок. Визначення зобов'язання, наведене у параграфі 49, базується на ширшому підході. Отже, якщо забезпечення містить існуюче зобов'язання і відповідає решті визначення, воно розглядається як зобов'язання, навіть якщо його сума має бути попередньо оцінена. Прикладом є забезпечення платежів, що мають бути зроблені згідно з існуючими гарантіями та забезпеченням пенсійних зобов'язань.

Власний капітал

4.20 Хоча власний капітал визначається в параграфі 49 як залишковий, у балансі він може бути поділений на підкласи. Наприклад, в акціонерному товаристві кошти, внесені акціонерами, нерозподілений прибуток, резерви, які відображають асигнування нерозподіленого прибутку, та резерви, які відображають коригування збереження капіталу, можуть бути відображені окремо. Така класифікація може бути доречною для прийняття рішень користувачами фінансових звітів, якщо вона зазначає правові або інші обмеження здатності суб'єкта господарювання розподіляти чи використовувати іншим чином власний капітал. Така класифікація може також відображати той факт, що сторони з часткою власності в суб'єкті господарювання мають різні права на отримання дивідендів або на повернення капіталу.

4.21 Інколи статут або інший закон вимагає створення резервів у вигляді додаткового заходу захисту суб'єкта господарювання та його кредиторів від впливу збитків. Можуть створюватися й інші резерви, якщо національний закон з оподаткування передбачає звільнення від податкових зобов'язань або зменшення їх при переведенні коштів у

такі резерви. Існування та розмір цих правових, статутних та податкових резервів є інформацією, яка може бути доречною для потреб користувачів при прийнятті ними рішень. Переведення коштів у такі резерви є скоріше асигнуванням нерозподіленого прибутку, ніж витратами.

4.22 Сума, за якою власний капітал відображається в балансі, залежить від оцінки активів та зобов'язань. Як правило, сукупна сума власного капіталу тільки за збігом відповідає сукупній ринковій вартості акцій суб'єкта господарювання чи сумі, яку можна отримати шляхом продажу чистих активів частинами або суб'єкта господарювання в цілому на засадах принципу безперервності.

4.23 Торговельна, виробнича та підприємницька діяльність здійснюється суб'єктами господарювання, які мають різну форму власності: з одноосібною власністю, товариства, трасти та різноманітні державні підприємства. Правова і регуляторна основа для таких суб'єктів господарювання часто відрізняються від тієї, яку використовують акціонерні товариства. Наприклад, може існувати кілька обмежень (якщо вони є взагалі) щодо виплати власникам або іншим бенефіціарам сум, що входять до власного капіталу. Однак визначення власного капіталу та інші аспекти цієї Концептуальної основи, які стосуються власного капіталу, є прийнятними для таких суб'єктів господарювання.

Результати діяльності

4.24 Прибуток часто використовується як показник результатів діяльності або як основа для інших показників, таких як прибутковість інвестицій чи прибуток на акцію. Елементами, які безпосередньо пов'язані з виміром прибутку, є дохід та витрати. Визнання та вимірювання доходу і витрат, а значить і прибутку, частково залежить від концепцій капіталу та збереження капіталу, які суб'єкт господарювання використовує при складанні своїх фінансових звітів. Зазначені концепції викладено в параграфах 102 - 110.

4.25 Елементи доходу та витрат визначаються так:

а) дохід – це збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження чи збільшення корисності активів або у вигляді зменшення зобов'язань, результатом чого є збільшення власного капіталу, за винятком збільшення, пов'язаного з внесками учасників.

б) витрати – це зменшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді вибуття чи амортизації активів або у вигляді виникнення зобов'язань, результатом чого є зменшення власного капіталу, за винятком зменшення, пов'язаного з виплатами учасникам.

4.26 Визначення доходу та витрат ідентифікують їхні основні риси, але не ведуть до встановлення критеріїв, яким вони повинні відповідати перед визнанням їх у звіті про прибутки та збитки. Критерії визнання доходу та витрат розглядаються в параграфах 82 - 98.

4.27 Дохід та витрати можуть відображатися у звіті про прибутки та збитки по-різному для того, щоб надавати інформацію, доречну для прийняття економічних рішень. Наприклад, поширеною практикою є розмежування тих статей доходу та витрат, які виникають під час звичайної діяльності суб'єкта господарювання, і статей, які виникають під час інших видів діяльності. Це розмежування робиться на тій основі, що джерело статті стосується оцінки здатності суб'єкта господарювання генерувати грошові кошти та їх еквіваленти в майбутньому. Наприклад, малоімовірно, щоб така побічна діяльність, як продаж довгострокових інвестицій, відбувалася на постійній основі. Коли розмежування статей проводиться на такій основі, треба брати до уваги характер суб'єкта господарювання та його діяльності. Статті, які є наслідком звичайної діяльності одного суб'єкта господарювання, можуть бути незвичайними для іншого.

4.28 Розмежування статей доходу та витрат і об'єднання їх різними способами дає змогу продемонструвати кілька оцінок результатів діяльності суб'єкта господарювання. Вони мають різні ступені змістовності. Наприклад, звіт про прибутки та збитки може демонструвати валовий прибуток, прибуток від звичайної діяльності до сплати податків і чистий прибуток або збиток.

Дохід

4.29 Визначення доходу включає дохід від звичайної діяльності і прибуток від інших операцій. Власне доходи виникають під час звичайної діяльності суб'єкта господарювання і мають різну назву, в тому числі: продаж, гонорари, відсотки, дивіденди, роялті та орендна плата.

4.30 Прибуток від інших операцій відображає інші статті, які відповідають визначенню доходу, і може виникати або не виникати в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання. Прибуток від інших операцій означає збільшення економічних вигід, а отже, своєю суттю не відрізняється від доходу. Тому в цій Концептуальній основі його не розглядають як окремий елемент.

4.31 Прибуток від інших операцій включає, наприклад, доходи, отримані в результаті вибуття непоточних активів. Визначення доходу включає також нереалізований прибуток, наприклад, такий, що виникає в результаті переоцінки ринкових цінних паперів, і такий, що є результатом зростання балансової вартості довгострокових активів. Коли прибуток від інших операцій визнається в звіті про прибутки та збитки, він, як правило, відображається окремо, оскільки ця інформація є корисною для прийняття економічних рішень. Часто прибуток від інших операцій відображається за вирахуванням пов'язаних з ним витрат.

4.32 Завдяки доходу можна отримати або збільшити корисність різних типів активів; приклади включають грошові кошти, дебіторську заборгованість та товари або послуги, отримані в обмін на надані товари чи послуги. Дохід може також виникати в результаті погашення зобов'язань. Наприклад, суб'єкт господарювання може надати товари або послуги позикодавцеві для погашення зобов'язання повернути непогашену позику.

Витрати

4.33 Визначення витрат включає збитки та витрати, які виникають під час звичайної діяльності суб'єкта господарювання. Витрати, що виникають під час звичайної діяльності суб'єкта господарювання, включають, наприклад, собівартість реалізованої продукції, заробітну плату та амортизацію. Вони, як правило, мають форму вибуття або амортизації активів, таких як грошові кошти та їх еквіваленти, запаси, основні засоби.

4.34 Збитки відображають інші статті, які відповідають визначенню витрат і можуть виникати або не виникати в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання. Збитки означають зменшення економічних вигід, що своєю суттю не відрізняються від інших витрат. Тому в цій Концептуальній основі їх не розглядають як окремий елемент.

4.35 Збитки включають, наприклад, збитки в результаті стихійних лих, таких як пожежа або повінь, а також ті, що виникають після вибуття непоточних активів. Визначення витрат охоплює також нереалізовані збитки, наприклад, такі, які виникають у результаті зростання обмінного курсу іноземної валюти щодо позички суб'єкта господарювання в цій валюті. Коли збитки визнають у звіті про прибутки та збитки, їх, як правило, відображають окремо, оскільки інформація про них є корисною для прийняття економічних рішень. Збитки часто відображаються у звітах без пов'язаного з ними доходу.

Коригування збереження капіталу

4.36 Переоцінка або перерахунок активів та зобов'язань веде до зменшення або збільшення власного капіталу. Хоча це збільшення або зменшення відповідає визначенню доходу та витрат, воно не входить до складу звіту про прибутки та збитки згідно з певними концепціями збереження капіталу. Замість цього дані статті входять до складу власного капіталу як коригування збереження капіталу або як резерви переоцінки. Ці концепції збереження капіталу обговорюються в параграфах 102 - 110 Концептуальної основи.

Визнання елементів фінансових звітів

4.37 Визнання є процесом включення до балансу або до звіту про прибутки та збитки статті, яка відповідає визначенню елемента та відповідає критеріям визнання, наведеним у параграфі 83. Визнання передбачає словесний опис статті та грошову суму із включенням цієї суми до підсумків балансу та звіту про прибутки та збитки. Статті, які відповідають критеріям визнання, мають відобразитися у балансі та звіті про прибутки та збитки. Невизнання таких статей не може бути виправлене шляхом розкриття застосованих облікових політик або за допомогою приміток чи пояснювального матеріалу.

4.38 Стаття, яка відповідає визначенню елемента, має бути визнана, якщо:

а) є ймовірність надходження до суб'єкта господарювання або вибуття з нього будь-якої майбутньої економічної вигоди, пов'язаної зі статтею;

б) стаття має собівартість або вартість, яку можна достовірно визначити*.

---

* Інформація є достовірною, якщо вона повна, нейтральна та не містить помилок.

4.39 Визначаючи відповідність статті цим критеріям, а значить і доречність її визнання у фінансових звітах, треба брати до уваги суттєвість, про що йдеться у параграфах 29 та 30. Цей взаємозв'язок між елементами означає, що стаття, яка відповідає визначенню і критеріям визнання для певного елемента, наприклад, активу, автоматично потребує визнання іншого елемента, наприклад, доходу або зобов'язання.

Ймовірність майбутньої економічної вигоди

4.40 Концепція ймовірності використовується в критеріях визнання і належить до ступеня невизначеності щодо надходження до суб'єкта господарювання або вибуття з нього майбутніх економічних вигід, пов'язаних зі статтею. Ця концепція відповідає невизначеності, що характеризує середовище, у якому діє суб'єкт господарювання. Оцінка ступеня невизначеності стосовно отримання майбутніх економічних вигід робиться на основі свідчення, яке є наявним на момент складання фінансових звітів. Наприклад, якщо існує ймовірність погашення дебіторської заборгованості суб'єктові господарювання, визнання такої дебіторської заборгованості як активу буде виправданим, якщо немає свідчення протилежного. Але у випадку наявності значної кількості рахунків дебіторів, як правило, певний ступінь несплати вважається ймовірним, а отже, визнаються витрати, які відображають очікуване зменшення економічних вигід.

Достовірність оцінки

4.41 Другим критерієм, необхідним для визнання статті, є наявність собівартості або вартості, яка може бути достовірно виміряна, про що йдеться в параграфах 31 - 38 цієї Концептуальної основи. У багатьох випадках треба обчислювати собівартість або вартість; використання достовірних попередніх оцінок є суттєвим складником складання фінансових звітів, і воно не впливає на їхню достовірність. Але якщо не можна зробити такої достовірної оцінки, стаття не визнається в балансі або звіті про прибутки та збитки. Наприклад, надходження, які очікуються в результаті успішного судового процесу, можуть відповідати визначенню як активу і доходу, так і критерію ймовірності при визнанні; проте, якщо неможливо достовірно визначити претензію, її не можна визнавати як актив або дохід; але існування претензії буде розкриватися в примітках, у пояснювальному матеріалі або в додаткових таблицях.

4.42 Стаття, яка на певний час не відповідає критеріям визнання в параграфі 83, може бути визнана пізніше як результат подальших обставин або подій.

4.43 Стаття, яка має основні характеристики елемента, але не відповідає критеріям визнання, може потребувати розкриття в примітках, пояснювальному матеріалі або додаткових таблицях. Це доцільно, коли інформація про статтю вважається доречною для оцінки користувачами фінансових звітів фінансового стану, результатів діяльності або змін у фінансовому стані суб'єкта господарювання.

Визнання активів

4.44 Актив визнається в балансі, коли є ймовірним надходження майбутніх економічних вигід до суб'єкта господарювання і актив має собівартість або вартість, яку можна достовірно виміряти.

4.45 Актив не визнається в балансі, якщо були витрати, за якими надходження майбутніх економічних вигід до суб'єкта господарювання вважається малоімовірним після завершення поточного облікового періоду. Навпаки, результатом такої операції є визнання витрат у звіті про прибутки та збитки. Такий підхід не означає, що управлінський персонал при понесенні витрат, мав інший намір, ніж генерувати майбутні економічні вигоди для суб'єкта господарювання, або управлінський персонал був уведений в оману. Єдине, що мається на увазі, – це те, що ступінь упевненості щодо надходження економічних вигід до суб'єкта господарювання після завершення поточного облікового періоду є недостатнім для того, щоб вимагати визнання активу.

Визнання зобов'язань

4.46 Зобов'язання визнається в балансі, коли ймовірно, що в результаті погашення існуючого зобов'язання відбудеться вибуття ресурсів, які втілюють економічні вигоди, і суму, за якою буде погашено зобов'язання, можна достовірно виміряти. На практиці зобов'язання згідно з контрактами, які пропорційно не виконуються обома сторонами (наприклад, зобов'язання щодо замовлених, але ще не отриманих запасів), як правило, не визнаються у фінансових звітах як зобов'язання. Проте такі зобов'язання можуть відповідати визначенню зобов'язань і в разі відповідності критеріям визнання за

певних обставин можуть бути визнаними. За таких обставин визнання зобов'язань веде до визнання пов'язаних з ними активів або витрат.

Визнання доходу

4.47 Дохід визнається у звіті про прибутки та збитки, коли виникає зростання майбутніх економічних вигід, пов'язаних зі збільшенням активу або зі зменшенням зобов'язання, і його можна достовірно виміряти. Це, власне, означає, що визнання доходу відбувається одночасно з визнанням збільшення активів або зменшення зобов'язань (наприклад, чисте збільшення активу в результаті продажу товарів або надання послуг чи зменшення зобов'язань у результаті відмови від боргу, який підлягає сплаті).

4.48 Процедури, що їх, як правило, застосовують на практиці для визнання доходу (наприклад, вимога щодо необхідності заробити дохід) є застосуванням критеріїв визнання в цій Концептуальній основі. Такі процедури, як правило, спрямовані на обмеження визнання як доходу тільки тими статтями, які можуть бути достовірно виміряні і мають достатній рівень упевненості.

Визнання витрат

4.49 Витрати визнаються у звіті про прибутки та збитки, коли виникає зменшення майбутніх економічних вигід, пов'язаних зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язання, які можна достовірно виміряти. Це фактично означає, що визнання витрат відбувається одночасно з визнанням збільшення зобов'язань або зменшення активів (наприклад, нарахування сум до виплати працівникам або амортизація обладнання).

4.50 Витрати визнаються у звіті про прибутки та збитки на основі безпосереднього зв'язку між понесеними витратами та заробленим доходом від конкретних статей. Цей процес, що його, як правило, називають відповідністю витрат доходам, передбачає одночасне або комбіноване визнання доходів та витрат, які виникають безпосередньо та разом у результаті тих самих операцій або інших подій (наприклад, різні компоненти витрат, що становлять собівартість реалізованої продукції, визнаються одночасно на момент отримання доходу, що виникає в результаті реалізації продукції). Проте застосування концепції відповідності в межах цієї Концептуальної основи не дозволяє визнання статей у балансі, які не відповідають визначенню активів чи зобов'язань.

4.51 Якщо виникнення економічних вигід очікується протягом кількох облікових періодів і їхній зв'язок з доходом можна визначити лише в широких межах або непрямо, то витрати визнаються у звіті про прибутки та збитки на основі процедур систематичного і раціонального розподілу. Часто це є необхідним при визнанні витрат, пов'язаних із використанням таких активів, як основні засоби, гудвіл, патенти та торговельні знаки; у таких випадках витрати називають амортизацією. Ці процедури розподілу мають на меті визнання витрат у тих облікових періодах, у яких були спожиті або вичерпані економічні вигоди, пов'язані з цими статтями.

4.52 Витрати негайно визнаються у звіті про прибутки та збитки, коли видатки не надають майбутніх економічних вигід або тоді та тією мірою, якою майбутні економічні вигоди не відповідають або перестають відповідати визнанню як активу в балансі.

4.53 Витрати визнаються також у звіті про прибутки та збитки в тих випадках, коли виникають зобов'язання без визнання активу, як у випадку виникнення зобов'язання щодо гарантії продукції.

Оцінка елементів фінансових звітів

4.54 Оцінювання (оцінка) – це процес визначення грошових сум, за якими мають визнаватися і відображатися елементи фінансових звітів в балансі та в звіті про прибутки та збитки. Це передбачає вибір певної бази (основи) оцінки.

4.55. У фінансових звітах використовують кілька різних основ оцінки з різним ступенем та в різних комбінаціях. Вони включають:

а) *історичну собівартість*. Активи відображаються за сумою сплачених грошових коштів чи їх еквівалентів або за справедливою вартістю компенсації, виданої, щоб придбати їх, на момент їх придбання. Зобов'язання відображаються за сумою надходжень, отриманих в обмін на зобов'язання, або, за деяких інших обставин (наприклад, податків на прибуток), за сумами грошових коштів чи їх еквівалентів, що, як очікується, будуть сплачені з метою погашення зобов'язання в ході звичайної діяльності;

б) *поточну собівартість*. Активи відображаються за сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яка була б сплачена в разі придбання такого самого або еквівалентного активу на поточний момент. Зобов'язання відображаються за недисконтованою сумою

грошових коштів або їх еквівалентів, яка була б необхідна для погашення зобов'язання на поточний момент;

в) *вартість реалізації (погашення)*. Активи відображаються за сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яку можна було б отримати на поточний момент шляхом продажу активу в ході звичайної реалізації. Зобов'язання відображаються за вартістю їх погашення, тобто за недисконтованою сумою грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язань у ході звичайної діяльності;

г) *теперішню вартість*. Активи відображаються за теперішньою дисконтованою вартістю майбутніх чистих надходжень грошових коштів, що їх, як очікується, має генерувати стаття під час звичайної діяльності суб'єкта господарювання. Зобов'язання відображаються за теперішньою дисконтованою вартістю майбутнього чистого вибуття грошових коштів, які, як очікується, будуть необхідні для погашення зобов'язань у ході звичайної діяльності.

4.56 Основою оцінки, яку найчастіше приймають суб'єкти господарювання для складання фінансових звітів, є історична собівартість. Вона, як правило, комбінується з іншими основами оцінки. Наприклад, запаси, як правило, відображаються за найнижчою з двох оцінок – собівартістю або чистою вартістю реалізації; ринкові цінні папери можуть відображатися за ринковою вартістю, а пенсійні зобов'язання відображаються за їхньою теперішньою вартістю. Більше того, деякі суб'єкти господарювання використовують як основу поточну собівартість у відповідь на нездатність облікової моделі історичної собівартості відображати вплив зміни цін на немонетарні активи.

Концепції капіталу і збереження капіталу

Концепції капіталу

4.57 Фінансова концепція капіталу прийнята більшістю суб'єктів господарювання при складанні фінансових звітів. Згідно з фінансовою концепцією капіталу, такого як інвестовані кошти або інвестована купівельна спроможність, капітал є синонімом чистих активів або власного капіталу суб'єкта господарювання. Згідно з фізичною концепцією капіталу, такого як виробнича потужність, капітал розглядається у вигляді продуктивності суб'єкта господарювання, основаної, наприклад, на одиницях виробленої за день продукції.

4.58 Вибір суб'єктом господарювання відповідної концепції капіталу має базуватися на потребах користувачів фінансових звітів. Отже, фінансова концепція капіталу має прийматися, якщо користувачі фінансових звітів передусім зацікавлені в збереженні номінального інвестованого капіталу або купівельної спроможності інвестованого капіталу. Але в разі домінуючої зацікавленості користувачів у виробничій потужності суб'єкта господарювання має застосовуватися фізична концепція капіталу. Обрана концепція визначає мету, яка має бути досягнута при визначенні прибутку, навіть якщо можуть виникати певні труднощі оцінки при застосуванні концепції.

Концепції збереження капіталу і визначення прибутку

4.59 Концепції капіталу, викладені в параграфі 102, спричиняють такі концепції збереження капіталу:

а) *збереження фінансового капіталу*. Згідно з цією концепцією, прибуток заробляється, тільки якщо фінансова (або грошова) сума чистих активів на кінець періоду перевищує фінансову (або грошову) суму чистих активів на початок періоду після вилучення будь-яких виплат власникам або внесків власників протягом цього періоду. Збереження фінансового капіталу може вимірюватися або в номінальних грошових одиницях, або в одиницях постійної купівельної спроможності;

б) *збереження фізичного капіталу*. Згідно з цією концепцією, прибуток заробляється, тільки якщо фізична виробнича потужність (або продуктивність) суб'єкта господарювання (або ресурси чи кошти, необхідні для досягнення такої потужності) на кінець періоду перевищує фізичну виробничу потужність на початок періоду після вилучення будь-яких виплат власникам та внесків власників протягом цього періоду.

4.60 Концепція збереження капіталу пов'язана з тим, як суб'єкт господарювання визначає капітал, який він прагне зберегти. Вона забезпечує зв'язок між концепціями капіталу і концепціями прибутку, оскільки дає відповідну точку для вимірювання прибутку; вона є передумовою для розмежування прибутковості капіталу суб'єкта господарювання і повернення його капіталу; тільки надходження активів, що перевищують суми, необхідні для збереження капіталу, може вважатися прибутком і, відповідно, прибутковістю капіталу.

Таким чином, прибуток є залишковою сумою після вирахування витрат (що включає коригування збереження капіталу в разі необхідності) з доходу. Якщо витрати перевищують дохід, залишкова сума є збитком.

4.61 Концепція збереження фізичного капіталу вимагає прийняття основи оцінки за поточною собівартістю. Проте концепція збереження фінансового капіталу не вимагає застосування певної основи оцінки. Вибір основи за цією концепцією залежить від типу фінансового капіталу, який суб'єкт господарювання прагне зберегти.

4.62 Принципова різниця між двома концепціями збереження капіталу полягає в трактуванні впливу змін у ціні активів та зобов'язань суб'єкта господарювання. Загалом, суб'єкт господарювання зберігає свій капітал, якщо на кінець періоду він мав стільки ж капіталу, як і на початок періоду. Будь-яка сума, що перевищує суму, необхідну для збереження капіталу на початок періоду, є прибутком.

4.63 Згідно з концепцією збереження фінансового капіталу, за якою капітал визначається в номінальних грошових одиницях, прибуток відображає зростання номінального грошового капіталу за певний період. Отже, збільшення ціни активів, утриманих протягом періоду, яке, як правило, називають прибутком від утримання, концептуально є прибутком. Але він може не визнаватися як такий, доки активи не будуть реалізовані в результаті операції обміну. Якщо концепція збереження фінансового капіталу визначається в одиницях постійної купівельної спроможності, то прибуток відображає збільшення інвестованої купівельної спроможності за певний період. Таким чином, тільки та частина зростання ціни активів, котра перевищує загальний рівень цін, вважається прибутком. Решта збільшення вважається коригуванням збереження капіталу, а значить частиною власного капіталу.

4.64 Згідно з концепцією збереження фізичного капіталу, за якою капітал визначається у фізичній виробничій потужності, прибуток відображає зростання капіталу за певний період. Усі зміни ціни, які впливають на активи та зобов'язання суб'єкта господарювання, розглядаються як зміни в оцінці фізичної виробничої потужності суб'єкта господарювання; отже, вони вважаються коригуванням збереження капіталу, що є частиною власного капіталу, а не прибутком.

4.65 Вибір основи оцінки та концепції збереження капіталу визначить певну облікову модель, що використовується при складанні фінансових звітів. Різні облікові моделі демонструють різні ступені доречності та достовірності, і, як і в інших галузях, управлінський персонал має прагнути збалансованості між доречністю та достовірністю. Ця Концептуальна основа застосовується для ряду облікових моделей і містить керівні положення зі складання та подання фінансових звітів, підготовлених згідно з обраною моделлю. Нині КМСБО не має наміру визначити певну модель, за винятком особливих обставин для суб'єктів господарювання, що складають звітність у грошовій одиниці країни з гіперінфляційною економікою. Проте цей намір переглядатиметься у світлі світових подій.

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
2. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009#Text
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 10 «Події після звітного періоду». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_024#Text
5. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 11 «Будівельні контракти». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_017#Text
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 12 «Податки на прибуток». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_012#Text
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text
8. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17 «Оренда». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_018#Text
9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text
10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_011#Text
11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text
12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 20 «Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_041#Text

13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_022#Text
14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 «Витрати на позики». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_042#Text
15. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 24 «Розкриття інформації про зв'язані сторони». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_043#Text
16. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 26 «Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_044#Text
17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_045#Text
18. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 28 «Інвестиції в асоційовані підприємства». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_046#Text
19. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 29 «Фінансова звітність в умовах гіперінфляції». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_048#Text
20. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 31 «Частки у спільних підприємствах». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_040#Text
21. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 «Фінансові інструменти: подання». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029#Text
22. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 33 «Прибуток на акцію». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_064#n2
23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 34 «Проміжна фінансова звітність». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_049#Text

24. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36 «Зменшення корисності активів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_047#Text
25. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_051#Text
26. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 38 «Нематеріальні активи». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050#Text
27. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015#n474
28. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 40 «Інвестиційна нерухомість». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_026#Text
29. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_027#Text
30. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text
31. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020#Text
32. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_004#Text
33. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_065#n2
34. Міжнародний стандарт фінансової звітності 11 «Спільна діяльність». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_066#n2

35. Міжнародний стандарт фінансової звітності 12 «Розкриття інформації про частки участі в інших суб'єктах господарювання». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_067#n2

36. Міжнародний стандарт фінансової звітності 13 «Оцінка справедливої вартості». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_068#n2

37. Міжнародний стандарт фінансової звітності 2 «Платіж на основі акцій». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_005#Text

38. Міжнародний стандарт фінансової звітності 3 «Об'єднання бізнесу». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_006#Text

39. Міжнародний стандарт фінансової звітності 4 «Страхові контракти». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_008#Text

40. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_023#Text

41. Міжнародний стандарт фінансової звітності 6 «Розвідка та оцінка запасів корисних копалин». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_k52#Text

42. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_007#Text

43. Міжнародний стандарт фінансової звітності 8 «Операційні сегменти». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_k53#Text

44. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016#Text

45. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_063#Text

46. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом

Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

47. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

48. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00#Text>

49. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26.04.2000 р. № 91. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00#Text>

50. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text>

51. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.07.2000 р. № 181. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text>

52. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

53. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

54. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.12.2000 р. № 353. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01#Text>

55. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 18 «Будівельні контракти», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.04.2001 р. № 205. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0433-01#Text>

56. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text>

57. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Консолідована фінансова звітність», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 628. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-13#Text>

58. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>

59. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 22 «Вплив інфляції», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.02.2002 р. № 147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0269-02#Text>

60. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.06.2001 р. № 303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0539-01#Text>

61. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 24 «Прибуток на акцію», затверджене наказом Міністерства фінансів

України від 16.07.2001 р. № 344. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0647-01#Text>

62. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку
25 «Спрощена фінансова звітність», затверджене наказом
Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text>

63. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку
26 «Виплати працівникам», затверджене наказом Міністерства
фінансів України від 28.10.2003 р. № 601. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text>

64. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку
27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена
діяльність», затверджене наказом Міністерства фінансів України від
07.11.2003 р. № 617. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03#Text>

65. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку
28 «Зменшення корисності активів», затверджене наказом
Міністерства фінансів України від 24.12.2004 р. № 817. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-05#Text>

66. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку
29 «Фінансова звітність за сегментами», затверджене наказом
Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р. № 412. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0621-05#Text>

67. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку
30 «Біологічні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів
України від 18.11.2005 р. № 790. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text>

68. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку
31 «Фінансові витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів
України від 28.04.2006 р. № 415. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06#Text>

69. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 02.07.2007 р. № 779. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07#Text>

70. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26.08.2008 р. № 1090. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0844-08#Text>

71. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 34 «Платіж на основі акцій», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 30.12.2008 р. № 1577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0057-09#Text>

72. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 28.05.1999 р. № 137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99#Text>

73. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>

74. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999 р. № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>

75. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

76. Шкуліпа Л. В. Міжнародні стандарти фінансової звітності в таблицях, схемах, практичних ситуаціях. Київ: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2025. 202 с.

З.-М. В. Задорожний, В. В. Муравський, І. Я. Омецінська

**СЛОВНИК ТЕРМІНІВ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ**

Навчальний посібник